

1939

KARAS 11

Pirmasis Atskiros 2-os brigados vadas b. gen. St. Nastopka

II-os pėst. divizijos štabas
1924 m. spalis

*Dvidešimt metų
II-os pėstininkų
divizijos štabui*

Divizijos štabo perdavimas 1924 m.

Tūkstantis devyni ir tetai trisdešimt septyniolika metų Vasario šešioliktąją dieną, esant Respublikos prezidentu ir Vyriausiuoju Ministrų Tarybos vadovu - ANTONIUI SMALONAI, Krašto apsaugos Ministeriu - pulkininkui inžinieriui DIKLAUTAI, Karuomenės Vadam - gen.št. pulkininkui KASPIKAI, II-os pėst. divizijos Vadam - div. generolui ADAMKAVIČIUI, Štabo viršininku - gen.št. pulkininkui GRIGANAVIČIUI, ryšių kuopos Vadam - mjr. MAŠIOTUI ir vyresniuoju kuopos karininku - kpt. SVIŠIULIUI, II-os pėst. divizijos štabo ryšių kuopa, minėdama Lietuvos Nepriklausomybės devyniolikos metų sukaktį, lenkia galvas prieš žuvusius už Lietuvos Laisvę ir Nepriklausomybę karius, giliai vertina garbingus tuos tos sunų darbus, pasiėda eiti jų pramintais garbės keliais ir atskleidžia šią knygą garbingiems kuopos karių darbams pabrėžti.

- 1 §. Garbės knygą saugoja kuopoj ilgiausiai istarnavęs karys. Pavedimą saugoti kuopos vadas įrašo į šią knygą.
- 2 §. Į šią garbės knygą įrašomi paskirų asmenų, grupių, ryšių vienetų ar visos kuopos garbingi pasiėymėjimai. Pasiėymėjusių fotografijos dedamos į kuopos albumą.
- 3 §. Kiekvienas pasiėymėjimas įrašomas auktesniam viršininkui, ar kuopos vadui įsakius ir jam savo parašu tvirtinant.
- 4 §. Liktniniai puskarininkiai, istarnavę kuopoj ne mažiau dešimtį metų, o taip pat būtinosios karo tarnybos kariai, istarnavę visą tarnybos laiką be pabaudų, gali būti įrašyti į garbės knygą.
- 5 §. Pasikeičiant kuopų vadams, ši garbės knyga, visos kuopos skyvaizdoj, perduodama naujam kuopos vadui. Abudu kuopų vadai, padarę atitinkamus pasiėymėjimus, pasirašo.
- 6 §. Kuopą likviduojant, arba knygai užsiėigus, ji prašoma padėti į Karo Muziejų.

Majoras *M. V. Vaitis*
Ryšių Kuopos Vadas

(1031)
III. 16. Kaina 30 ct.

suveskariuomenės
vatinis laikraštis
is. Mūsų g. v. 12. „KARYS“
Telef. bei Kar. St. 56

Laidžia
St. Spaudos ir Šviet. Skyr.

Redaktorius
kpt. S. Urbanavičius

gauti ir visais kitais reika-
daktoriai ir administracija priima
tadieniai, penktadieniai ir šeš-
tadieniai. Išimtis — atvykusiems iš
provincijos

u m e r a t a: puskarininkiams,
dams ir mokslieviams metams —
6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt.
ne kitoms metams — 6 lt., 6 mėn.
l., 3 mėn. — 2 lt. Užsienyje, be
Latvijos ir Estijos, dvigubai

ilgia „Spindulio“ B-veio sp. Kaune

je: 1 psl. — Ryšininkas, Vyt.
nuotr. 4 psl. — Vyt. Ma-
Jul. Miežlaidžio nuotraukos

Respublikos Prezidentas Antanas Smetona kalba šaulių Sąjungos rinktinių atstovų metiniame suvažiavime Kaune

Ne svajonės, bet realus kasdieninis darbas

Respublikos Prezidento Antano Smetonos kalba, pasakyta metiniame Šaulių Sąjungos rinktinių atstovų suvažiavime 1939 m. kovo 11 d. Karo Muziejuje

Šauliai šiomet, dar neseniai, minėjo Vladą Putninskį, kaip jų sąjungos kūrėją. Velionis buvo tau, kaip žinome, ne tik pirmutinis ir kilniausias šaulys, bet ir vienas didžiųjų mūsų tautos žadintojų. Kai tebuva tebebuvo svetimųjų valdoma, jis visa siela ir atvangos jai dirbo, kad taptų laisva. Taip rimtai ir busiam, jam rados aišku, jog lietuviai bus susipratus ir pajėgūs atsispirti visokiems pavojams, kai bus ypač stipriai šviesinamas jų protas ir grūdinama jų valia ir kai bus tikrai pamilę savo kraštą ir jo laisvę. Tokį auklėjimo idealą turėtų vesti kariškai visuomeninė organizacija, tvarkoma karinės drausmės dėties.

Šitokia mintimi einant ir buvo įkurta Šaulių Sąjunga. Ji paliko, kaip buvusi, ta pati, bet jau ne tokią pat.

Išgyvenusi su visa tauta visokios buities, lengvesnės ir sunkesnės, įsigijusi daug patyrimo, aiškiau permaniusi savo tikslą, persitvarkiusi, Šaulių Sąjunga tapo vieningesnė ir tvirtesnė. Jos darbas dirbamas dviem sparnais, rikiuotės ir tautinės kultūros, kaskart eina našyn.

Rikiuotėje matome padaugėjus jaunų atsargos karių ir šiaip kariuomenėje apmokytų karių, matome ypač daugulius dažniau dalyvaujant manevruose, matome ir ypač stipresnę jų ginkluotę. Ir jų kultūrinė veikla pasipildė gyvesnė: nusistojo ir sutvirtėjo periodinė spauda, išaplito korai ir orkestrai, įvairių paskaitų, skiriamų rašto apsaugai ir šaulių lavinimui, pamokų savai kalbai ir savai praeičiai daugiau pažinti; jų nestinga ne tik Kaune, bet ir apskrityse.

Šaulių gera įtaka šiandien juntama gyvenime visur. Jie patys nebe tokie bėdžiai, kaip būdavo seniau, nes daug kur turi savas prieglaudas, turi pasistatydinę, dirbs ir su skolomis, savus namus.

Endroje Lietuvos pažangoje nėra atsilikę ir šauliai.

Taigi, dirbdami savo tiesioginį darbą, jie neturi pagrindo guostis, arba nusivilti, kai vieni kiti mūsų jaunikliai, pabuvę kurį laiką užsieniuose, išžiūrėję į užsienio gyvenimo spartą ir sugrįžę Lietuvon, paleidžia pesimizmo, kad čia visa vietoje stovį ir nieko gero nepadaryta arba kad padaryta ne tiek, kiek buvę galima. Kaipgi, esą, nebūti pesimistams, kai svetur gyvenimas virte verdas, o pas mus visa išlengvo slenką, nei mūrinės statybos, nei elektrinės šviesos kaime? Ar tai neatsilikimas? Ar vis tai neverti esą papeikimo tie, kurie stovi prie valstybės vairo ir jos aparate dirba? Nesą dinamizmo, nesą akcijos, nesą tempo.

Štai kaip girdime kalbant ir rašant ne vieną svajotoją. Tokie oratores novi, rodos, paneša į keleivius, važiuojančius traukinyje ir žiūrinčius pro langą į neribotą erdvę. Jiems, atsisėdusiems nugara į garvežį, rodosi, kad šis netraukia, kad traukinys vietoje stovi, o tik bėga ir lekia pro šalį telegrafo stulpai ir medžiai, kurie tik pasitaiko pakeliui.

Jei tokie svajotojai lietuviškai galvotų, tai nelygintų dabartinės Lietuvos su kuria bent vakarų šaliimi, o lygintų ją su buvusia vargana Lietuva ir pamatytų, kad ji per dvidešimtį metų yra daugiau pažengusi priekin, nekaip bet kuri užsieninė šalis, jau šimtmečius buvusi laisva. Aš tikiuose, kad

šauliai, įsimylėję savo žemę, nepakibę dykose oro svajonėse, dirbą kasdieninį savo darbą ir darbą savo sąjungoje, neapsikrės pesimizmu, lengvo vėjo atpučiamu iš kitur. Jiems turi vadovauti realus, iš savo gimtosios žemės išaugęs idealizmas.

Juk jų mokytojai ir auklėtojai yra daugumas kariai, kiti jų dar savo kojomis išvaikščioję Lietuvą skersai ir išilgai, jų kardų vaduotą iš nelaisvės. Jie daug matę ir daug vargo tyrę, paliudys jums, šauliai, kad Lietuva kaip ėjusi taip ir tebeina ne atžangos, o pažangos keliais. Dėl to jūs ir sunkiu metu turite būti pilni en-

rėti daugiau sekėjų. Toks Šaulių Sąjungos noras yra pateisinamas jos atliktais darbais, jos tikslu tarnauti ginklu Lietuvai. Kas to gero noro galėtų neužjausti?

Šaulys, kaip ir tikrosios tarnybos karys, pasižada ginti nuo priešų savo kraštą, dargi nesigailėdamas prireikus jam savo gyvybės, pasižada būti ištikimas savo Tėvynės įstatymams ir paklusnus savo vadams. Tai pranašiausias įžadas, visur ir visados aukščiausias įžadas, visur ir visados aukščiausiai vertintas ir vertinamas.

Dar gilioje senovėje jam lenkėsi narsieji graikai. Kai Termopilų angą gynusieji nuo įsiveržusių persų Lakedaimono kariai žuvo, tai jiems ten

buvo pastatytas paminklas, ir ant jo buvo padėtas poeto Simonido šitoks parašas: Pasakyk, keleivi, Spartai, kad mes žuvome, būdami ištikimi jos įsakymams. Toks trumpas, toks paprastas, dėl to ir toks griaudus lakedaimoniečių testamentas mus ir šiandien tebejau-

Pavasarijantis Kaunas. Senamiesčio vaizdas ties Vytauto Didžiojo tiltu, Iz. Girčio nuotr.

tuziazmo ir, jo įkvėpti, didžia aistra dirbti nenuilsdami ką patys sau užsibrėžę esate ar ką jums įsako jūsų vadai. Juk karinė drausmė tvirtina jūsų būdą jūsų pačių ir mūsų Tėvynės naudai. Taigi jūs ne tik duodate, bet ir sau šiek tiek gaunate.

Pamilti Lietuva yra įsiterpti į jos visuomenę, išigilinti į jos gražiai vaidinantį ir dabarties ir praeities gyvenimą, vadinas, įprasti visuomeniškai ir istoriškai galvoti ir jausti. Tik taip elgiantis nėra pavojaus pasimesti su savo gimtuoju kraštu ir patekti svetimųjų dievų įtakon, o gal ir jų nelaisvėn.

Vyriausybė ir karinė vadovybė didžiai vertina šaulius, nes žino, kad jie, atsižadėdami savęs kilniai Sąjungos idėjai, paveda savo poilsio laiką pasiimtai mūsų šalies saugumo pareigai. Kai kiti per šventes, per atostogas ar vakarais ilsisi, žaidžia šiaip kur ar maginasi, šauliai renkasi rimto kultūros darbo dirbti, karinių mankštų daryti, ar pagaliau šalies apsaugai ruoštis.

Nors šaulių daug padaryta, tačiau jiems lieka dar daugiau daryti.

Dėl to nereikia tenkintis pirmatąkų sukrautu palikimu ir vien juo verstis. Priešingai, Sąjunga privalo vis naujų ir stipresnių pajėgų, o jų gali duoti mūsų jaunimo prieauglis, ypatingai tas, kuris esti atlikęs karinę prievolę. Juk šaulių paskirtis yra visų pirma būti talkininke mūsų kariuomenei.

Šiomet sueina Sąjungai dvidešimt metų, ir vėlyvą pavasarį žada būti tos sukakties didelė šventė. Rodos, nereikia sakyti, kad ji sutikti dera tinkamai pasiruošus. Tegul visi žino, kas yra šauliai ir kiek jie sveria mūsų tautai! Juk sukaktinė šventė ne vien pasigerėti gražiai ir naudingai išgyventa praeitimi, bet ir pagarsinti kilnia Tėvynės idėja, į kurią visi turime lygiuotis! Kiekviena organizacija nori augti ir gražiai tarpti, nori tu-

Dail. Č. Kontrimo pav. (parodoje) „Savanoriai ties Dainava“

II-os pėst. divizijos štabo dvidešimtmetis

1919 metai yra daugelio mūsų kariuomenės dalių gimimo ir kovos krikšto metai. Tais metais buvo sudarytas ir pirmasis mūsų kariuomenės junginys drauge su jo štabu. Tas štabas buvo atskiros brigados štabas, kuris 1919 m. liepos 15 d. buvo pavadintas II-os brigados štabu, 1920 m. vasario 10 d. — II-os divizijos štabu, 1923 m. lapkričio 15 d. — II-os karo apygardos štabu, o 1931 m. sausio 1 d. — II-os pėst. divizijos štabu. Šių metų kovo 11 d. sukako 20 metų nuo II-os pėst. divizijos štabo užuomazgos — atskiros brigados štabo įsteigimo.

To junginio vado priklausančios dalys buvo visuose frontuose: bolševikų, bermontininkų ir lenkų. Atskiros brigados ir II-os divizijos štabui teko ilgą laiką būti ir tokiose vietose, kurios šiandien yra už Nepriklausomos Lietuvos ribų.

1919 m. kovo 11 d. Krašto Apsaugos Ministerijos įsakymu Nr. 47 karininkas Stasys Nastopka buvo paskirtas atskiros brigados vadu ir jam buvo įsakyta formuoti savo štabą. Tuo pat įsakymu karininkas Boleslovas Giedraitis buvo paskirtas to štabo viršininku. Pridėjus vieną kitą pasiuntinį — viskas, kas buvo brigados štabe jo gimimo dieną ir dar kurį laiką vėliau.

Bolševikams veržiantis į Lietuvą, jau 1919 m. kovo 13 d. brigados vadas su štabo viršininku atvyko į Kėdainius vadovauti operacijoms, kurios vyko Šeduvos kryptimi.

Pirmosios dalys, kurios priklausė atskiros brigados vado, buvo šios: 1. pėst. pulkas, 2. pėst. pulkas, atskiras Panevėžio batalionas, inžinerijos batalionas, aviacijos dalis ir Kauno miesto komendantūra.

Kovo 24 d. brigados vadas ir jo štabas buvo Kaune, iš kur vadovavo operacijoms Vilniaus kryptimi, o balandžio 3 d. persikėlė į Žiežmarius. Balandžio 11 d. štabas vėl grįžo į Kauną.

Gegužės 6 d. buvo pakeista operacijų kryptis. Atskirai brigadai teko veikti bendra Panevėžio kryptimi.

dina. Mes tikime, kad ir mūsų šauliai visuomet laikys jį savo atmintyje, tikime, kad jie toliau ir balsiau skelbs savo tautiečiams, jog

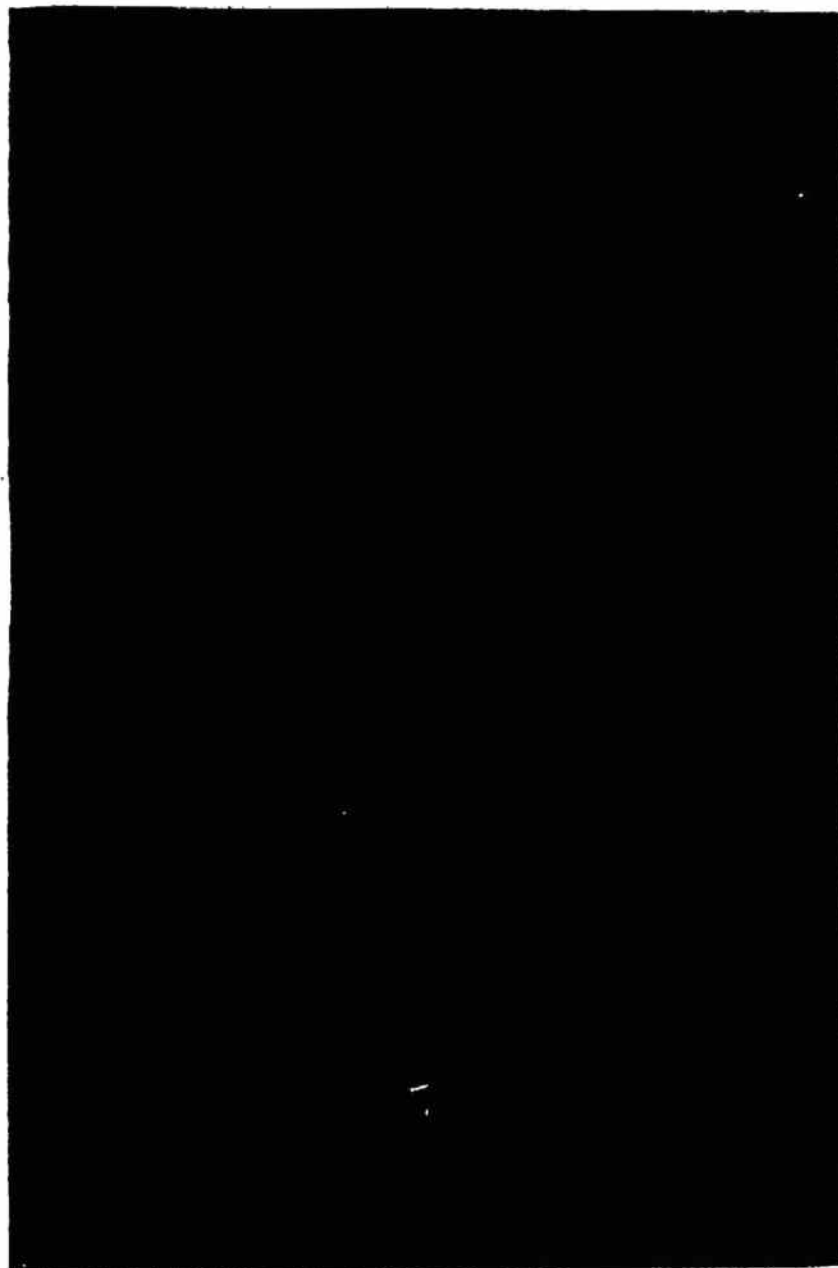
nieko negali būti pranašiau, kaip mirti už savo tėvų žemę.

Ar to neprimena ir mūsų Nežinomojo Kareivio Kapas? Jį lankydami, šauliai gyvai pajunta, kad mūsų žuvusieji dėl Lietuvos kariai, tai jų vyresnieji broliai, kurie garsiai byloja lietuviams sąžinėn įrašytą meilę ir pareigą savo Tėvynei.

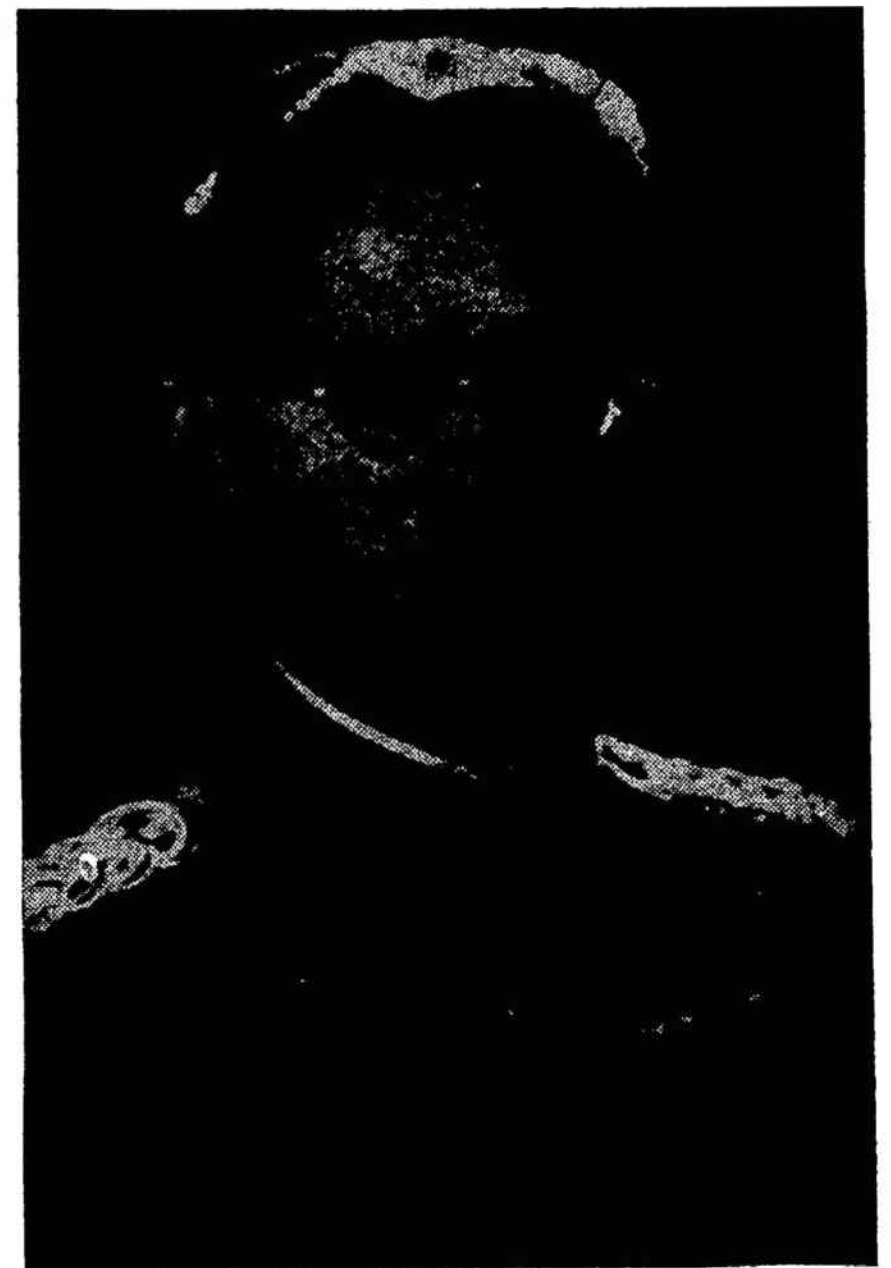
Gegužės 23 d. buvo sudaryta operacinė Panevėžio grupė, kurios sudėtin įėjo: 2. pėst. pulkas, atskiras Panevėžio b-nas ir pusantros artilerijos baterijos. Vėliau ši sudėtis keitėsi.

Operacijos vyko sėkmingai. Birželio 10—11 d. brigados dalys, stumdamos bolševikus Dauguvos kryptimi, peržengė dabartinę Latvijos sieną. Liepos 2 d. Panevėžio grupės štabas persikėlė į Vyžaičius, Rokiškio aps.

Nuo 1919 m. liepos 15 d. atskira brigada buvo pavadinta antrąja brigada, o jos štabas — antrosios brigados štabu. Persiformuojant atskiros brigados štabui į antrosios brigados štabą, jame buvo 7 karininkai ir karo valdininkai.

II. PD vadas d. gen. Adamkavičius

II. PD štabo viršininkas gen. št. plk. Stankaitis

Liepos 17 d. visas brigados štabas persikėlė į frontą, nes iki to laiko fronte buvo tik brigados vadas, grupės štabo viršininkas ir adjutantas. Rugpiūčio 21 d. štabas iš Vyžaičių persikėlė į Obelius.

1919 m. rugpiūčio gale ir rugsėjo pradžioje visame brigados fronte ėjo smarkios kautynės. Rugpiūčio 29 d. bolševikai buvo išvyti už Dauguvos. Tą dieną brigados vadas pasiuntė vyriausiam kariuomenės vadui tokio turinio telegramą:

„Laimingas esu pranešdamas Jūsų Ekscelencijai, kad man pavestoji grupė išvarė bolševikus už Dauguvos, bare nuo RUBANISZKI iki GLAUDON. Marijampoliečiai sutiko smarkų pasipriešinimą paliai RYBAKOW ir po trijų susirėmimų durtuvais, išmetė priešą už Dauguvos. 2. pulkas, priešui spaudžiant palikęs SWENTEN, po trijų atakų atsiėmė jį atgal. DWENTEN paėmė latviai, kurie nuvyko į žiemius nuo Dauguvos. Liudiju apie man pavestos grupės karžygiškumą. Nuostolių ir grobio skaičius aiškinamas.

Plk. NASTOPKA“.

Rugpiūčio 31 d. brigados štabas persikėlė į LASSENĄ, o rugsėjo 5 d. į PASTORAT LASSENĄ. Šios vietos dabar yra latvių teritorijoj.

Kiekvienos kautynės pareikalauja ir savo duoklę. Vien tik rugpiūčio 26 d. — rugsėjo 6 d. kautynėse žuvo 2 karininkai ir 17 kareivių, sužeista 5 karininkai ir 101 kareivis, dingo be žinios 18 kareivių. Tų dienų kautynėse paimta: 9 karininkai, 505 kareiviai, 3 kulkosvaidžiai, 1 bombosvaidis, 14 arklių ir kt.

Išvarius bolševikus už Dauguvos, prasidėjo pozicinis karas, kuris irgi neapsiėjo be aukų.

1919 m. pabaiga buvo ypačiai sunki. Dar nebai gus karo su bolševikais, atsidarė naujas bermontininkų frontas. Kareiviams trūko maisto, o arkliams pašaro. Iš eilės kelias dienas kareiviams tekdavo būti be duonos ir mėsos, o arkliams — be avižų. Nusilpę žmonių organizmai buvo gera dirva visokioms ligoms, o ypačiai dėmėtajai šiltinei, kuri tuo laiku siautė Dauguvos fronte.

1920 m. antros brigados štabas sutiko Dauguvos fronte. Tuo laiku štabe buvo 9 karininkai, 63 puskarininkiai ir kareiviai, 35 arkliai, 44 šautuvai, 8 telefono aparatai, 2 komutatoriai ir kt.

1920 m. sausio 3 d. lenkai, susitarę su latviais, puolė bolševikus ir užėmė Daugpilį. Jie tai padarė ne-laikydami su mumis ryšio. Ir brigados dalims buvo įsakyta pulti, bet, vengiant nesusipratimų, teko atsi-traukti ir užimti senąsias pozicijas kairiajame Daugu-vos krante.

Vasario 7 d. brigados štabas atvyko į Šiaulius. Pa-likdamas Dauguvos frontą, štai ką rašė tuolaikinis štabo viršininkas:

„Ir taip tenka atsiskirti su frontu, kur mūsų bri-gada visą laiką veikė. Nuo 1919 m. pradžios, kaip pradėjom sėkmingai veikti ir valyti brangią Tėvynę nuo priešų, taip paeiliui visas šiaurės Lietuvos kampas atskiros brigados, pasidariusios antra brigada, jėgo-mis buvo išvalytas. Mūsų brigados dalys paėmė Pa-nevėžį, Subačių, toliau Rokiškį, Obelius, Eglaitę, Su-batą, Ilukštę. Daug padaryta, daug nuveikta. Tegu istorikės įkainoja kariuomenės veikimą tokiomis sun-kiomis aplinkybėmis. Trūko maisto, pašaro, drabužių, šovinių, organizacijos, susisiekimo priemonių ir, paga-liau, štabo. Aukštas vietas užėmė karininkai ne tiek prityrę, kiek karšti lietuviai, norį pasidaruoti galutiniam Tėvynės išvadavimui. Bet vien tik patriotiz-mas, be tobulo dalykų žinojimo, vargu ar ką gali pa-dėti. Bet vis dėlto visi dirbo ir krutėjo, ir ateitis pa-rodys jų darbo vaisius“...

1920 m. vasario 10 d. antra brigada persiformavo į II diviziją, o jos štabas — į divizijos štabą.

Liepos 10 d. divizijos štabas persikėlė iš Šiaulių į Jonavą, o to pat mėnesio 16 d. į Kaišiadoris.

Rugpiūčio 24 d. div. štabas išvyko iš Kaišiadorių, o 27 d. atvyko į Seinus, ir ten apsistojo. Divizijos da-lyys užėmė pasienio apsaugos liniją nuo vokiečių sie-nos ties Augustavu iki Nemuno ties Gardinu. Lenkai, vydami nuo Varšuvos bolševikus, peržengė mūsų užimtą liniją ir paeiliui užėmė Augustavą, Suvalkus ir Seinus. Rugpiūčio 30 d. diviz. štabas persikėlė iš Seinų į Seirijus.

Rugsėjo 2 d. div. dalys puolė lenkus, norėdamos užimti seniau turėtą ribą. Puolimas nepavyko ir rug-sėjo 7 d. divizija perėjo į gynimąsi. Tuo laiku lenkai pradėjo mus pulti žymiai stipresnėmis jėgomis. Divi-

zijos dalims, 2., 5. ir 8. pėst. pulkams, su nuostoliais teko pasitraukti. Rugsėjo 24 d. divizijos štabas per-sikėlė į Simną.

Nuo rugsėjo 29 d. iki spalio 8 d. įvyko garsiosios Suvalkų derybos, kurios pasibaigė susitarimu. Dery-bose dalyvavo tuolaikinis divizijos vadas gen. ltn. KATCHE. Spalio 30 d. divizijos štabas atvyko į Kauną.

Kautynėse su gen. Želigovskio sukilėliais dalyva-vo tik 2. PP, veikdamas I divizijos sudėty.

Gruodžio 18 d. divizijos štabas atvyko į Uteną; 1921 m. balandžio 25 d. persikėlė iš Utenos į Kėdai-nius, kur išbuvo iki 1922 m. spalio 18 d., kada persi-kėlė į Kauną, A. Panemunę. Į Šančius persikėlė 1927 m. balandžio 9 d.

Taikos laikotarpio pradžią reikia laikyti 1923 me-tus, kada buvo pasidalinta su lenkais neutralinė zona ir pasienį saugoti paėmė pasienio policija.

Pratimai su štabo kareiviais pradėti 1920 m. lap-kričio 5 d. Ryšininkams paruošti tais pat metais pra-dėta siuntinėti kareivius į elektrotechnikos b-no mo-komąją kuopą. Trūkstant dalyse eilinių specialistų, jiems parengti, nuo 1926 m. iki 1929 m. veikė prie di-vizijos štabo dalių ryšininkų kursai, kurių išleista 6 laidos, iš viso 341 žmogus. Divizijos pėst. pulkų eili-niams radistams paruošti, nuo 1935 metų veikia ra-distų kursai. Nuo 1937 m. kasmet sudaromi divizijos dalių pėst. rikiuotės puskarininkų kursai.

Brigados ir divizijos vadais yra buvę arba jų pa-reigas ėję šie karininkai: gen. ltn. NASTOPKA, gen. ltn. KATCHE, mjr. LAURJNAITIS, gen. št. plk. KLEŠČINSKAS, plk. GRIGALIŪNAS-GLOVACKIS, gen. ltn. GALVYDIS-BYKAUSKAS, plk. VELYKIS, plk. PETRUITIS, gen. ltn. LADYGA, gen. št. plk. KUBILIŪNAS, plk. URBONAS, plk. SKUČAS, gen. št. plk. PUNDZEVIČIUS ir gen. ČAPLIKAS. Nuo 1935 m. rugsėjo 11 d. divizijai vadovauja d. gen. ADAMKAVIČIUS.

Buvo štabo viršininkais arba ėjo jų pareigas šie karininkai: plk. GIEDRAITIS, plk. ŽUKAS, plk. ŠUMSKIS, gen. št. plk. GERULAITIS, gen. št. plk. LANŠKORONSKIS, plk. BUTKUS, plk. ltn. ŠIMO-NĖLIS, plk. VIDUGIRIS, plk. TUMAS, gen. št. mjr. KIRŠINAS, gen. št. plk. TALLAT-KELPŠA, gen. št. plk. ŽADEIKA ir gen. št. plk. GRIGANAVIČIUS. Nuo 1938 m. liepos 8 d. štabo viršininkas yra gen. št. plk. STANKAITIS.

Mjr. Mašiotas

Iš II. PD štabo karių gyvenimo

ŽINOKIME IR KOVOKIME

I

Beveik visų valstybių pastangos nukreiptos į savo krašto saugumo stiprinimą, neatsižvelgiant į išlaidas ir darbo jėgą. Daugybė išradimų, patobulinimų, įvairių planų ir sumanymų pašvęsta krašto gynimo reikalui.

Mūsų laikų valstybių gyvenimas vis labiau komplikuojasi, taigi, ir kiekvienoje valstybėje vis daugiau ir daugiau atsiranda saugumo paslapčių. Šių dienų valstybėje yra daug „silpnų vietų“, bet dar daugiau „stiprių vietų“, kurių irgi nenorima parodyti svetimiesiems. Bet kad ir kaip bus įtemptos pastangos, retai kada pasiseks visas bet kurios valstybės paslaptis iširti. Jei ruošiančiosios arba jau kariaujančiosios valstybės iš anksto vienos kitų materialinius ir dvasinius išteklius, turinčius lemiamos reikšmės karui ir kautynėms žinotų, tai, žinoma, ir karo būtų išvengta, nes, be abejo, būtų beprotiškė grumtis, jeigu abiejų priešų jėgos būtų aiškiai žinomos, ir grumtynių galas būtų aiškus.

Priešo stiprumo ir silpnybių žinojimas labai rūpi kovojančioms pusėms. Kuri bekovojančių pusių kautynių metu turės daugiau žinių apie elementus, esančius anoje fronto pusėje ir galinčius jam suduoti smūgį arba pasipriešinti, tas išvengs nežinojimo, o dėl to ir klaidų, dažnai lemiančių pralaimėjimą.

Šiais laikais su priešu kovojanti kariuomenė labai tampriai surišta su savo užnugariu, su visu kraštu, su visais krašto materialiniais ir moraliniais ištekliais. Todėl šiais laikais svetimiesiems rūpi turėti žinių ne tik apie kariuomenę, bet ir apie visų krašto gyvenimo sričių pajėgumą. Taigi, žinios apie krašto bet kurios srities pajėgumą, galintį ginkluoto konflikto atveju tarnauti mūsų valstybės gynimo reikalui, yra mūsų krašto stiprybės ar silpnybės. Apie tas stiprybes ar silpnybes priešų žvalgyba nuolat renka žinias.

Taigi, visa tai, kas karo metu sudarytų pajėgumą, galintį tarnauti krašto gynimui, yra valstybinė paslaptis kaip taikos taip ir karo metu.

Metas jau būtų nustoti galvojus, kad pas mus nėra ko šnipinėti: „Nesą naujų išradimų, fabriku karo reikalams, fortifikacijų ir turtų“. Gal ir taip, tačiau turime kariuomenę ir esame moderniai ginkluoti, turime įmonių, kurios karo metu rūpins kariuomenę šaudmenimis, drabužiais ir maistu, turime priemonių, kurios kilnos kariuomenę pagal reikalą iš vienos vietos į kitą ir pagaliau tautos moralė, kuri stiprins kovotojų dvasią. Ar tai nėra faktoriai, reiškią mūsų valstybės pajėgumą. Karui nuo pat pradžios turės tarnauti visi valstybės ištekliai. Užnugaris, kad ir toli nuo fronto, nebus laisvas nuo priešų veiksmų. Kur nepasieks aviacija, ten krašto pajėgumas bus griauamas iš vidaus. Diversijos aktais bus stengiamasi sunaikinti kariuomenę maitinančius išteklius. Propagandos keliu bus stengiamasi palaužti tautos dvasią, remiančią kariuomenės moralę. Tokių veiksmų organizacija ir tam darbui žmonės jau parengiama taikos metu. Todėl rūpestingas valstybės apsaugos jėgų saugojimas turi rūpėti ne tik kariams, bet ir plačiajai visuomenei, nes šnipų diversantų ir propagandininkų kadrai bus įsiskverbę į visas valstybės gyvenimo sritis ir apims visą kraštą.

II.

Valstybė, slėpdama savo stipriąsias ir silpnąsias vietas nuo svetimųjų, pati visomis išgalėmis stengiasi sužinoti kitų valstybių saugumo paslaptis, nes kiekvienam labai aišku, kad kuo daugiau žinosi kitų valstybių saugumo paslapčių, tuo geriau išvengsi netikėtumų, kartais nulemiančių karo išdavas. Kartais gautų žinių dėka gali pasisekti mažiausiomis aukomis, palankiomis sąlygomis laimėti karą.

Tikrai įvertinti jėgas labai sunku: jos rūpestingai saugomos ne tik nuo priešų akių, bet ir nuo sąjungininkų, kartais ir nuo savųjų. Žinių rinkimas apie kitų valstybių saugumo paslaptis vadinamas šnipinėjimu. Žmonės, kurie šį darbą dirba, vadinasi šnipais. Šnipui uždavinius duoda tiesioginiai patys žvalgybos pareigūnai arba per kitus asmenis. Dažnai uždavinio davimo ir žinių suteikimo ryšys esti labai komplikotas per kitus, naujai atsiradusius asmenis. Į šnipų tinklą verbuojami vyrai ir moterys.

Į šnipinėjimo darbą verbuojami įvairiausių profesijų ir luomų žmonės. Kaip žinome, priešui yra viskas svarbu: kariuomenės organizacija, jos skaičius, mokymas, apginklavimas, drausmingumas, karinis pajėgumas, krašto įmonės, kiek jas galima pritaikyti karo reikalams. Be žinių, tiesioginiai apie kariuomenę, svetimųjų žvalgyba renka duomenis ir iš kitų valstybės gyvenimo sričių: apie krašto geležinkelius, plentus, tiltus; apie įmones, kurios karo metu tieks kariuomenei įvairias reikmenis, elektros stotis, elektros tinklą, telefonotelegrafo stotis, jų tinklą; apie valdinius ir visuomeninius pastatus, apie valdžios vyrus, visuomenės veikėjus, ministerijų valdininkus, kurie dėl tautybės ar esamos keblios materialės būklės galėtų būti įtraukti į svetimųjų tarnybą.

Žvalgyba rūpinasi visame krašte surasti sau palankių žmonių, tirdama juos visapusiškai, ir verbuoja įvairiems uždaviniams. Svetimųjų žvalgyba į savo šnipų tinklą verbuoja asmenis iš visų valstybės gyvenimo sričių ir profesijų. Ne tik kariai, bet ir kitų ministerijų net savivaldybių tarnautojai yra verbuojami į šnipinėjimo darbą. Jų įtraukimas į priešvalstybinį darbą gali būti atliekamas tiesioginiai arba per tarpininkus. Svetimųjų žvalgyba ieško sandarbininkų įvairių užsienio prekybos firmų atstovybėse. Greta savo biznieriško darbo, firmų atstovybėms žvalgyba įpareigoja atlikti ir jų uždavinius, o joms nesutinkant, grasoma daryti įvairių kliūčių firmos veiklai.

Žvalgyba stengiasi turėti savo žmonių ir didesnėse įmonėse, galinčiose karo metu tarnauti krašto gynimo reikalams, kai kada ir mažumų piliečius, nežiūrindami jų amato ir išsilavinimo, svetimųjų žvalgybos stengiasi įtraukti į informacinį darbą, darydamos lengvatų jiems susisiekti su savo giminėmis, gyvenančiais užsienyje; priešingu atveju įvairiais būdais juos persekioja. Asmenys, turintieji svetimijoje valstybėje giminių, traukiami į šnipinėjimo darbą, grasinant jų giminėms įvairiais persekiojimais. Atsargos kariai, patekę į svetimą valstybę, verčiami suteikti žinių apie kariuomenę, kurių jie yra patyrę, atlikdami karinę prievolę. Atsarginiai viliojami nelegaliu keliu pereiti sieną ir vėliau grasinami už tai pabaudomis, jeigu neatsipirksią žinių suteikimu. Žvalgyba, verbuodama agentus, ie-

ko jų tarpe tų asmenų, kurie nelegaliu keliu įvairiais tikslais dažnai vaikščioja per sieną. Dažnai tai būna kontrabandininkai, kuriems žvalgyba ir toliau pažada sudaryti palankias sąlygas tęsti šį amatą, bet priverčia dirbti žvalgybos naudai, grasindami bausmėmis ir uždrausti verstis pelningu amatu. Nemažiau prieš žvalgybai rūpi ir mažumų piliečiai, pašaukti karinės prievolės atlikti.

Šnipų esama: patriotų, kurie renka žinių apie kitą valstybę dėl idėjinio, patriotinio jausmo; šnipų profesionalų, kurie dirba už atlyginimą; dubliuotojų, kurie dirba kelioms valstybėms iš karto; šnipų diversantų ir keršintojų.

Visiems gerai suprantama, kad šnipo amatas yra labai rizikingas. Iš šalies atrodo, kad šnipui uždėtis pigiai duodasi, tačiau tikrumoje yra kitaip. Sunku yra įkainoti pinigais tuos nervų įtempimus, kai šnipas, atlikdamas savo uždavinį, jaučia kiekviename žingsnyje pavojų būti išaiškintas. Šnipinėjimas laikomas dideliu nusikaltimu ir už jį skiriamos didelės bausmės. Visų šnipų darbo galas baigiasi kalėjimu ar mirtimi. Ypatingai šnipo darbas darosi pavojingas karo metu. Kariaujančių valstybių sienos būna itin stipriai kontroliuojamos, o perėjimai kautynių zonoje būna labai sunkūs, dažnai visai negalimi. Tuo tarpu karo metu žinių rinkimo reikalas pasidaro daug aktualesnis, o jų perdavimas daug sunkesnis. Tačiau žvalgybos uždavinys yra ir karo atveju turėti nuolatinį ryšį su kariaujančios valstybės užnugariu. Greta kariuomenės, dar taikos metu organizuojamas ir šnipų tinklas, tik tuo skirtumu, kad ši slaptoji armija tverinama svetimoje valstybėje. Slaptoji kariuomenė, kaip ir viešoji, dar taikos metu mokoma ir rengiama karo meto uždaviniams. Nuolatinis karo metu žinių gavimo reikalas verčia žvalgybą šnipų tinklą svetimoje valstybėje organizuoti taip, kad žinių perdavimas nenutrūktų ir karo veiksmams prasidėjus. Šnipinėjimas yra taip pat karyba, o drauge ir savo rūšies menas. Šio amato reikia taip pat mokytis. Norint, kad šnipas būtų produktingas, jį reikia instrukuoti ir išmokyti. Šis mokslas nepertraukiamai vykdomas taikos metu.

Dar esama pas mus nuomonių, kad, girdi, žinios apie karinius ar kitus dalykus nesvarbios, plačiai visuomenei žinomos, ir, esą, jomis nėra verta prieš žvalgybai domėtis, arba šnipams jas rinkti. Taip galvoti būtų klaidinga. Nors prieš žvalgyboje būtų ir žinoma mūsų kariuomenės dislokacija, įguloje žmonių skaičius, apginklavimas, įmonių pajėgumas, geležinkelio, plentų tinklas ir kiti krašto pajėgumo faktoriai, tačiau tas nesustabdytų prieš žvalgybos darbo. Jiems reikia turėti savo agentų tinklą visame krašte ir juos taip išlavinti, kad ir karo metu, esant sunkesnėms jų darbui sąlygoms, žvalgyba gautų pakankamai žinių apie priešą pasirengimus krašto gynimui, vykstančius užnugaryje. Šnipų mokyme taikos metu dažnai turi svarbos ne atneštų žinių kokybė, bet agento sąžiningumas, stropumas ir sugebėjimas tą darbą dirbti. Taikos metu šnipinėjimas varomas ne tik žinių rinkimui, bet ir savo agentams mokslinti jų sąžiningumui ir sugebėjimui patikrinti. Agentams duodami uždaviniai artimi karo meto uždaviniams, nors apie tuose uždaviniuose kalbamus duomenis žvalgyba turėtų kuo smulkesnių žinių. Šitaip elgiamasi todėl, kad galima būtų pasiūstojo agento darbą ir sąžiningumą tuoju patik-

rinti ir jį patį atitinkamai įvertinti. Tik šituo būdu žvalgyba gali patikrinti ir įvertinti agento atliktą darbą ir neleisti savęs apgaudinėti.

Naujai užverbuotiems asmenims žvalgyba duoda paprastus ir lengvai įvykdomus uždavinius. Dažnai šnipas, vykdydamas pirmąjį uždavinį, jį gali atlikti per paprasto ir nekalto turinio pasikalbėjimus su savo pažįstamais, tarnaujančiais ar tarnavusiais toje įguloje, arba dirbančiais atitinkamoje įstaigoje ar įmonėje. Tai bus keletas klausimų: kiek kuopų stovi X įguloje, kuriam pulkui dalis priklauso, kurių sunkiųjų priemonių įguloje esama, jų skaičius. Vadų ir karininkų pavardės. Tokį uždavinį šnipas lengvai atliks, turėdamas minėtoje įguloje pažįstamą kareivį ar iš jos grįžusį atsarginį. Su juo susitikęs ir pirmoje eilėje pats pradėjęs pasakoti apie savo tarnybą kariuomenėje, įtrauks jį į pasikalbėjimą apie rūpimą dalį. Kareivis ar atsarginis, linksniuodamas vadus, nejučiomis pasakys dalies organizaciją, kalbėdamas apie sunkiasias priemones, patvirtins ar paneigs jų X įguloje buvimą. Esant jiems prie stikliuko, tema išsiplės į smulkmenas, gal net į ginčus apie pabūklų kokybę ir regimai per nekalto turinio pasikalbėjimą šnipas pigiausiai atliks duotąjį uždavinį. Kartais agentui liepiama nupirkti, atrodo, nereikšmingos vertės dalykų: kurio nors miesto planą, karinį žemėlapi, statistinių leidinių, traukinių tvarkaraščių, vadovą po kraštą ir t. t. Kai Lietuvoje tokie dalykai pardavinėjami be kontrolės, šnipas savo uždavinį atliks be jokio pavojaus savo tikslus išduoti. Pradedantiems šnipinėjimo darbą, duodami avansai dažniausiai nereikalaujant pakvituoti savo parašu. Vėliau šnipas, atlikęs pirmąjį uždavinį ir pasirašydamas pinigų gavimo kvite, patvirtina savo parsidavimo sutartį. Žvalgyba, remdamosi jo parašu piniginiame kvite, grasina išduosianti jį jo valdžiai tuo atveju, jeigu agentas mėgintų nuo pasiimtojo darbo išsisukinėti arba klaidintų žvalgybos pareigūnus netikromis žiniomis.

Šnipų kadrai mokslinti, kaip ir kiekvienoje srityje, dirbama be pertraukos. Be žinių rinkimo metodų, šnipai mokomi ir žinių perdavimo būdų. Žinių perdavimo būdai šie: per kurjerius, laiškus, rašant juos slaptaisiais rašalais, telegramas, telefono pasikalbėjimus, per laikraščius, skelbiant juose sutartomis sąvokomis skelbimus, pašaliniam atrodančius esant juos nekalto ir gyvenimiško turinio, pašto karveliais ir trumpų bangų radijo siūstuvais.

Karo metu kiekvienas šnipo pranešimas apie mūsų veiksmus, turinčius ryšio su krašto gynimu, bus krauju atperkamas, todėl dar taikos metu turime dėti pastangų krašto išdavikus pažinti ir prasidėjus karui juos izoliuoti. Apie kovą su šnipinėjimu — kitame numeryje.

Kpt. Papartis

Šaulių Sąjungos vadas plk. Saladžius kalba prie Nežinomojo Kareivio kapo, M. Truso nuotr.

Šaulių Sąjungos atstovų jubiliejinis suvažiavimas

Kovo 11 d. Vytauto Didžiojo Karo Muziejaus salėje įvyko Šaulių Sąjungos jubiliejinis suvažiavimas. Jubiliejinis todėl, kad šiais metais Šaulių Sąjunga švenčia savo veiklos 20 metų sukaktį. Į suvažiavimo atidarymą atsilankė ministras pirmininkas V. Mironas, krašto apsaugos ministras b. gen. Musteikis, kiti vyriausybės nariai, kariuomenės vadas b. gen. Raštikis, Kariuomenės Štabo viršininkas b. gen. Černius, daug aukštų karininkų ir visuomenės organizacijų atstovai. Vyriausybės nariai ir kariuomenės vadovybė sudarė suvažiavimo garbės prezidiumą.

Įnešus Šaulių Sąjungos vėliavą ir pagerbus kovose žuvusius bei mirusius šaulius, sąjungos vadas plk. Saladžius pradėjo suvažiavimo iškilmingąjį posėdį. Jis savo kalboje nušvietė mūsų valstybės kūrimosi laikus, t. y. tuos metus, kada steigėsi Šaulių Sąjunga, ir pažymėjo, kad po 20 metų uolios tarnybos Tėvynei šauliai savo darbui dabar turi daug palankesnes sąlygas. Sąjunga per savo veiklos laikotarpį nugalėjo įvairius sunkumus ir ji toliau vykdo savo paskirties darbą Lietuvos stiprybei ir garbei. Tautos nerimo valandomis šauliai tik gaivino savo budrumą ir gavo naujų uždavinių: Tėvynės saugumo darbe dar sparčiau žengti priekį tiek tautos atsparumo ugdymo, tiek karinio pasiruošimo srityse. Visa visuomenė ir šauliai praėjusiais metais darbu ir aukomis Ginklų Fondui sudėjo apie vieną milijoną litų šauliams ginkluotis. Tomis lėšomis šauliai papildė savo apsiginklavimą 5.762 šautuvais, 74 kulkosvaidžiais, dviem lėktuvais, kurių vieną dovanojo Amerikos lietuviai, dujokaukėmis ir kitomis gynimosi priemonėmis. Spartus šaulių apsiginklavimas yra išdava stropaus šaulinio karinio darbo, kad šauliai būtų dar tinkamesni mūsų garbingosios kariuomenės talkininkai.

Bet ginklas tik tvirto ir kultūringo žmogaus rankose yra svarus ir gerai patarnaus šalies laisvei ginti. Dėl to Šaulių Sąjunga, kaip ir kariuomenė, savo narius prusina kultūriškai ir šviečia, varydama nemažą kultūros darbo vagą. Sąjungos daliniuose veikia 125 chorai, 115 dūdų orkestrų, 332 bibliotekos, 15 teatrų ir 414 vaidintojų kuopelių. Nemaža veikia ir kitų kultūrinio darbo sekcijų. Ligšiol visame krašte šauliai turi 72 namus, 98 sporto klubus ir 450 sporto sekcijų. Visuomenės karinė dvasia auga ir todėl šaulių skaičius didėja. Pernai šaulių padidėjo 10%. Šaulės moterys neatsilieka nuo vyrų ir savo dalinių bei narių skaičiumi gausėja. Jos sėkmingai dirba sanitarijos, sporto ir kultūros srityse. Pernai šauliai savo darbais visur prisidėjo prie valstybės nepriklausomybės jubiliejaus minėjimo. Šiomet Šaulių Sąjungos sukaktuviniiais me-

tais darbo našumas ir šaulinis aktingumas visoje sąjungoje yra padidėjęs.

Po šio Šaulių Sąjungos vado suvažiavimo atidaromojo žodžio visiems šauliams įsidėmėtiną kalbą pasakė ministras pirmininkas V. Mironas, krašto apsaugos ministras b. gen. Musteikis ir kariuomenės vadas b. gen. Raštikis.

Ministras pirmininkas V. Mironas savo kalboje pareiškė, kad Šaulių Sąjunga, būdama tiesioginėje kariuomenės vadovybės priežiūroje, savo veikloje parodė pakankamai organizuotumo ir drausmės. Ji išlaikė Respublikos Prezidento Antano Smetonos linkėjimą, įrašytą jos įstatyme, kad sąjunga, auklėdamasi kariniais dėsniais, eitų vieninga tautine linkme ir būtų gera talkininkė mūsų kariuomenei. Tais darbais, kurie atlikti, tais nuopelnais, kuriais šauliai gali didžiuotis, sąjunga negali tenkintis ir sustoti vietoje. Ji turi eiti pirmyn toliau ir lygiagrečiai su išskylančiais tautos ir valstybės gyvenimo reikalavimais, gal būt, dar daugiau ir intensyviau dirbti visu atsidėjimu.

Gyvenimiški sunkumai kiekvienai tautai daugiausia pasiseka nugalėti tiek, kiek tauta yra morališkai atspari ir vieninga. Ypatingai šitas dėsnis yra svarbus mažai tautai. Mažos tautos negali apsaugoti savo nepriklausomybės vien militariniu bei fiziniu apsiginklavimu. Jos negali apsupti save nepereinamomis ir nesugriaunamomis geležies ar betono tvirtovėmis ir apjuosti savo sienas nesibaigiančia ginklų grandine. Tai neleidžia jų ekonominiai ištekliams. Tačiau jos turi išugdyti savo dvasinį atsparumą taip stiprų ir patvarų, kad kiekvienas tautietis būtų toji mažutė tvirtovė, kuriai sugriauti priešas turėtų panaudoti didį savo jėgų ir pastangų kiekį, kad norima sunaikinti auka jam keletriopai kaštuotų. Čia reikalingas piliečių išmankštėjimas ir perauklėjimas. Šaulių Sąjungos uždavinys ir yra stiprinti tautos atsparumą, didinti skaičių tų gyvų tvirtovių, kurios nė kokiems vėjams pučiant nesvyruotų, o atsitikus pavojui būtų pasiruošusios žūtbūtiinei kovai. Tokio užsigrūdinimo pagrindas yra patriotizmas ir laisvės vertės tinkamas supratimas.

Šiais laikais, kada visos tautos pajėgos turi būti labai tampriai sujungtos ir vieningai valdomos, negalima leisti reikštis bet kuriam nedarnumui, kuris galėtų sumažinti mūsų jungtines jėgas. Šaulių Sąjunga yra pirmoji, kuri šitą tautinę gyvenimo misiją — drausmės ir susiklausymo pajautimą turi skiepyti kuo plačiausiems mūsų tautos sluoksniams. Drausmės supratimas turi būti teikiamas lygiai kiekvienam atskiram asmeniui — organizacijos nariui, taip pat lygiai ir visai organizacijai kaip kolektyvui.

Krašto apsaugos ministras b. gen. Musteikis įsakmiai pabrėžė, kad krašto gynimas yra visų mūsų tautiečių šventa pareiga. Todėl karinis mokslas, pratybos, šaudymai ir kiti tos rūšies užsiėmimai buvo ir lieka šaulių pirmaeiliai ir mėgstamiausi užsiėmimai. Varydami kultūros darbą dvasinėmis priemonėmis, šauliai neturėtų pamiršti ir krašto medžiaginės kultūros bei gerovės kėlimo. Čia darbo dirva visiems plati ir visų užsiėmimų šauliai galėtų energingai pasireikšti. Iš visų pastogių, kur gyvena ir dirba šauliai, turi trykšti pavyzdys kultūriškumo, drausmės, susiklausymo, šviesos, švaros ir tvarkingumo. Dėl to šaulių karinis tobulinimasis, graži patriotiška kultūrinė veikla ir krašto materialinės gerovės kėlimas turi būti visų šaulių rūpimiausiais uždaviniais.

Kariuomenės vadas b. gen. Raštikis savo kalboje apžvelgė nuveiktus šaulių darbus ir nužymėjo veiklos gaires ateičiai. Jis pareiškė, kad būtų didelė klaida, jei šauliai tik didžiutūsi savo jau atliktais darbais ir nuopelnais Tėvynei ir tuo pasitenkindami daugiau nieko nedarytų. Šauliai ir šaulės gerai žino, kad tai būtų didžiausias sustingimas, dar daugiau — tai būtų didelis žengimas atgal. Todėl šauliai nuolatos dirba, juda, tvarkosi, stiprėja ir ruošiasi naujiems žygiams, kurių iš šaulių Tėvynė dar gali pareikalauti. Šiandien galima drąsiai ir nešališkai pasakyti, kad paskiausiais metais Šaulių Sąjunga yra žymiai sustiprėjusi savo apsiginklavimu, susiklausymu ir drausmingumu. Kariuomenės vadas pranešė, kad Respublikos Prezidentas Antanas Smetona paskiausiu metu ne vieną kartą yra pabrėžęs šaulių drausmingumą ir jį pastatęs net pavyzdžiu kitoms organizacijoms. Tai yra labai maloni ir garbinga atestacija šauliams.

Šaulių darbui sąlygos dar ne visur yra vienodai palankios, tačiau šauliai turi būti optimistai, turi drąsiai, vyriškai, kariškai dirbti, vieni kitus raginti, rungtyniauti, mokytis, drausmintis ir stiprėti. Visi šauliai visais atžvilgiais turi būti pavyzdiniais žmonėmis, piliečiais ir šauliais. O jei šaulių tarpe pasitaikytų vienas kitas nepataisomas ištižėlis, supuvėlis ar nedrausmingas narys, tai be jokio pasigailėjimo ar ceremonijų reikia rauti juos su visomis šaknimis iš savo tarpo, braukti ir mesti lauk, nes jie neverti garbingo šaulio vardo ir šaulių eilėse jiems vietos negali būti. Taip stengiasi tvarkytis kariuomenė, tie patys principai turi būti taikomi ir Šaulių Sąjungai. O tai, kaip jau pati praktika yra parodžiusi, išsina ir išeis pačių šaulių naudai.

Kariuomenės vadas toliau, be kita ko, pabrėžė: — Šaulių pareiga yra, neatsižvelgiant į nieką, dirbti savo darbus ir drąsiai eiti pirmyn mūsų plačiuoju šauliškuoju keliu. Tad dar daugiau ryžtumo, dar daugiau pasitikėjimo savimi ir mūsų idėjos teisingumu. Stiprėkime, drausminkimės ir ginkluokimės! Tačiau ginkluokimės ne tik materialiniais, bet ir moraliniais bei dvasiniais ginklais. Visados turėkime galvoje seną ir išbandytą tiesą, kad nieko nepadės kovotojui šarvai, jeigu jo širdis bus šiaudinė. Tad nebūkime šiaudadūšiai, bet te dega mumyse pirmųjų karių savanorių ir pirmųjų šaulių partizanų dvasia. Šauliškajai veiklai stiprinti turime gražiausius pavyzdžius amžinos garbės Vlodo Pūtvio-Putvinskio, Liudo Vailionio ir kitų didžiųjų šaulių asmenyse. Šiais šaulių jubiliejniais metais pasistenkime ypatingai pagerbti šiuos ir kitus dar gyvus senuosius šaulius, kartu su Šaulių Sąjunga švenčian-

čius ir savo, kaip šaulių, dvidešimtmečio sukaktį. Pasiemkime iš jų ištvermės ir pasišventimo, kurio mums ir dabar ir ateityje dar daug reikės, stiprinant ir ginant savo Nepriklausomybę Šventoje Lietuvos žemėje ir pajūryje.

Ministro pirmininko, krašto apsaugos ministro ir kariuomenės vado kalbos visų suvažiavimo dalyvių buvo nuolatos pertraukiamos ir palydimos audringomis ovacijomis.

Lygiai 11 valandą, vyriausybės narių, kariuomenės vado ir Šaulių Sąjungos vado sutiktas, į suvažiavimą atvyko Respublikos Prezidentas Antanas Smetona. Karo muziejaus orkestras Respublikos Prezidentą sutiko maršu, o šauliai ilgai nenuutilusiomis ovacijomis. Respublikos Prezidentas šauliams pasakė svarbią kalbą, kuri dedama skyrium. Kalbą palydėjo Tautos himnas. Respublikos Prezidentas pasirašė Šaulių Sąjungos didžiojoje svečių knygoje.

Išvykus Respublikos Prezidentui, suvažiavimą nuoširdžiais žodžiais pasveikino savanoriai kūrėjai, atsargos karininkai, kariuomenės pirmūnai, jaun lietuviai, pavasarininkai, tautininkai ir kitos didžiosios organizacijos bei studentų korporacijos. Žymioji dalis organizacijų sveikinimus atsiuntė raštu. Už visus sveikinimus padėkojo Šaulių Sąjungos vadas plk. Saladžius. Suvažiavimas iš savo pusės pasveikino kariuomenę, savanorius kūrėjus ir užsienio lietuvius. Tuo suvažiavimo iškilmingasis posėdis ir buvo baigtas.

Prasidėjus darbo posėdžiui, į suvažiavimo prezidiumą buvo išrinkti: Kauno šaulių rinktinės vadas plk. Bobelis ir Klaipėdos rinktinės vadas plk. Andrašius. Šaulių vyrų ir moterų darbo posėdžiai vyko atskirai.

Šaulių vyrų posėdyje sąjungos vadas padarė išsamią apžvalgą apie perėitų metų Šaulių Sąjungos veikimą, nušviesdamas šaulių organizaciją, ginklavimąsi, mokymą, kultūrinį ir sporto darbą ir šaulių namų fondo reikalus. Sąjungos vadas iškėlė mintį suorganizuoti visus Laisvės kovų dalyvius į vieną organizaciją ir nušvietė reikalą Vladui Pūtviui-Putvinskui Kelmėje pastatyti didingą paminklą. Be to, sąjungos vadas dar išdėstė perėitų metų visuomeninių sumų apyskaitą ir šių metų sąmatą, kurias suvažiavimas patvirtino.

Revizijos komisijos pirmininkas Pr. Vaitkūnas ir sąjungos garbės teismo pirmininkas M. Čepas pranešė, kad Šaulių Sąjungos centro ūkio ir atskaitomybės reikalai vedami tvarkingai, ir kad šauliai gražiai sugyvena, todėl paskutiniaisiais metais garbės teisme naujų bylų neiškilo.

Suvažiavime buvo išrinkta nauja Šaulių Sąjungos taryba, revizijos komisija ir garbės teismas. Į tarybą išrinkti: švietimo ministras prof. J. Tonkūnas, žemės ūkio ministras J. Skaisgiris, inž. J. Stanišauskis, ats. plk. ltn. P. Gužas, plk. J. Šarauskas, adv. R. Skipitis, inž. A. Graurogkas ir E. Simonaitis. Į revizijos komisiją išrinkti: M. Mikelkevičius, Pr. Vaitkūnas ir A. Kniūkšta, o į garbės teismą — M. Čepas, prof. Aug. Janulaitis ir P. Brazaitis.

Šiame suvažiavime buvo priimti keli svarbūs nutarimai: 1) Kaune pastatyti Šaulių Sąjungos centrinius namus, kurie būtų praktiškas sąjungos 20 metų veiklos paminklas, 2) Prašyti vyriausybę leisti Šaulių Sąjungos dvidešimtmečio sukakties proga Kaune šių metų birželio mėnesį sušaukti visų Lietuvos šaulių suvažiavimą, 3) Skatinti visus piliečius sveikinti ir kiekviena proga pagerbti Nežinomojo Kareivio kapą; be to,

Prano Eimučio mirties 20 metų sukaktis

Kaip amžių glūdumoje, taip ir šiandien žmogus tebekovoja dėl savo būvio, dėl skaidresnio rytojaus. Kur kova — ten ir auka. Kaip be aukos neįmanoma jokia kova, taip be pasiaukojimo ir savęs atsižadėjimo nepasiekama tai, ko siekiama. Pasiaukoti savo idėjai, savo šeimai, artimiesiems, yra kilnus dalykas. Tačiau kilniausia ir didžiausia auka yra gyvybės auka dėl savo krašto laisvės ir tautos gerovės.

Lietuvių tautai, augusiai ir brendusiai nuolatinėse kovose, dvasios galiūnų netrūko. Net tarnaudami svetimųjų kariuomenėje, lietuviai pasižymėdavo narsumu ir drąsumu. Kad mūsų tautos sūnūs ir dukterys moka aukotis savo krašto gerovei, tai aiškiai parodo priespaudos ir nepriklausomybės kovų laikai. Plačiose Sibiro erdvėse yra sukaupti lietuvių sielos skausmai dėl savo tautos šviesesnio rytojaus. Ne vieno pasišventėlio paskutinį atodūšį girdėjo tik niurios kalėjimų sienos. Nepriklausomybės kovų frontuose plieninio pasiryžimo ir pasiaukojimo vedami, beveik plikomis rankomis, lietuviai laimėdavo net sunkiausias kautynes. Mūsų pirmųjų karių pasiryžimo dėka dabar esame laisvi ir nepriklausomi.

Savanoris Pr. Eimutis

daryti žygių, kad prie Nežinomojo Kareivio kapo esantieji privačių savininkų sklypai būtų išpirkti ir tuo būdu prie šios Tautos Šventovės būtų atidarytas priėjimas ir iš kitos pusės, 4) Prašyti vyriausybę šaulius valdininkus per metus 10 dienų atleisti kariniam šaulių darbui ir 5) Valstybės, savivaldybės ir pusiau privačių įstaigų tarnautojus paskatinti gausiau dalyvauti šaulių Sąjungos darbe ir patiems tapti šauliais, nes valstybės gynimo darbas yra visų piliečių darbas, kuris valdininkams ir tarnautojams turėtų ypatingai rūpėti. Be to, suvažiavimas pageidavo, kad būtų daromi žygiai išleisti įstatymą, kuris kariuomenėje netarnavusį jaunimą įpareigotų karinį apmokymą išeiti šaulių Sąjungoje.

Darbo posėdis buvo baigtas Tautos himnu.

Pavakare visi suvažiavimo dalyviai rikiuotėje su sąjungos vėliava nuvyko į Vytauto Didžiojo muziejaus sodelį, kuriame pagerbė žuvusius dėl Lietuvos laisvės ir ant Nežinomojo Kareivio kapo padėjo vainiką. Atitinkamą kalbą pasakė sąjungos vadas plk. Saladžius. Vakare Karininkų Ramovės salėje suvažiavimo dalyviams buvo suruoštas dainos ir muzikos vakaras, kurio programą atliko šaulių Sąjungos centrinis choras, vadovaujamas N. Martinonio, ir Valstybės Radiofono simfoninis orkestras, diriguojamas A. Motekaičio. Koncerto metu centrinio choro šaulių būriui buvo įteikta vėliava.

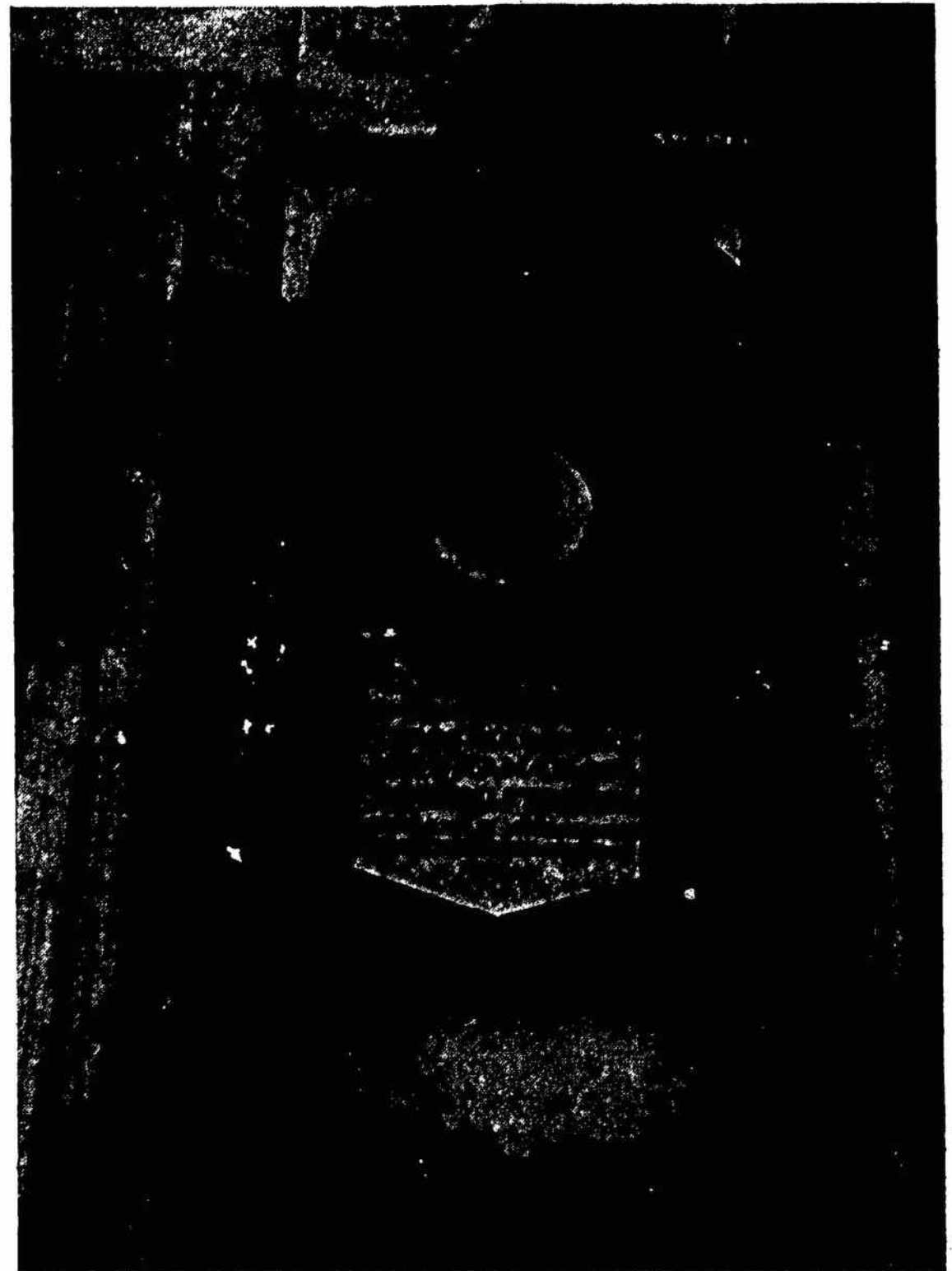
V. Zm.

Tuos dvasios galiūnus, žuvusius dėl Tėvynės, tauta nuolat minės didžiausia pagarba. Jie kaip švyturiai šviečia ir rodo dabartinėms ir būsimoms kartoms kiekvieno lietuvių didingą ir garbingą pareigą pasiaukoti dėl savo tautos laisvės ir gerovės.

Šių metų kovo 18 d. sukanka 20 metų, kai Nepriklausomybės kovų vidaus fronto auka buvo paaukota ant Tėvynės aukuro. Tą dieną prieš 20 metų garbingai žuvo eidamas sargybinio pareigas savanoris Pranas Eimutis. Šio tautos didvyrio biografija ir mirtis jau daug kartų dedama mūsų spaudoje, todėl plačiau jų nebeaprašinsiu. Tik labai trumpai. Pranas Eimutis gimė 1897 m. rugsėjo 8 d. Ariogalos vl., Kėdainių aps., Rajunciškių km. Pradėjęs organizuoti Lietuvos kariuomenę, Pranas Eimutis 1919 m. sausio 15 d. įstojo savanoriu į Kauno komendantūrą. Komendantūroje pasižymėjo kaip sumanus ir geras kareivis, todėl buvo paskirtas į mokomąją komandą.

1919 m. kovo 15 d. į Kauną atvyko Amerikos Jungtinių Valstybių misija ištirti naujai atsistatančios Lietuvos ekonominę būseną.

Tuo laiku šeiminkavę Kaune vokiečiai okupantai šia lietuviams draugiška misija buvo labai nepatenkinti, Kovo 18 d. apie 15 val. prie „Metropolio“ viešbučio, kuriame buvo apsistoję minėtos misijos nariai, susirinko gausus ginkluotų vokiečių būrys, norėdamas išžudyti misijos narius. Tuo laiku prie viešbučio durų stovėję sargybiniai Pranas Eimutis ir kitas kareivis neleido vokiečiams įsiveržti į vidų. Pranas Eimutis įniršusio vokiečio buvo nušautas prie pat durų.

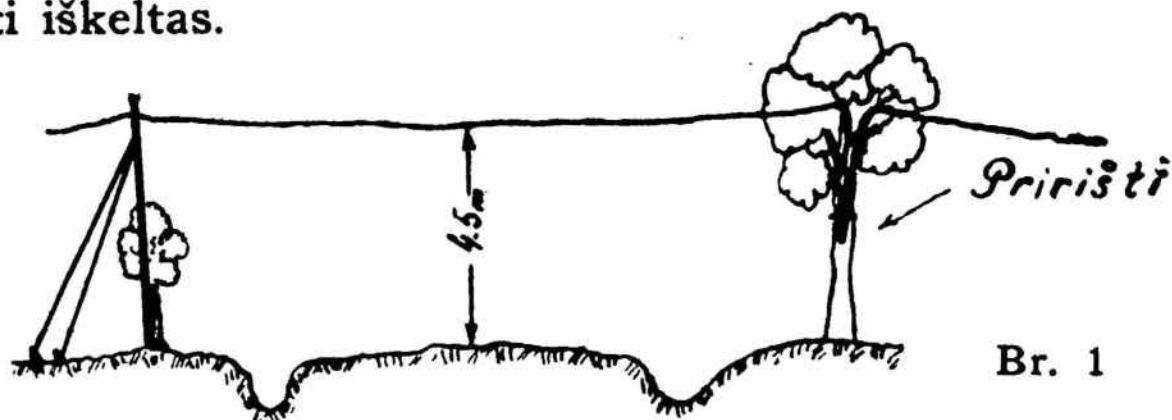
Paminklinė lenta Pr. Eimučio žuvimo vietoje

Lauko kabelio linijų statymas ypatingais atsitikimais

1. Perėjimas per kelius ir geležinkelius

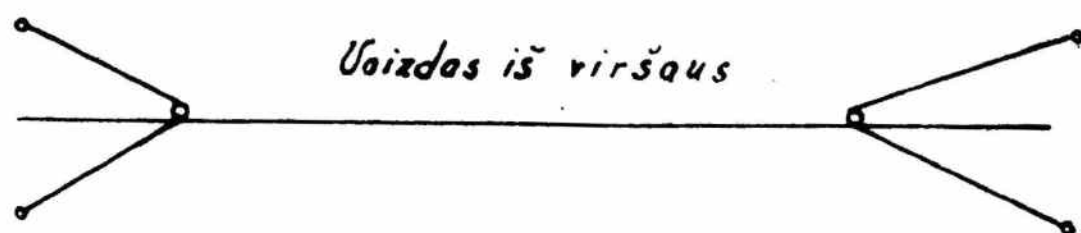
Vedant linijas per kelius ir geležinkelius, reikia laikytis šių taisyklių:

a) kelių perėjimas turi būti kuo trumpiausias, todėl linija pervedama stačiu kampu, b) kabelis turi būti iškeltas.

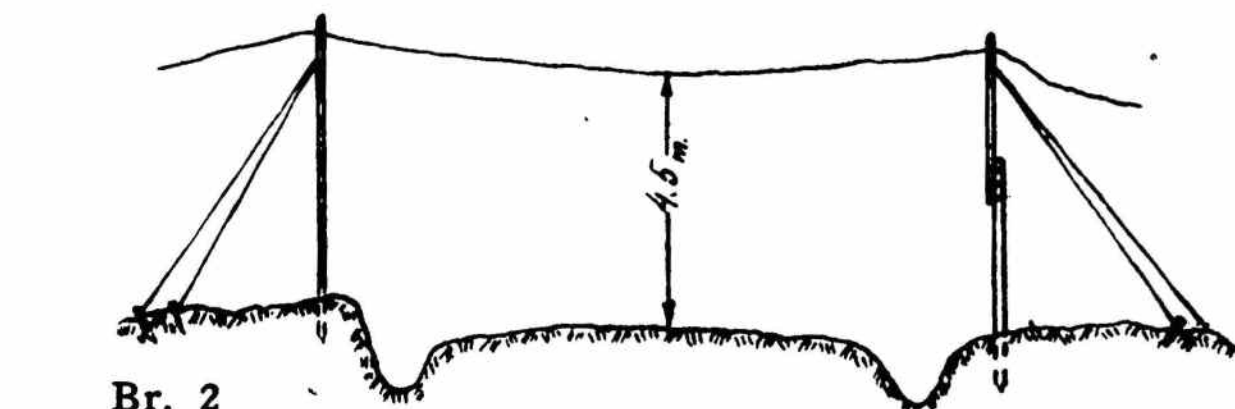

Br. 1

Iškėlimo aukštis pareina nuo kelio rūšies, būtent: virš paprastų kelių 3—3,5 metrų, virš vieškelių ir plentų 4,5 m, virš geležinkelių 6 m. Iškeltos linijos turi būti prie kelio atramų pririštos arba kelis kartus apie

Br. 2

jas apsuktos. Atramos čia gali būti medžiai ir kartelės. Reikalui esant, prie žemo medžio galima pririšti kartelę (br. 1). Kartelės, ant kurių iškeliamas kabelis, turi būti sustiprintos dviem atitraukom (br. 2). Jei atitraukos pereina taką arba gali būti praeinančių išverstos, tai žmogaus ūgio aukštyje jos aprišamos šiaudais arba panašia medžiaga (br. 3).

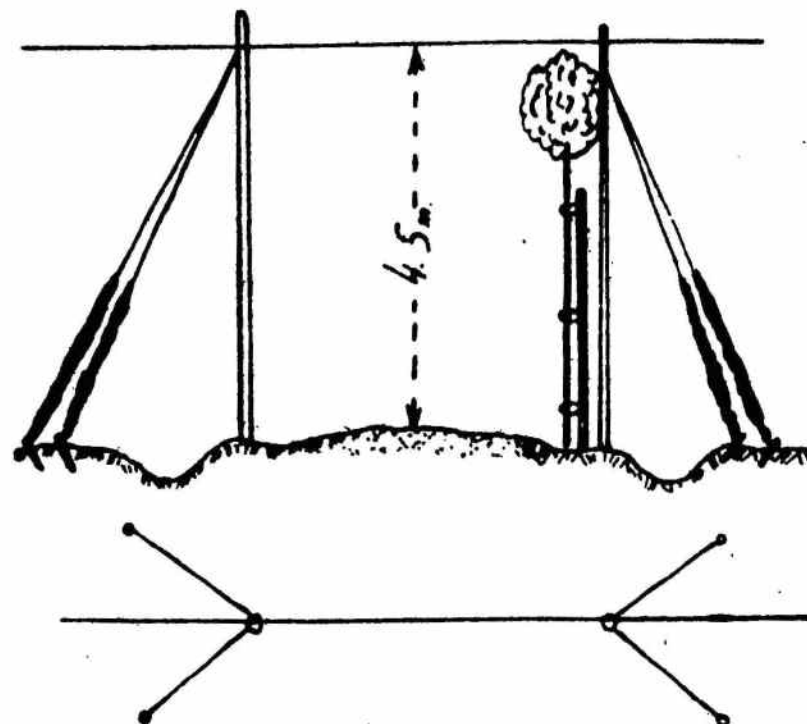
Jei tik yra priemonių, tai pereinant kelius kabelį reikia per juos pakelti. Kasti kabelį į žemę reikia vengti, nes žemėje gulinčio kabelio greičiau genda

Kada savanoris Pranas Eimutis buvo apdovanojamas Vyčio kryžiumi, apdovanojimo lape šiaip apie jį rašoma: „Kauno komendantūros mokomosios komandos eilinis Pranas Eimutis 1919 m. kovo 18 d. stovėjo sargyboje prie „Metropolio“ viešbučio įėjimo Kaune, kur tuo laiku buvo apstojusi Amerikos Jungtinių Valstybių misija. Staiga pradėjo veržtis į viešbutį vokiečių gauja, norėdama atkeršyti minimai misijai (už pralaimėtą Didįjį karą. Z. G.). Eil. Eimutis, būdamas pavojuje, nepaliko sargybos, bet drąsiai ir atkakliai pasipriešino užpuolikams. Tuo būdu iki galo šventai eidamas savo pareigas, žuvo nuo vokiečių kulkos“.

Lietuvių tauta jo garbingąją mirtį užrašė į savo istorijos lapus aukso raidėmis. Savanoris Pranas Eimutis mirė, bet jis bus gyvas per amžių amžius kiekvieno tikrojo lietuvio širdyje, kuris supranta, kad pareiga turi būti atlikta uoliai ir sąžiningai. Prano Eimučio pavyzdys tebūnie gyvas visų lietuvių pareigūnų mintyse ir širdyse.

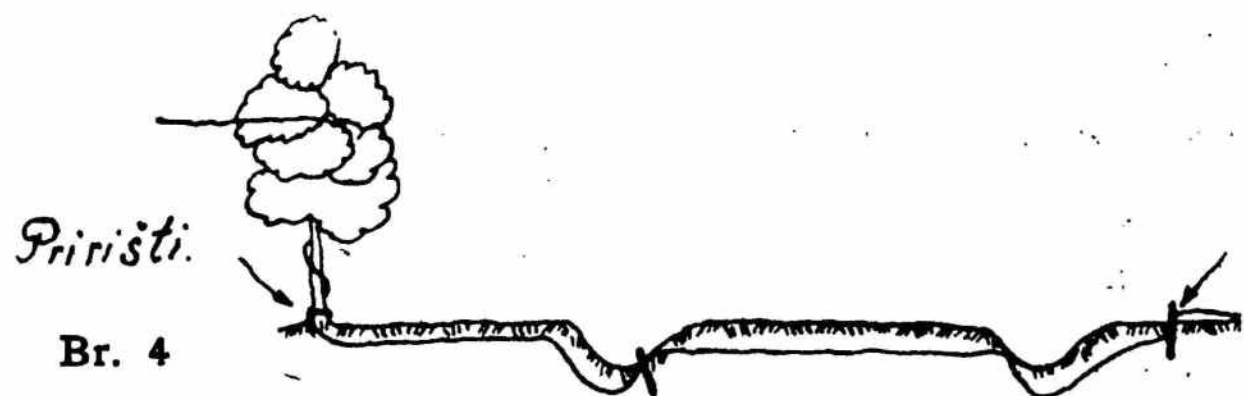
Z. Gerulaitis

apypynė ir izoliacija, o kai laido izoliacija ne visai gera, tai linijoje bus srovės nusekimas. Pereinant I ir II rūšies vieškelių, kabelį reikia būtinai iškelti, nes tokiais keliais daugiau važiuojama: ratai ir arkliai gali išmušti užkastą kabelį ir jį sužaloti.

Br. 3

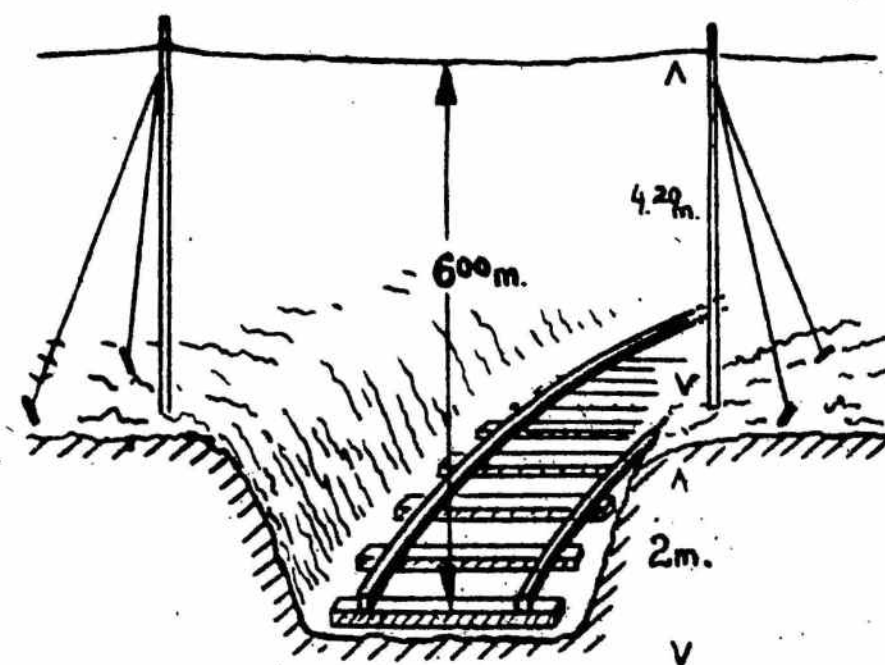
Tokiais atsitikimais, kai linija tiesiama laikinai ir arti nėra nei gamtinių atramų, nei kartelių, pereinant paprastus kelius kabelį galima įkasti į žemę, o pereinant geležinkelius — pakelti po bėgiais.

Br. 4

Šiam tikslui pirmiausia turi būti panaudoti tiltai ir betoniniai vamzdžiai. Jei jų nėra, tai reikia iškasti apie 30 cm gylio griovelį ir paguldyti ten kabelį. Griovelį reikia iškloti šiaudais, sausa žole, šakomis, lentelėmis arba panašia medžiaga. Tokiu būdu kabelis užkastoje vietoje bus patvaresnis. Kad po kiek laiko nepasidarytų įdubimas, griovelio vietoje reikia supilti kaupą. Abiejuose griovelio galuose reikia įkalti kuolelius ir pririšti prie jų kabelį. Toliau nuo kuolelio kabelis vedamas žeme prie artimiausios atramos, po to jis žemai pririšamas prie jos ir iškeliamas į viršų, kaip nurodyta 4 br.

Pereinant kelio griovį, kuriame yra vandens, kabelį reikia tiesti virš griovio.

Br. 5

Vedant liniją per geležinkelį, kabelį reikia iškelti 6 m. virš bėgių (br. 5), arba pakelti po bėgiais taip,

Įtvirtinimo ir kiti darbai žiemą

„Žiemos kautynės daug priklauso nuo sniego dangos storumo, matomumas, palyginus su vasara, kur kas didesnis, o išalusioje žemėje apkasų kasimas trunka vidutiniškai tris kartus ilgiau“ — sakoma Pėst. stat. II d. 699 str.

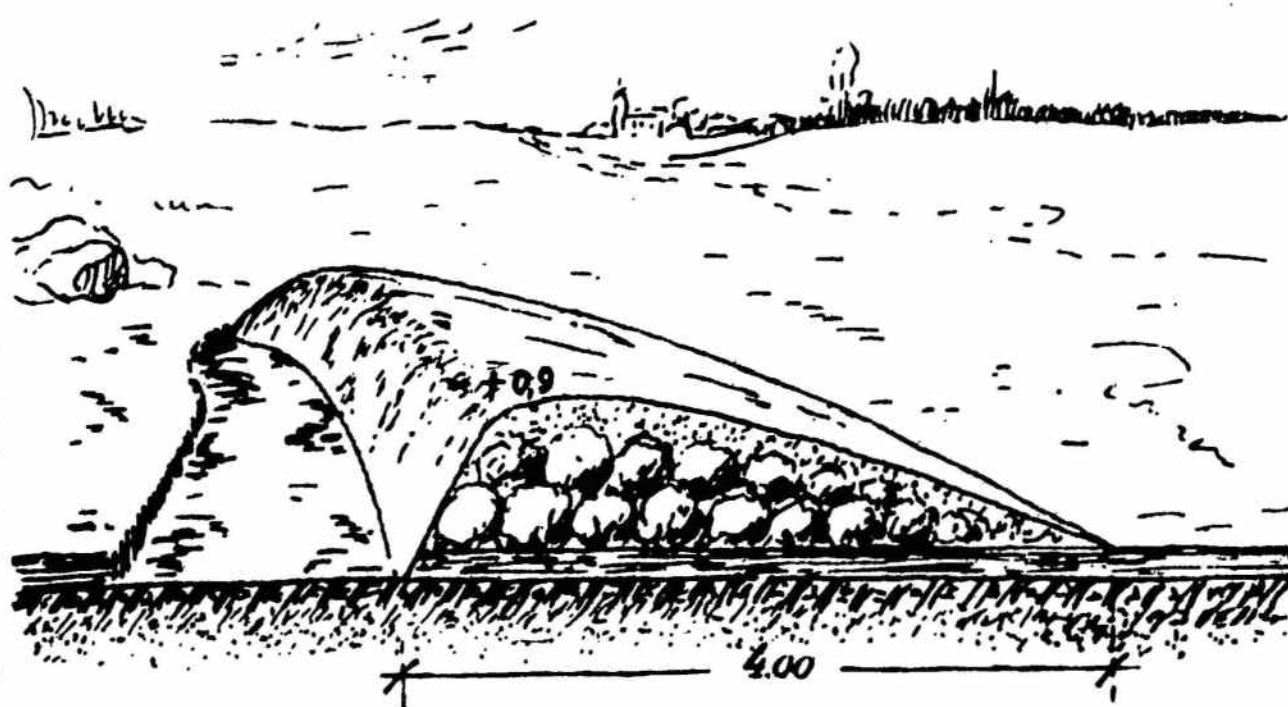
Br. 1. Maskavimo drabužiai žiemą

Iš tikrųjų, sniego danga, o ir pati žiema, įneša į kautynes šio tokio skirtumo. Ypač tai atsiliepia maskavimo, įtvirtinimo, kliūčių, kelių, persikėlimo ir kituose darbuose. Šio rašinio tikslas ir bus išskirti šių darbų skirtumus žiemą.

Maskavimas. Baltame sniege, ypač saulėtą dieną, visos smulkmenos aiškiai matyti, daugelis daiktų labai blizga. Todėl maskuojantis pirmiausia tenka visur išnaudoti tamsesnes vietas. Žygio metu, prieš lėktuvui pasirodžius, nuo kelio reikia nenuėiti, kaip daroma vasarą, bet tik sustoti vietoje. Tada žmonės susilieja su kelio juodumais ir lieka mažiau pastebimi.

Atskirus žvalgus, sekėjus ir šaulius, ypač priekinėse linijose, reikia stengtis aprūpinti baltais drabužiais.

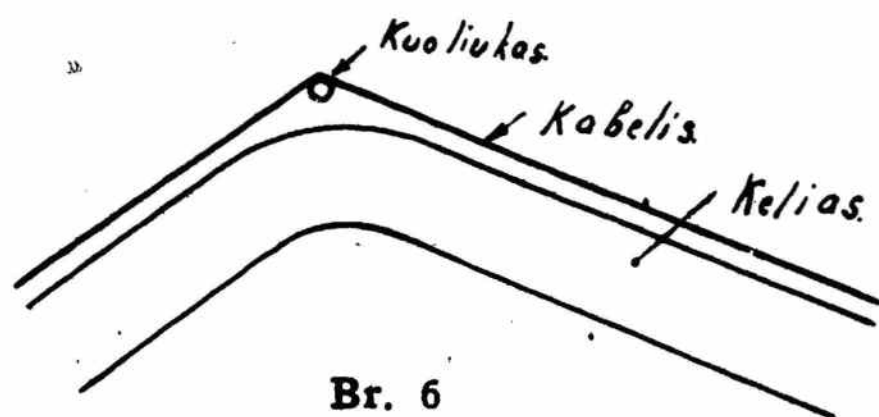
Atskirus žvalgus, sekėjus ir šaulius, ypač priekinėse linijose, reikia stengtis aprūpinti baltais drabužiais.

Br. 2. Apkasai iš sniego kamuolių

kad praeinantis traukinys jo nesužalotų (suspausdamas į žemę).

Tiesiant kabelį pro bėgius, reikia stengtis jį nekarpyti. Lengvą kabelį galima prakišti su ritėmis. Tiesiant sunkųjį kabelį, jei pradinė stotis nuo geležinkelio

Br. 6

lio netoli, reikia pradėti vynioti nuo geležinkelio: prakišus galą pro bėgius, nutempti iki stoties. Jei kitos išcieties nebūtų, kabelį reikia kirpti tokioje vietoje, kad surištas mazgas būtų už pylimo. Šiuo atsitikimu rišant mazgą, kareiviai turi būti toliau nuo pylimo.

2. Linijų statymas, paliekant kabelį ant žemės

Kabelis neiškeliamas ir paliekamas laikinai ant žemės tais atsitikimais, kai nėra gamtinių atramų, o kartelių negalima suspėti laiku pristatyti, t. y., kai linija tiesiama labai greitai, arba prieš ugnies įtakoje.

Taip tenka daryti puolamose ir stabdomose kautynėse, nes šios kautynės iš ryšininko reikalauja labai didelio judrumo: greito linijų pratiesimo ir nuėmimo.

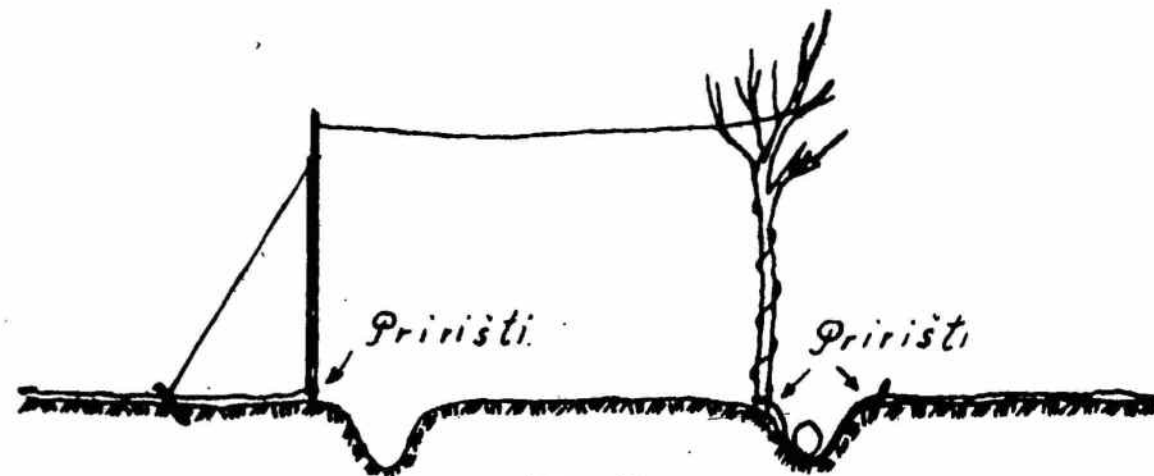
Kabelį reikia guldyti ant žemės laisvai ir taip, kad jis visur prisiglaustų prie žemės. Jei nenumatomas kabelio pakėlimas ant gamtinių atramų, kabelį reikia tiesyti ne arčiau, kaip 50 metrų nuo kelio, kad tuo būdu jis nenukentėtų nuo kariuomenės judesių.

Išvyniojant kabelį, reikia panaudoti vietos nelygumus, kaip pav., vagas, negilius griovelius ir t. t. Vedant liniją gilesniais grioviais, negalima guldyti kabelį griovio dugne, nes, paguldžius jį, galėtų sutripti savi pėstininkai. Čia reikia panaudoti priekinę (priešo pusės) šlaitą.

Pasisukimuose kabelį reikia pritvirtinti prie ten esančių daiktų, arba prie įkaltų kuoliukų (br. 6).

Jei numatomas kabelio pakėlimas ant atramų, reikia jį tiesyti pinant tarp tų atramų. Tačiau negalima kabelio suklipti aplink atramas, kad tas neapsunkintų jo iškėlimo.

Pereinant kelius arba plačius griovius, kabelis virš jų iškeliamas arba užkasamas į žemę. Kabelis užkasamas į žemę tik išimtiniais atsitikimais, pereinant paprastus ir lauko kelius. Pereinant I ir II rūšies vieš-

Br. 7

kelius ir plentus, kabelį reikia būtinai iškelti. Pravedant nuo žemės ant atramų, pirmiausia reikia pririšti žemai prie jų, o po to tik kelti į viršų. Jei atramoms naudojamos kartelės, tai viršuje prie jų kabelį reikia pririšti, o pačias karteles sustiprinti atitraukomis (br. 7).

Apygyventose vietose guldyti kabelį ant žemės draudžiama. (B. d.) Lt. Dulke

Kitais atvejais, skubiai rengiantis gintis, apkasai daromi iš sniego. Kai sniegas drėgnas ir jo daug yra, apkasai daromi iš sniego kamuolių, kurie sukraunami eilėmis apkaso pylimo vietoje.

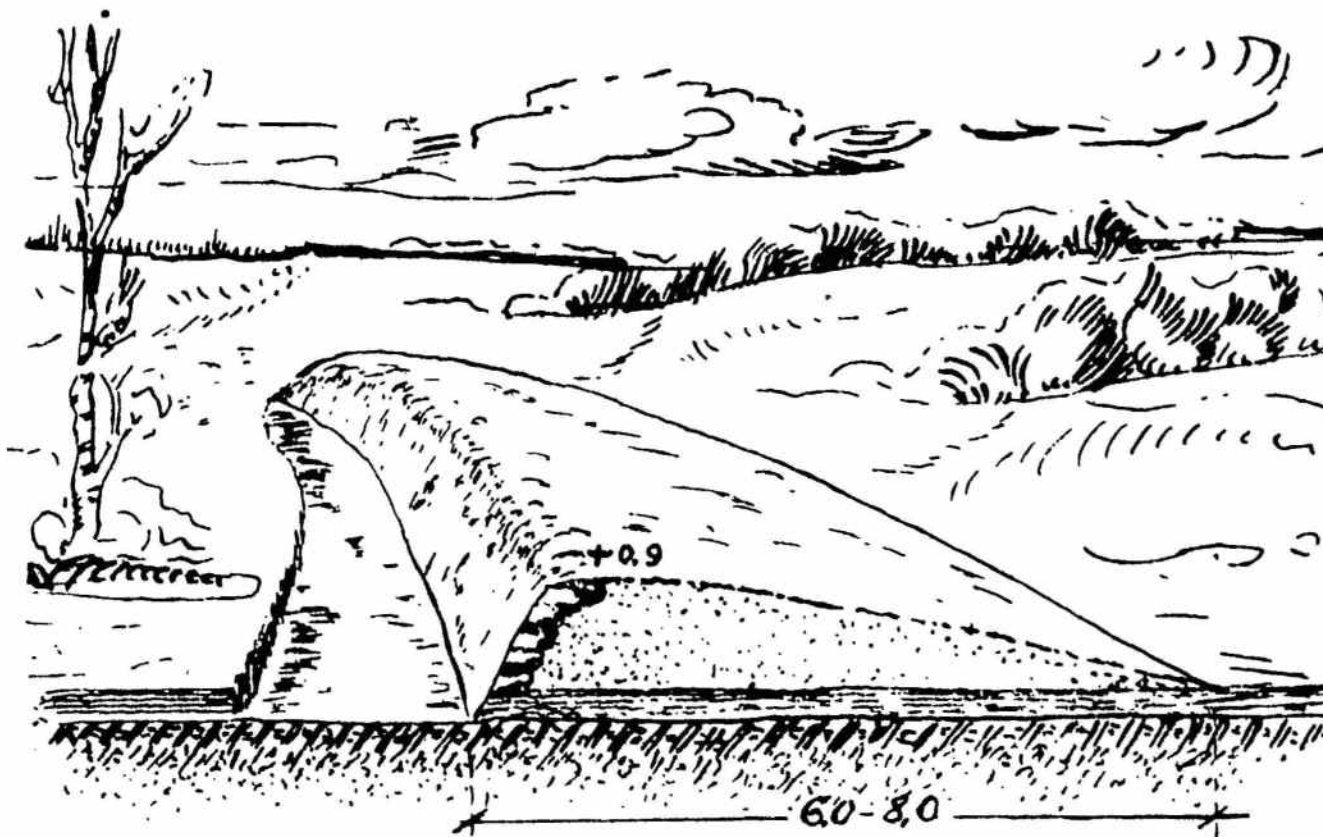
Kad apkaso pylimas nebūtų lengvai pastebimas, kamuoliai apipilami sniegu. Sniego pylimo plotis turi būti ne mažesnis kaip 4,0 m., o aukštis 0,9—1,0 m.

Kai sniegas sausas ir byrus, apkasai daromi supilant sniego pylimą kastuvais. Tokio pylimo aukštis turi būti ne mažesnis kaip 0,9 m., o plotis 6,0—8,0 m.

Pylimo šlaitai aptaisomi ledo ar sušalusios žemės gabalais. Arti apkasų jokių pėdsakų neturi būti, nes jie apkasus demaskuoja.

Priešui klaidinti, melagingų apkasų vietoje sniegas tyčia suminamas kojomis.

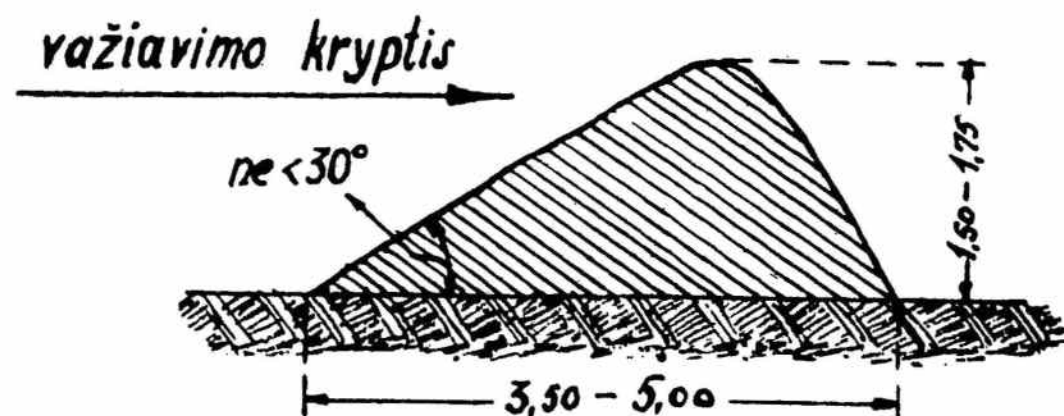
Kliūtys. Ne visos kliūtys gali būti daromos žiemą. Pav.: sunku daryti kelių perkasmą ar važiuojamosios kelio dalies išarimą (gadinimą), gan sunkiai

Br. 3. Apkasai sausame sniege

statomos vielų kliūtys ir pan. Iš prieštankinių kliūčių žiemą tenka atsisakyti nuo vietovės aptvėdinimo, griovių ir žemės pylimų kasimo ir kai kurių kitų. Minų lauko veikimas giliame sniege irgi sumažėja. Kliūčių statymo laikas pasikeičia ir paprastai dvigubai ar net ir trigubai pailgėja.

Tačiau išdėstant žiemą kliūtis vietovėje, reikia turėti galvoje, kad sniego danga apvažiavimo ir nuvažiavimo nuo kelių įrengimą apsunkina, kliūčių pėstininkams maskavimą palengvina, o minų suradimą ir išėmimą taip pat labai apsunkina.

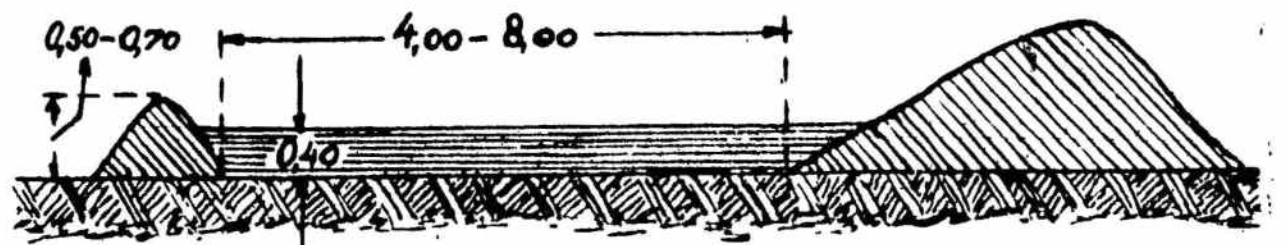
Br. 4. Sniego pylimas (prieštankinė kliūtis)

Reikia pažymėti, kad, nežiūrint kliūčių įrengimo sunkumų žiemą, pakankamo storio sniego dangai esant, kliūčių reikšmę smarkiai padidina. Iš kliūčių prieš tankus žiemą vartojamos: sniego pylimai, šlaitų apledinimai, sniego slenksčiai — eskarpai, minų laukai, medžių užvertimai ir kitos kliūtys, kurias tik sąlygos leidžia žiemą įrengti.

Sniego pylimai daromi tuo atveju, kai sniego dangą mažesnę kaip 0,4 m.

Sniego pylimai daromi supilant sniegą mediniais kastuvais. Tokius pylimus darant, visą dėmesį reikia kreipti į pylimo plotį. Pylimo plotis prieš lengvus tankus imamas ne mažesnis kaip 3,5 m., prieš vidutinius — ne mažiau 5,0 m. Mažesnio pločio sniego pylimai tanko yra nušluojami ir jų net nesustabdo. Pylimų aukštis turi būti 1,5—1,75 m.

važiavimo kryptis

Br. 5. Sustiprintas sniego pylimas

Šlaito statumas iš tanko važiavimo pusės turi būti ne mažesnis kaip 30° . Iš besiginančiojo pusės pylimo šlaitas daromas natūralus, t. y. toks, kokį sniegas leidžia padaryti.

Lieti pylimus vandeniū nereikalinga, nes prie tam tikrų sąlygų tai tik sumažina kliūtis vertę.

Kliūtis sustiprinimui prieš pylimą kartais supilamas dar kitas 0,5—0,7 m aukščio pylimas, apytikriai tanko ilgio atstume nuo pirmojo (4,0—8,0 m.).

Sniego dangą tarp pagrindinio ir papildomo pylimo turi būti supilta iki 0,4—0,5 m storio, kad padėtų tankui „sėsti“. Vietovėje šiuos sniego pylimus reikia išdėstyti taip, kad juos galima būtų flankuoti prieštankinių pabūklų ir kulkosvaidžių ugnimi.

Supilimo darbus galima žymiai palengvinti vartojant mašinas. (B. d.) Lt. Matonis

Aukos Karo Laivyno fondui

Kaip plaukė aukos į Karo Laivyno Fondą nuo jo įsteigimo, t. y. 1938 m. gegužės iki 1939 m. sausio mėn.:

Iš kur įplaukė	Lt.
Iš Susisiekimo Ministerijos tarnautojų	17.617,93
Iš Kr. Aps. Ministerijos:	
karininkų	1.084,16
puskarininkų ir civ. tarnautojų	915,94
kareivių	201,37
Iš Finansų Ministerijos tarnautojų	666,25
Iš Švietimo Ministerijos tarnautojų	660,75
Iš Vidaus Reikalų Ministerijos tarnautojų	301,91
Iš Teisingumo Ministerijos tarnautojų	200,—
Iš Žemės Ūkio Ministerijos tarnautojų	134,20
Iš bendrovių ir įmonių:	
bendrovių ir įmonių	417,85
tarnautojų	7.448,20
Iš organizacijų:	
Ginkl. Kr. P. R. Sąjungos	2.880,78
šaulių	256,91
Iš neorganizuotos visuomenės:	
atskirų asmenų	769,30

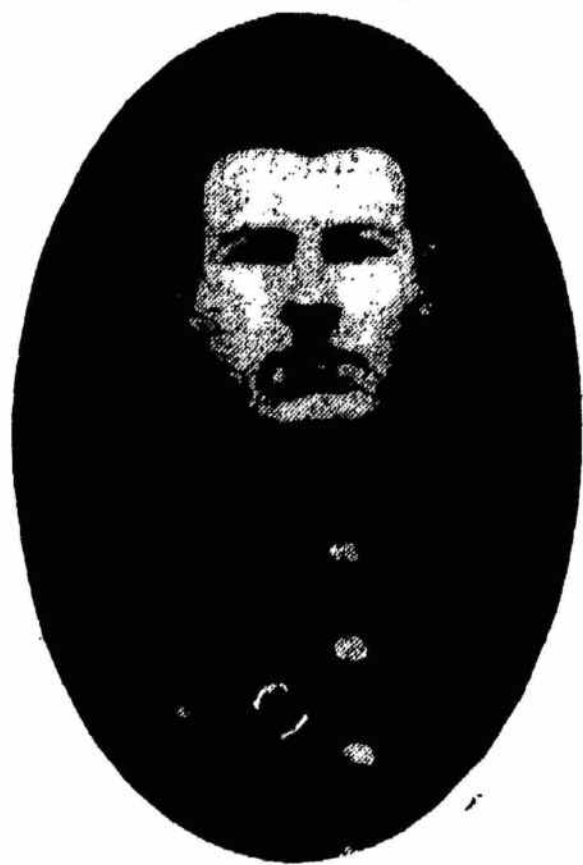
Iš viso

Pinigai laikomi Taupomosios valstybės kasos einamojo sąskaitoje 618 nr.

NARSIEJI VYRAI

Nors sužeisti, bet kovojo ir laimėjo

1919 m. rugpiūčio mėn. pradžioje pabėgęs iš bolševikų okupuotos savo gimtinės, Antoniškių kaimo, Adomas Stunžėnas-Stunža įstojo savanoriu į mūsų kariuomenę, 2 pėst. pulką, tuo laiku kovojusį su bolševikais Obelių ir Zarasų rajone. Kai kurį laiką pabuvęs pulke, Adomas išvyko į frontą, savo gimtinę valsčių, kovoti su Kuklių kaime stipriai įsitvirtinusiomis bolševikais. Ši kova buvo sėkminga. 2 pėst. pulko 8 kuopa, karininko Noreikos vadovaujama, esančius Kuklių kaime bolševikus sumušė ir net jų pulko visą 6 kuopą paėmė nelaisvę. Sutriuškinus bolševikus Kuklių kaime, be didesnio pasipriešinimo jie buvo nustumti už dabartinės Latvijos sienos.

2 pėst. pulko
eil. Ad. Stunžėnas-Stunža

— Praėjus kai kuriam laikui, kuopos vado Noreikos įsakymu aš, viršila Jankauskas, eiliniai Briedis, Kalkis, Kareiva, Žukauskas, Zaborskas ir Kaladinskas, vieną naktį buvom išsiųsti į dabartinėje Latvijos teritorijoje esančius Grenzės valsč. kapus, kur esamomis žiniomis buvo įsitvirtinę bolševikai, — pradėjo pasakoti Adomas. — Kai išėjome, dar buvo tamsu ir todėl be pavojaus galėjome žygiuoti į sakytą vietą. Aplenkdami gyvenamąsias vietas, miškais, šunkeliais ir šiaip mažiau žmonių lankomomis vietomis artinomės prie Grenzės kapų. Kol pasiekėm Grenzės apylinkes, jau pradėjo aušti. Suspaudę rankoje šautuvus ir pasiruošę visokiems būtinumams, slinkome prie kapų. Štai ir kapai. Aiškiai galima išskirti ryto prieblandoje iš už medžių kamienų tarpų kyšą kryžiai ir pilki kapai. Slenkame. Štai jau ir tvora, apgriuvusi, išlaužyta, vietomis apipinta spygliuotąja viela. Kai prisiartinau prie tvoros, širdis pradėjo smarkiau plakti, kūnu nubėgo šalta srovė. Kažkodėl žmogus, nors ir nieko nematai, bet prieš patį savo norą jauti pavojų. Ir iš tiesų, vos spėjom persiristi per sugverusią kapų tvorą, tuojau pat pastebėjom bolševikus, o jie mus. Prasadėjo šaudymas. Šaudėm mes ir jie. Prisidengdami kapais, medžiais ar kryžiais, vis slinkome į priešakį. Vienoj vietoj man bešliaužiant nuo kapo prie kapo, kažkas žybtelėjo akyse, galvoje pasidarė šilta ir svaigu, ir į akis pradėjo bėgti šiltas prakaitas. Pabraukiau ranka per veidą, ranka liko kruvina. Įniršęs už šį smūgį kilstelėjau galvą ir prisispaudęs prie peties šautuvą, drebančia ranka nusitaikiau. Ten už kapo, už keliasdešimts žingsnių, kažkas rudas sujudėjo. Iššoviau. Už

kapo kilstelėjo žmogus, išmetė šautuvą ir sukrito atgal. Į akis pritekėjo kraujo ir aš taip pat apsvaigau.

Tuo tarpu atėjo mums į pagalbą 8 kuopa. Bolševikai buvo sumušti, o jų 32 kareiviai paimti į nelaisvę. Iš ginklų teko mums 2 kulkosvaidžiai, 4 arkliai, šautuvų, nemaža šovinių ir kitokio karinio grobio. Po šių kautynių man teko ilgesnį laiką pagulėti Panevėžio ligoninėje. Kai grįžau iš ligoninės, daugiau nebeteko kovoti su bolševikais. Bet už tai vykau į naują frontą, į kovą su bermontininkais.

Išvijus bermontininkus iš Lietuvos, Adomas buvo perkeltas į ryšių kuopą ir išsiųstas į frontą prieš lenkus. Kautynėse su lenkais Seinų ir Druskininkų rajone, Adomas 2 kartus buvo patekęs į lenkų nelaisvę.

Adomas Stunžėnas gimė 1896 m. Zarasų aps., Imbrado vl., Antoniškių km. 1915 m. buvo pašauktas į rusų kariuomenę, kurioj tarnavo iki 1918 m., mėtomas po įvairius frontus. Jau tarnaudamas rusų kariuomenėje, Adomas pradėjo kaip karys pasižymėti: buvo apdovanotas šv. Jurgio kryžiumi. Grįžęs iš Rusijos, apsigyveno gimtinėje, bet bolševikams ją okupavus, pabėgo ir įstojo į Lietuvos kariuomenę savanoriu.

Už narsumą Adomas apdovanotas Vyčio kryžiumi, o kaip savanoris, dar ir savanorių kūrėjų medaliu. Dabar Adomas yra uolus šaulys. Įsakyme kariuomenei Stunžėnas pažymėtas kaip Stūžinas.

Vyčio kryžiumi apdovanojimo lape šiaip rašoma apie eil. Adomą Stunžėną ir kitus: „2. pėst. pulko 8 kuopos virš. Pranas Jankauskas, skyrininkai Pranas Žukauskas ir Adomas Kaladinskas, eiliniai: Jonas Briedis, Juozas Zaborskas ir Adomas Stunžėnas, 1919 m. rugpiūčio 25 d. — rugsėjo 6 d. kautynėse visad buvo pirmosiose eilėse. Ties Kukliais paėmė veikiantį priešų kulkosvaidį ir kitokio karo grobio. Ypačiai pasižymėjo kautynėse ties Grenzės (Grendzen) dvaru ir 197 aukštuma. Būdami visi, išskyrus Kaladinską, sužeisti, nekreipė dėmesio nei į savo žaizdas, nei į priešų ugnį: atkakliai puolė priešą ir savo pavyzdžiu uždegė visus kitus kareivius pulti ir laimėti. Priešas buvo priverstas pabėgti, palikęs ginklų, ir nemaža jų pateko mums į nelaisvę“.

Pr. K-ca

(Žiūr. „Kario“ Nr. 10)

Smagūs ėjo „Trys velniai“. Kuopos vado jiems skirtas uždavinys buvo atliktas. Dabar prasidėjo savarankiškas veikimas. Kai bus Misiūnuose, kai pradės dienoti, galės paleisti visą savo valią, galės sukelti visus perkūnus ant kojų, galės sėti pasiutusį mirties šokį, kad per visus amžius priešai minėtų lietuvių narsumą kovoje dėl savo žemės laisvės, kad daugiau niekada nebedrįstų savo kojos įkelti į šią žemę.

Daugiau kaip valandą jie ėjo vienas paskui kitą. Trinkūnas ėjo pirmutinis. Kairėje rankoje jis laikė vielą, o dešinėje šautuvą. Paskui jį ėjo Gražutis, o pačiu paskutiniu juo Diržys. Dabar jie jau nebesilaikė tokio nepaprasto atsargumo, kaip į pirmutinį kaimą eidami. Priešo užnugaryje naktį jautėsi saugiau. Trinkūnas perspėjo savo draugus, jog netikėtai ką nors susitike, savo veiksmais neparodytų, kad jie ruošiasi pulti tą sutiktąjį. Atvirksčiai, jie turį nuduoti, lyg iš priešakinio dalinio pasiūsta ryšių grandinėle patikrinti, kurioje vietoje yra sugedusi telefono linija. Trinkūnas buvo sugalvojęs ir pavardę — Določovas, jei kas paklaustų. Bet šituo sumanymu jiems pasinaudoti neteko, nes iki pat Misiūnų kaimo pakluonių nė vieno gyvo sutvėrimo nesusitiko.

Misiūnų pakluonėse buvo visiškai ramu. Kad ir ilgai klausėsi ir dairėsi, bet nieko nepastebėjo. Jokio patrulininko žingsniai nesudrumstė tos iškilmingos priešaušrinės nakties tylos ir „Trijų velnių“ darbo. Atrodė, kad visi miega, matyt, pilnai pasitikėdami priešakinių dalinių budrumu.

— Ech, jeigu dabar visa mūsų kuopa būtų čia! — Pagalvojo Diržys, gerai numanydamas į kokią keblią padėtį tuo atveju patektų priešo branduolys.

Trinkūno galvoje mintys lakstė, kaip siuvamosios mašinos adatos. Jau netrukus turėjo prasidėti kuopos puolimas. Kai tolumoje sušvis balta raketa, ją gali pastebėti ir Misiūnuose.

Jei taip atsitiks, tai kils įtarimas, kad priešakinuose daliniuose kas nors yra netvarkoje. Pirmiausia skambins telefonu. Iš ten atsakys, kad įvyko užpuolimas. Tada Misiūnuose prasidės skubus pasiruošimas gintis. Telefono laidus nutraukus, pasiruošimas gali kiek vėliau prasidėti. Bet vis dėlto jis prasidės. Jį reikia sutrukdyti, paskui pasislėpti ir geroje vietoje laukti lemiamojo kautynių momento.

- Raskime tinkamiausią vietą pasislėpti!
- Reikia būtinai įsigyti kulkosvaidį!
- Už pusvalandžio prasidės kuopos puolimas!
- Turime veikti kuo skubiausiai!

Kai jie prislinko prie pirmosios Misiūnų kaimo trobos, išgirdo arklių prunkstimą. Tai buvo klojimas, o prie jo molio jauja.

— Ar nereiktų apsižiūrėti, kaip toje jaujoje atrodo? — pasiūlė Diržys. Vietoje atsakymo Trinkūnas padėjo ant durtuvo telefono laidą ir jį pertraukė. Kitą vielą pertraukė Gražutis. Po to Trinkūnas drąsiais žingsniais priėjo prie klojimo durų ir jas atidarė. Klojime degė maža lemputė. Prie jos sėdėjo budėtojas, kuris, durims sugirgždėjęs, tuojau pašoko ir paklausė:

— Kas čia?

— O ką, ar nemiegi? — Rusiškai paklausė Trinkūnas.

— Nemiegu. — Lyg nenoromis atsakė paklaustasis, įtartinais žiūrėdamas į pasirodžiusįjį. Paskui jis paklausė:

— Ko atėjai?

— Tave pakeisti. Gali eiti miegoti. — Neišeidamas į šviesą, tarė Trinkūnas, bet matydamas, kad budinčiojo akyse pradeda kilti kažin koks įtarimas, vienu šuoliu prišoko prie jo ir tokia jėga trenkė į budėtojo galvą, kad šis nė nespėjęs surikti, krito negyvas. Arkliai suprunkstė, neramiai trypdami, lyg pasibaisėdami tuo netikėtu užpuolimu. Trinkūnas atsisuko pašaukti draugus, bet jie jau buvo klojime. Nukautą budėtoją jie nutempė į tamsiausią klojimo kampą, iš kurio atdžiai klausėsi, ar nėra klojime dar ko nors. Klojime buvo penki arkliai ir trys sunkiųjų kulkosvaidžių vežimėliai. Bet viename vežimėlyje nebuvo kulkosvaidžio. Šovinių dėžės buvo lengvos, matyt, tuščios. Pilnosios turėjo būti kur nors kitur paslėptos. Šis atsargumas labai nepatiko Trinkūnui ir jo draugams. Kiekvienas jų pagalvojo: kaip būtų buvę gera, jeigu čia būtų atradę sunkiuosius kulkosvaidžius ir pilnas šovinių dėžes. Tada tą klojimą gal jie būtų pavertę į nepaimamą tvirtovę bolševikų pozicijos viduryje.

Staiga Gražutis išgirdo pirmą šūvį iš Barvainių kaimo pusės.

— Mūsiškiai pradėjo pulti!

Ir „Tys velniai“ tik dabar pastebėjo, kad jau ima brėkšti. Bet nespėjo jie apie tai pagalvoti, kai kažin kas pravėrė jaujos duris. Jie susigūžė už vežimėlių. Iš jaujos išėjo žiovaudamas kareivis. Nieko neįtardamas ir nepastebėdamas, jis perėjo klojimą ir sustojo tuojau už durų savais reikalais. Tuo metu pasigirdo tankenis šaudymas. Priešo kareivis, kaip įgeltas, išlėkė iš klojimo, pasiklausė, ir tuojau grįžęs sušuko:

— Budėtojau, budėtojau, po velnių!..

— Ko rékauji? — Paklausė jį Trinkūnas, stengdamasis atsakyti mieguistu balsu.

Tada šis, iš jaujos savais reikalais išėjęs bolševikas, prišoko prie tariamojo budėtojo, norėdamas jam kažin ką nepaprasto pasakyti, bet čia pat Diržio durtuvas prieš jį sublizgėjo...

Tuo laiku Gražutis prišoko prie jaujos durų, atplėšė jas, ir iš karto metęs į vidų dvi granatas, vėl užtrenkė duris. Kol viduje esą spėjo prišokti prie durų, Gražutis užsklendė jas. Granatos sprogo, sukeldamos riksmą ir sužeistųjų vaitojimus. Jaujos duris ėmė daužyti baimės pagauti bolševikai.

— Ant arklių! — Sukomandavo saviesiems Trinkūnas. Ir „Trys velniai“ kaip viesulas išskrido iš klojimo, nes arkliai buvo išsigandę pašonėje sprogstančių granatų ir patys visomis savo raumenų jėgomis veržėsi ištrūkti.

Lauke buvo tiek prašvitę, kad nuo klojimo galėjai žiūrėti gyvenamąsias trobas. Į jų pusę ir nukreipė „Trys velniai“ juos nešančių arklių žingsnius. Jie skrido vienas paskui kitą, ir arklių pasagų dundėjimas

...„Trys velniai“ kaip viesulas išskrido ant arklių...

drebbino žemę. Tvirtai prigulę prie arklių, kairėje rankoje laikydami šautuvus ir arklio pavadžius, o dešinėse spausdami granatas, jie ilėkė į pirmąjį kiemą. Prie trobos durų, šūvių pažadinti, neramiai dairėsi keletas vienmarškinių bolševikų. Jie dar nesuspėjo susivokti, kas čia dedasi ir iš kur galėtų būti tie staiga iš pakluonių į kiemą įlekiantieji raitininkai. Buvo dar tamsu, kad jojančiųjų nei veidų, nei uniformos negalėjo žiūrėti. Manydami, kad savieji, jie sušuko:

— Ei, kur jūs?! Kas atsitiko?! Kas ten šaudė?!

— Nieko neatsitiko! — Pralėkdamas sušuko jiems Trinkūnas, nežymiai numesdamas jiems granatą. Ir vos tik spėjo „Trys velniai“ atsidurti ant kelio, kai jų numestosis granatos sprogo. Jie pasiutusia zovada nulėkė išilgai kaimą. Jų laimei kaimo galas buvo netoli. Jau švytravo tušti laukai aštrioms Trinkūno akims, kai ant kelio iš visų kiemų ėmė bėgti šūvių ir riksmo pažadinti bolševikai. Jie buvo labai sumišę ir nesuvokė kas daryti. Skambėjo įvairios komandos, kurių tame sąmyšyje niekas nenorėjo klausyti. Niekas nesuvokė, kas atsitiko, ir komandos buvo nevienodos.

— Užpuolimas! Prie ginklų!

— Ramiau! Nekelti triukšmo! Nebėgioti! Nieko nėra!

Bet prunkščiančių arklių įsiutęs lėkimas ir „Trijų velnių“ keliose vietose paleistos granatos greitai įtikino ir šalčiausiai galvojančiuosius, kad jie yra netikėtai užpulti. Visi griebė ginklus ir veržėsi į gatvę, nežinodami kas veikti. Viršininkai rékavo, norėjo sutvarkyti, susivokti, bet tai buvo ne taip lengva, nes daugelis iš baimės drebėjo ir negirdėjo savo viršininkų komandų. Ir „Trys velniai“ jau buvo per gerą varsną nuo Misiūnų kaimo, kai bolševikai ėmė šiek tiek ap-rimti ir tvarkytis.

Į bataliono vado kiemą lėkė trys raiti bolševikai. Jie buvo tie patys, kuriems pasisekė pirmiesiems ištrūkti iš tos nakties kruvinų skerdynių, iš Tarvydo rankų. Jie trumpai apsakė bataliono vadui kas atsitiko:

— Netikėtas užpuolimas! Visa priešakinė sauga žuvo! Tarp priešakinių dalinių ir branduolio nieko nesutikome. Matyt, užpuolimas buvo iš Barvainių pusės. Priešo jėgos nežinomos. Jei jie puls toliau, tai tuojau bus čia!

— Gintis! Į pozicijas! — Įsakė bolševikų bataliono vadas.

Neilgai trukus Misiūnų kaimo pakluonėse, vykdydamos bataliono vado įsakymą, išsipylė ginkluotų bolševikų vilnys. Per tas vilnis ėjo keistas nerimas. Kiekvienas kareivis žinojo, kad jaujoje, kur buvo sunkiųjų kulkosvaidžių skyrius ir kurioje buvo sunešti sunkieji kulkosvaidžiai, ten liko nukauti penki jų draugai ir apgadinti kulkosvaidžiai.

Toji žinia kėlė baimę ir nerimą priešo kareiviams. Atrodė, kad kiekvienu momentu gali atsiverti žemė, o iš jos išlįsti Lietuvos kareivis, tēkšti į akis sprogstančią granatą ir vėl pasislėpti žemėje. Nes viskas, ką vienas kitam pasakojo apie tos nakties užpuolimą, buvo labai panašu į tai, prieš ką paprastas kareivis yra bejėgis kovoti. Kruvina jaujos tragedija ir priešakinių dalinių žuvimas kėlė bolševikų tarpe baimę ir nerimą. Kareivių akyse vaidenosi nematomos, juos naikinančios jėgos. Į jų širdis skverbėsi bejėgiškumas ir noras greičiau bėgti iš tos prakeiktos žemės.

Bet bataliono vadas buvo kitoks, negu jo kareiviai. Jis apytikriai iš karto susivokė, kad priešas turi būti neperdaug stiprus, jei sugebėjo taip slapčiomis priartėti iki jo saugos dalinių. O be to, bataliono vadui buvo gerai žinoma, kad jei tokiu momentu, kai visi kareiviai yra netekę pusiausvyros, jis duos įsakymą trauktis, tai atsitraukimas gali virsti masiniu, netvarkingu bėgimu. Todėl nesvyruodamas įsakė gintis.

Išaušo. Nuo Misiūnų kaimo į lietuvių pusę tęsėsi nedidelėmis kalvomis nusėtas laukas. Per keletą šimtų metrų nuo paskutinės Misiūnų kaimo gyvenamosios trobos, į dešinę, buvo nedidelis, bet skarotas egllynas. Į kairę nuo Misiūnų vietovė buvo tik su labai mažais nelygumais.

Bolševikų bataliono vadas žiūrėjo į vietovę iš vienos, o Tarvydas iš kitos pusės. Ir kiekvienas savaip galvojo apie susidariusią būseną. Bolševikų vadas buvo nusistatęs gintis Misiūnų kaime, kol paašikės priešo jėgos, o Tarvydas žinojo, kad jo kareivių ūpas yra labai pakilęs ir kad jis būtų neryžtingas vadas, jei su tokiais narsuoliais nesumuštų bolševikų bataliono.

— Gintis, išnaudojant visus vietos patogumus. — Nusprendė bolševikas.

— Pulti, išnaudojant visus pranašumus! — Tarė lietuviai.

Ir prasidėjo žūtbutinės lietuvių ir bolševikų kautynės. Įnirtę, įsiutę, nežiūrėdami į zvimbiančias kulkas, lindo narsieji Tarvydo vyrai pirmyn ir artyn prie bolševikų pozicijų. Neapsakomas pergalės troškimas traukė juos įsiveržti į patį priešų vidurį.

— Pirmyn, vyrai! — Ragino kareiviai vienas kitą, ir vienas už kitą greičiau ir drąsiau veržėsi į priešą. Bolševikai, pradžioje labai pakrikę ir neramūs, pradėjo apsiprasti. Bataliono vado šaltumas tą rytą išgelbėjo juos nuo staiga ir katastrofiško pakrikimo. Pirmąjį siaubą įveikę, jie ėmė šalčiau vertinti būseną. Pradžioje, kol nesuvokė kokios jėgos ir iš kur juos puola, būtų tuojau sugniužę, bet kai pamatė, kad Misiūnų kaimą puola apyskystės jėgos, ne tik ne didesnės, bet dargi mažesnės negu jų, ėmė atgauti pasitikėjimą savimi ir puolantiesiems buvo vis sunkiau ir sunkiau.

Tarvydas, su savo ryšių grupele puldamas beveik pačiose pirmosiose gretose, pradėjo suprasti, kad padėtis gali pasidaryti labai kebli, jei jis nors kiek ims svyruoti. Bet nuostoliai buvo tokie aiškūs, kad tolimesnis puolimas buvo tiesiog savižudybė. Jokios artilerijos paramos, jokios paspirties iš kaimynų nebuvo ir nenumatoma. O tuo momentu būtų buvę nepaprastai reikalinga. Tarvydas ėmė jausti, kad kautynių iniciatyva netrukus gali pereiti į priešų rankas. Paskutinė jo viltis buvo rezervinis būrys, išskleistoje rikiuotėje slenkąs kairiajame kuopos sparne ir dar neįveltas į pirmąsias linijas. Bet kaip tik to labiausiai ir bijojo kuopos vadas: jei ir paskutinės jėgos bus mestos į kautynes, ir priešas tai pastebės, visa kuopa atsidurtų pavojuje ir būtų sunaikinta, nepasiekusi tikslo. Noromis nenoromis Tarvydas turėjo įsakyti savo vyrams pertraukti puolimą ir pasilikti užimtose pozicijose. Be to, prie visų nepalankumų prisidėjo dar vienas: dešiniajame priešų sparne staiga atsirado keli sunkieji kulkosvaidžiai, įstryžai apšaudė visą kautynių lauką. Šitų kulkosvaidžių ugnis buvo kaip piautavas. Ilgomis serijomis kalendami, jie kiekvienam drąsesniam kovotojui grasino šimtais mirčių iš karto.

— Velniava! — Keikėsi Tarvydas, jausdamas, kad kautynių laimė ima svirti priešų pusėn. Bet žinodamas savo kareivių narsumą, jis save ramino, kad ir ši kartą atsiras kokia nors išeitis, nes pralaimėti jo kuopa nemokėjo. Verčiau mirs, negu pralaimės.

Kuopos vado ženklą pasilikti užimtose pozicijose kareiviai tuojau įvykdė. Tarpvagiuose išsibarstę mažomis grupelėmis, jie prisispaudė prie žemės, atsargiai pakeldami galvas pažiūrėti kas darosi. Kulku spiečiai zvimbė per jų galvas, kai tik jos bent kiek aukščiau pakildavo. Kareiviai suprato, kad priešas visiškai pasiruošė juos sutikti. Toji mintis blogai veikė jų nuotaiką, bet jos palaužti neįstengė. Jie pasitikėjo savo vado sumanumu ir tik troško pergalės. Ir juo didesnės atrodė kliūtys, tuo saldėnis laimėjimas juos viliojo.

Bolševikų vadas iš džiaugsmo jau trynė rankas. Priešas buvo priplaktas prie purvinos žemės ir nebegalėjo nė galvos pakelti. Dar minutė kita, ir bolševikai, palaikomi sunkiųjų kulkosvaidžių ugnies, pradės priešpuolį ir turės sunaikinti tą drąsulių kuopą, juodą naktį įsiveržusią į jo batalioną. Vadas matė ir jautė, kad jo kareiviai, savo sunkiesiems kulkosvaidžiams prabilus, pasijuto naujai atgiję. Jų nebegąsdino lietuvių nar-

sumas. Jie užmiršo, kad tą patį rytą žuvo jų priešakiniai daliniai ir branduolio kautynių skyrius jaujoje. Jau jiems nebebuvo baisu, kad gali atsiverti žemė ir išmesti iš savęs nenugalimus kovotojus. Visa tai jie užmiršo girdėdami kaip išganingai trata savieji kulkosvaidžiai. Nuo tų kulkosvaidžių tratėjimo ir tie drąsuoliai prisiplojo kaip lapės prie žemės, sulįsdami į tarpvagių. Visas kautynių laukas ištuštėjo. Ir bolševikams buvo malonu, kai per vilnis nuaidėjo bataliono vado įsakymas:

— Pirmyn!.. Pirmyn!..

Tarvydas matė kaip vienas po kito pakyla bolševikai ir trumpais perbėgimais artinasi prie jo kovotojų pozicijų.

— Ugnis!..

Tratėjo įvairiausio tipo šautuvai lietuvių rankose. Daugelio šautuvų vamzdžiai buvo išdilusiomis graižtomis. Bet ir su tokiais šautuvais reikėjo atremti puolikus.

— Ugnis!..

Didžiausiam visų nusiminimui toji ugnis, kad ir tanki, bet nebuvo tokia vaisinga, kokios tada reikėjo. Dalis puolančiųjų bolševikų klupo nukauti ar sužeisti, bet daug didesnė dalis jų vis artėjo ir artėjo.

Staiga įvyko tai, ko niekas negalėjo tikėtis: kautynių lauke pasirodė „Trys velniai“. Ir jų pasirodymas nulėmė tos dienos kautynes.

Kai tik buvo paskelbtas bolševikų bataliono vado įsakymas pulti sulaikytus lietuvius, ir kai pirmieji bolševikai perbėgdami pirmyn ėmė kliudyti sunkiesiems

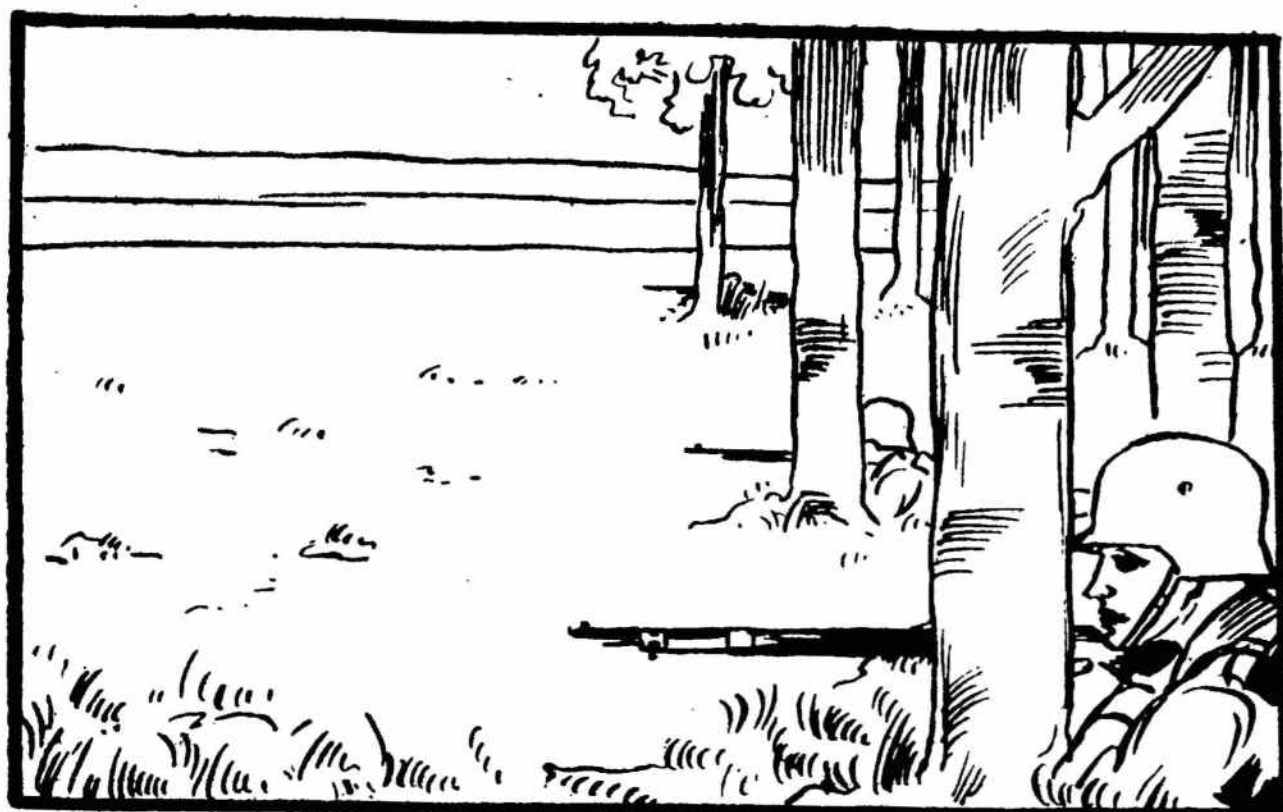
...Iš čia staiga pasipylė kulku serijos...

kulkosvaidžiams šaudyti, kulkosvaidžių šaudymui vadovaujantis viršininkas įsakė keisti kulkosvaidžių poziciją, naująją poziciją nurodydamas pamiškėje. Jo įsakymas buvo kuo skubiausiai įvykdytas. Bet vos tik sunkieji kulkosvaidžiai pasiekė naujas pozicijas ir paleido ugnį, iš po kelmų iššoko Trinkūnas su savo draugais, gudriai pasislėpę ten tuoj po to, kai išlėkė iš Misiūnų, ir visiškai netikėtai puolė iš užpakalio abiejų kulkosvaidžių tarnybą. Vienam šūvį, kitam durtuvą, o trečiam šautuvo buožę paskyręs, Trinkūnas velnišku vikrumu įvykdė savo planą. Prie kito kulkosvaidžio prišoko Gražutis su Diržiu. Diržio šūvis paklojo pirmąjį numerį, Gražučio — antrąjį, o trečiojo kulkosvaidininko krūtinėn vienu kartu susmigo du durtuvai. Liku-

UGNIAVIETĖS PARINKIMAS

19

Blogai!

Užimant ugniavietę miško pakrašty, eiti kiek galima giliau į mišką, kiek leidžia jo tankmė šaudyti ir sekti; jei tai neįvykdoma, tai geriau išelti apie porą šimtų žingsnių prieš mišką, bet nieškoti ugniavietės prie pirmųjų medžių.

Gerai!

Už medžio pasislėpus šaudyti iš dešinės jo pusės (jei ne kairys). Storas medis duoda uždangą, palengvina, jį panaudojus, iškasti saugų apkasą. Plonas medis, jei jį vietovėje ir daugiau esama, įsizrėmus į jį petim ir apėmus kairiąja ranka, duoda pakenciamą atramą šautuvui.

sioji kulkosvaidžių tarnyba iš pradžių taip sumišo ir išsigando, kad buvo bebėganti, bet pamačiusi, kad iš miškelio daugiau niekas neiššoka, norėjo pulti tuos tris drąsuolius. Bet jų puolimas jau buvo pavėluotas: į juos švilpė Gražučio ir Trinkūno granatos, o už kelių sekundžių ir Trinkūno paleista serija iš sunkaus kulkosvaidžio, kurį jis staiga nukreipė į priešingą pusę. Kažkuris ir bolševikų paleido granatą į užpuolikus, kuri sprogdama savo skeveldromis kliudė visus tris: Trinkūnui apardė nugarą, Gražučiui kairės rankos raumenis perplėšė, o Diržiui nunešė pusę ausies. Bet nuo pamiškės bolševikai buvo staigiai atmušti ir „Trys velniai“ abu iš priešų atimtuosius kulkosvaidžius spėjo nusitempti į vieną artilerijos sviedinio išraustą gilią duobę. Iš čia staiga pasipylė kulku serijos į puolančiuosius bolševikus. Ir tai buvo prieš pat ataką, nes jau tik kelios dešimtys metrų beskyrė vienus nuo kitų.

Sunkiųjų kulkosvaidžių puolimas taip staiga įvyko ir tokios trumpos buvo kautynės, kad nei puolą bolševikai, nei besiginą lietuviai pradžioje nesusivokė kas atsitiko: kodėl sunkiųjų kulkosvaidžių ugnis ėmė naikinti savuosius — bolševikus. Bet kai vienas kitas puolančiųjų, išdrįšęs pasikelti nuo žemės, kad parodytų grasinantį ženklą saviesiems kulkosvaidininkams, buvo negailestingai tų kulkosvaidininkų paklotas, tada visi ėmė suprasti, kas atsitiko. O diena buvo pakankamai šviesi ir nė vienas bolševikas pamatė, kad kulkosvaidžius valdo lietuviai.

Bolševikų puolimas staiga sustojo. Tarvydas, pastebėjęs kas atsitiko ir suvokęs koks nepaprastas pavojus gresia drąsiesiems kulkosvaidininkams, o taip pat jausdamas, kad priešui atėjo kritiškiausias momentas, paskubomis davė ženklą rezerviniam būriui per miškelį pulti priešų dešinią sparną.

Ir vėl staiga bolševikų eilėse įsisuko kareivį sleigianti mintis apie priešų neįveikiamumą. Toji mintis kaip sunkus akmuo priplojo jų eiles prie žemės ir ėmė traukti juos ne pirmyn, bet atgal.

Trauktis!.. — Pasigirdo ne viršininko, o išgąsties apimto nežinomo eilinio balsas.

— Trauktis!.. Trauktis!.. — Pakartojo kiti balsai.

— Pirmyn! Pirmyn, vyrai! Galas bolševikams!..

Tarvydai nereikėjo kartoti įsakymo: patys kareiviai atkakliai ėmė veržtis paskui besitraukiančius bolševikus, vydami ir naikindami juos, kai tik rezervinis būrys ėmė pulti dešinią priešų sparną.

Taip buvo laimėtos Misiūnų kautynės. „Trijų velnių“ vardas skambėjo visų lūpose, nors jie patys po šių kautynių vėl nekantriai laukė kitų kautynių, begydydami savo žaizdas ir retkarčiais pasvajodami apie jų sugrįžimo belaukiančiuosius namiškius.

J. Noreika

(Pabaiga)

Jautrus padaras tas mūsų mielas karys! Kaime būdamas — net nežinojo, kurioje vietoje yra plaučiai, kepenys ar širdis, o kariuomenėn atėjęs pradeda tuojau negaluoti: vienam plaučiai užsikemša, kitam apendicitas išdygsta, trečio širdis pradeda drebėti. Taip atsitinka dėl to, kad prie uniformuoto visokios bacilos daug greičiau limpa. Atitarnauja vyras pusantų metų ir, namo parvažiavęs, vėl pasijunta sveikas kaip ridikas.

Modernėjant peilio technikai, ir ligos vis kaskart darosi mandresnės. Prieš karą buvo toks gumbas: parėkia, pasiraito, būdavo, žmogus trejetą dienų, ir ramiai atsiskiria su šiuo pasauliu. Kadangi kelias būdavo tik vienas, tai gumbu labai maža kas ir sirgdavo. Dabar gumbo nė pėdsakų neliko: jo vietą užėmė apendicitas, tam tyčia pritaikytas patobulėjusiam chirurgo peiliui. Arba vėl — sloga. Dabar ir jos jau nebeliko. Vietoj slogos dabar siaučia visagalys gripas, paguldydamas ant šono ištisas kuopas. Gripą skleidžia toki maži gyvulėliai — bacilos, kurios yra žymiai mažesnės už patį mažiausią karinį gyvulį, pav., kad ir blusą, kurių mes kasmet apsčiai prisimedžiojame manevrų pastogėse.

Apendicitas, gripas ar širdies drebėjimas yra tik niekis prieš vieną baisią ligą, kuria kiekvienas anksčiau ar vėliau turi persirgti. Dvidešimt, dvidešimt antri metai — šiai ligai palankiausias amžius. Vaisiai, kuriais gydo gripą ir plaučių uždegimą, šiai ligai gydyti netinka. Operacijos būdu šią ligą pagydyti galima, bet visa nelaimė ta, kad neturime prityrusių chirurgų.

Kad būtų galima sėkmingai su šia liga kovoti, reikia gerai pažinti ligos skleidėjus. Taip pat reikia gerai pažinti ir priemonės, kuriomis skleidžiamos tos ligos antkričio bacilos.

Kadangi mes visi esame kariai, tai aš čia ir pasi-stengsiu visiems suprantama karine kalba paaiškinti apie tą baisią ir labai pavojingą ligą.

Šios ligos nešėja yra moteris. Jos taktiniai savumai labai atkaklūs, labai panašūs į pėstininko taktinius savumus. Taigi, ji gali veikti tiek dieną, tiek naktį, tiek lygioj, tiek pelkėtoj, o ypatingai apaugusioj krūmais vietoj. Ji yra lygiai galinga tiek mieste, tiek kaime, tiek gatvėj, tiek uždengtoj patalpoj. Kaip pėstininkas gali veikti be artilerijos paramos,

taip ir ji gali veikti be kitų paramos. Bet jeigu ją remia kokia nors tetulė ar senas ponas, o, neduok Dieve, gydytojas ar teisėjas, tai ji pasidaro daug pavojingesnė už artilerijos ir tankų remiamą pėstininką. Ji mėgsta apsikasti ir iš savo apkasų beveik niekuomet nesitraukia. Ji yra klastinga ir veikia iš pasalų, panašiai kaip slapukai. Jos ginklas: bakteriologinio karo priemonės — meilės bacilos, kurias ji skleidžia meiliais žodžiais, akių žaibais ir visa savo išore. Išorę ji moka daug geriau maskuoti už pėstininką ir net už baigusį mokomą kuopą pionierių. Maskavimui ji vartoja įvairius dažus, tepalus ir maskavimo tinklus, o kai kada ir pripūstus oro balionus bei pagalvėles. Juo moteris gražesnė, juo ji daugiau tų bacilų per laiko vienetą paskleidžia. Šios bacilos tol šaudo, panašiai, kaip kulkosvaidis į taikinį, kol iš kario širdies pasidaro tik rėtis. Jei meilės bacilos nepadeda, tai apyvar-ton eina antraeiliai ginklai, panašiai kaip pėstininko durtuvas, pav.: kačerga, šluota, kočėlas, aštrūs nagučiai, o įniršimo momentais net nuodingos medžiagos...

Visų pavojingiausias moters ginklas yra meilės bacilos. Tai yra nepaprastai maži gyvulėliai, kuriuos ir pro tobuliausią mikroskopą neįžiūrėsi. Mokslininkai šių bacilų dar nėra išradę, tik iš veikimo į žmogaus organizmą sprendžia apie jų buvimą.

Taigi, karys nuo tų bacilų susergera. Juo silpnesnė širdis, juo greičiau pradeda negaluoti. Pirmiausia pajunta apie širdį kažkokį kutenimą. Ligonis nustoja apetito, pakyla pulsas, o kai kada ir temperatūra. Ši liga tuo pavojinga, kad ligonis nesilaiko vidaus tarnybos statuto ir ją kiek galėdamas slepia. Rikiuotėje jis pasidaro neatidus, mėgsta dairytis į šonus, ypatingai žygiuojant per miestą. Pamokose svajoja ir neklauso, kas pasakojama. Naktimis dažnai kliepi ir mini moterų vardus, nieko bendro neturinčius su telefono šaukiniais, pav.: „Brangioji Zosyte!.. Tu mano angelėli“ ir kt.

Mūsų kuopoje vienas toks ligonis savo tiesioginį viršininką apsisapnavęs vos į kapus nenuvarė. Buvo taip. Skyrininkas eilinį Kilpą šeštadienio vakarą nubaudė vieną dieną neišeiti iš kareivinių. O vargšas Kilpa buvo jau smarkiai meilės bacilų apsėstas. Vidurnaktį jis atsikėlė, apsikabino pagalvę ir pradėjo ją myluodamas po kazematą vaikščioti. Nėgana to — priėjo prie skyrininko ir kad pradės glamonėti, net to kaulai subraškėjo: mat, vyrukas buvo ne iš menkųjų — pasagą lengvai ištiesdavo.

„Tu mano brangioji, kaip aš tave myliu“, — murmėjo Kilpa, iščiulpdamas skyrininko vieną dantį. Kuopos budėtojas vos vos išvadavo skyrininką iš melaus glėbio. O Kilpa pabudęs akis varto ir nežino, kas atsitiko...

Jei toks ligonis eina pas gydytoją, tai tas paprastai parašo „sveikas“. Ligonis paprastai šeštadie-

Mano kelionės išpūdžiai

(Žiūr. „Kario“ Nr. 10)

Teko matyti vieną kitą juodųjų merginą, einančią su baltųjų vyru, arba atvirkščiai. Šiek tiek daugiau teko pastebėti baltųjų su juodukais drauge iš mokyklinio amžiaus vaikų, einančių iš mokyklos arba į mokyklą. Amerikoje juodieji laikomi žemesnio luomo žmonėmis, tuo būdu jie net ir gyvena daugiausia vieni prie kitų, atskiruose kvartaluose arba atskiruose namuose.

Kaip ir kiekvieną atvykusį europietį, taip ir mus, pirmiausia traukė Amerikos miestas, jo judėjimas, tempas ir publika, o po to kilo noras apžiūrėti muziejus, zoologijos ir gamtos sodus, teatrus, kinus ir kitas kultūrines įstaigas. Bet pasiteiravus pas vietos gyvenančius paaikėjo, jog New Yorke ir Brooklyne yra dešimtimis muziejų, keli šimtai kinų ir eilė teatrų. Viena sunkiausių pareigų išsirinkti, ką pirmiausia apžiūrėti. Pasivaikščiojus po miestą, didžiausiame virš miesto traukinių, tramvajų, auto mašinų triukšme ir žmonių didžiausioje kamšatyje, o tarp dangoraižių didžiausiame karštyje, nors buvo rugsėjo mėn., pasidarė taip bloga, jog eidamas gatve vos nenugriuvau nuo kojų. Panorėjęs atsigerti ir užkasti, savo palydovams, sesers vaikams, pasiūlėmė užėiti į valgyklą pietų pavalgyti. Žinodami, kad Amerikoje yra tokių restoranų, jog arbatpinigiai net drabužinės tarnautojams didesni, negu Kauno Metropolyje pietūs, siūlėmė vesti į pigesnį restoraną.

Mums beiniant pro duris, aš savo palydovus norėjau net sulaikyti, nes maniau, kad jie mus veda į per daug puikių restoraną, nes iš vitrinos ir pro langą atrodė, kad čia yra didelis ir puikus restoranas. Įėję į vidų pradėjome dairytis, kur reiktų užimti stalą. Bet mūsų palydovai, nors ir nelabai pratę po restoranus vaikščioti, bet jau žinojo tvarką: pasiūlė kiekvienam mūs pasiimti po padėklą (taca) ir eiti patiems pasirinkti valgių. Restoranai didžiausias, žmonių gal per 1000 slenka paliai siena, rinkdamiesi valgius. Pasirodo, kad ši valgykla, geriau būtų ją pavadinus automatu, yra paprasta ir

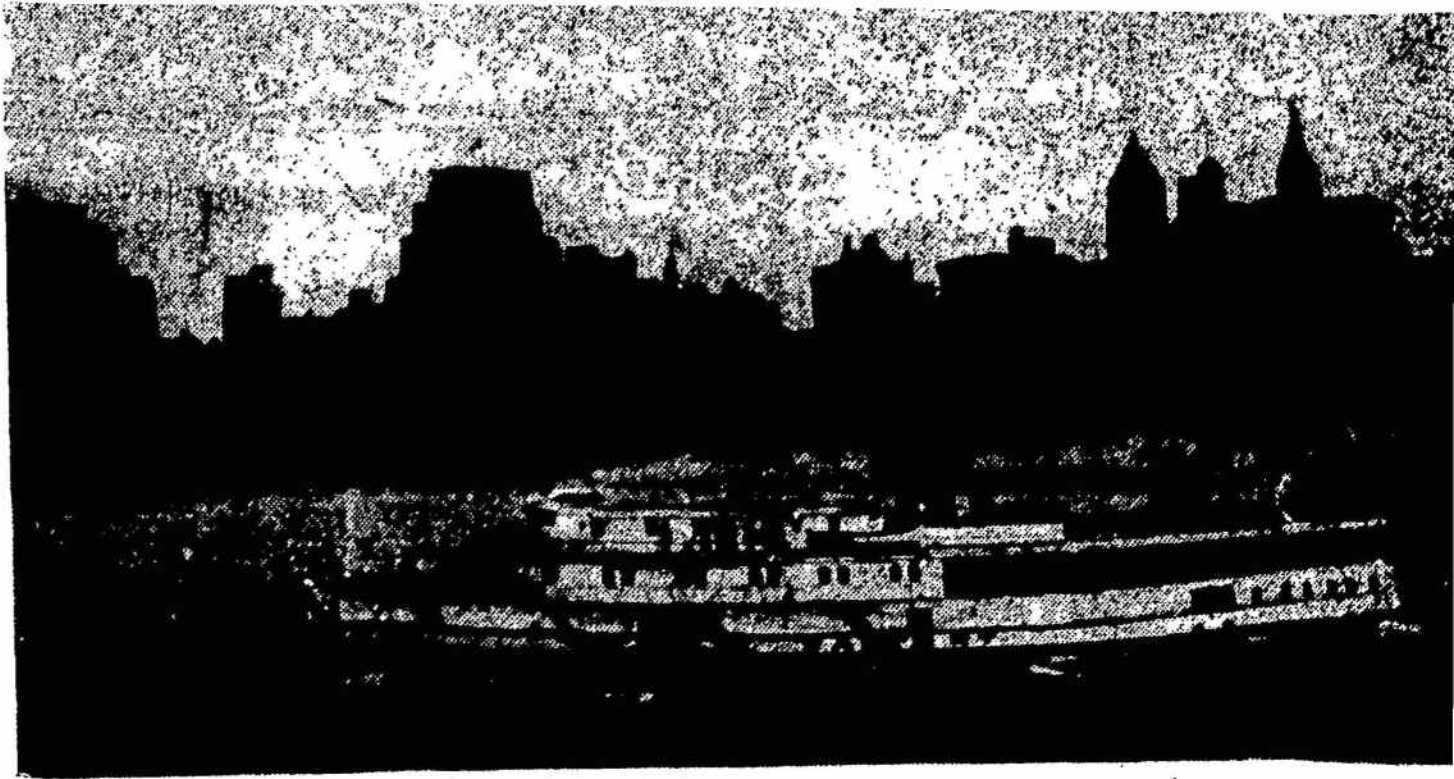
niais ir sekmadieniais pats pasveiksta, žinoma, jei tik gauna leidžiamąjį raštelį. Bet grįžęs iš miesto jis dar blogiau pradeda jaustis. Viršininkas nežino, kas daryti, ir pradeda savo vaistais gydyti. Kadangi diagnozę sunku nustatyti, tai ir viršininkų vaistai mažai padeda, o kai kada net ligoniui pakenkia. Dažnai vartodami „neišėjimo“ vaistus, pajunta paduose didelį niežėjimą ir norą bėgti.

Gydymo receptų yra labai daug. Tuos receptus reikia taikyti pagal ginklo rūšį ar specialybę. Čia aš paduosiu mano išbandytą receptą, kurio veikimas vienai dienai užtikrintas. Šiuos vaistus priiminėjant kasdien, neįsisenėjusi liga gali ir visai pranykti.

Pėstininkui patarčiau nužygiuoti per dieną kautyinių apranga ne mažiau kaip 45 kilometrus; artilerininkui triskart per dieną po trisdešimt kartų pakilnoti už rato pabūklą; ryšininkui nužygiuoti su sunkaus kabelio staklėmis ir rite ne mažiau 35 kilometrus per dieną; raitininkui pajodinėti ant nejudineto ir nebalnoto arklio ne mažiau kaip 4 valandas su 4 nukritimais kas valandą; automobilininkui nueiti į neveikiančių autovežimių garažą ir ten užvesti pačią seniausią mašiną ne mažiau kaip 50 kartų per dieną; pionieriui per dieną sukalti į žemę 10 metų rąstą; raštinkui laisvu laiku perrašyti drausmės statutą du kartus, arba pėstininkų statutą P-51 vieną kart per dieną...

Ispėju, kad šiuos vaistus reikia priiminėti tik asmeniškai už save. Jei kam šis receptas nepadėtų, reikalinga priimti dvigubą porciją.

Justas Tyla

New York'o uostas

skirta darbo žmonėms, kur greit galima pačiam pasirinkti valgius ir pavalgyti.

Ėjome ir mes iš eilės, mesdami po 10 arba 20 ct, kiek kiekvieno valgio buvo nurodyta. Valgių prisirinkome, bet antras sunkumas susirasti stalą, nes visur užimta. Bevaikščiodami su padėklu (taca) po didžiausią salę tarp gausios publikos, kuri netikėtai kumštelėdavo į pašoną, ir kol stalą susiradome, padėkle skystų dalykų mažai teliko. Atrodė labai keista, kad reikia užmokėti nemažą pinigą ir pačiam pasitarnauti. Nors besirinkdami pietus sumetėme kiekvienas daugiau kaip po dolerį, bet išėjau menkai pavalgęs. Pasirodo, kad Amerikoje žymiai brangesnis maistas ir pragyvenimas. Geresniuose restoranuose, kur yra padavėjai ar padavėjos, pietūs kainuoja per 2—3 dolerius 1 asmeniui.

Nors iš pat pirmosios dienos buvome su saviškiais, bet miesto aplinkuma atrodė nepaprastai svetima. Miesto puošnumas, žmonių, automobilių gausumas ir neapsakomas tempas negalėjo užslopinti savo krašto ilgesio. Grįžęs į būstą ir išgirdęs per radiją lietuviškas vyrų dainas, net pašokau iš džiaugsmo, manydamas, kad Amerikoje taip gražiai girdėti Lietuva. Bet paaikėjo, kad gerieji lietuviai turi savo radijo pusvalandžius, per kuriuos ne tik skelbia įvairias lietuviškas firmų reklamas, bet jie surengia ir lietuviškų dainų bei muzikos koncertus. Kiek malonaus džiaugsmo sukėlė tolimame ir svetimame krašte tas lietuviškų dainų ir muzikos pusvalandis, sunku ir aprašyti.

Nors nuvažiuojame ten ne laimės ieškoti ir ne vargo vargti, bet svarbiausia aplankyti savo gimines, rodos, nebuvo galima taip greit pasiilgti savo krašto. Bet ypatingos Amerikos miesto sąlygos, tempas ir neapsakomas triukšmas per greit nusižosta ir ko greičiausiai trokšti sugrįžti į tą kraštą, kur ramu, kur pilna natūralių gamtos vaizdų, kur daug gerai pažįstamų ir dažnai matomų malonių veidų. Tik tokiose sąlygose atsidūrus, galima suprasti tuos mūsų brolius lietuvius, kurie anksčiau nuvažiuojo ne pasivečiuoti, bet sau geresnį gyvenimą susikurti. O tą gyvenimą reikėjo susikurti tarp svetimųjų, nemokant nei kalbos, nežinant nei vietos sąlygų bei papročių. Beveik retas, nors dabar ir jau geriausiai ten gyventų, kad nepasipasakotų, kaip jis nuvažiuojo pirmiausia metais daug vargo padėjo ir ašarų išliejo, kol prigijo, apsiprato ir pažino sąlygas. Jei pasikalbi ir su tais, kurie jau 20—30 metų kai savo gimtąjį kraštą — Lietuvą yra palikę, junti kaip jie pasiilgsta savo krašto, savo giminių ir labai norėtų parvažiuoti, jei tik būtų palankios parvažiuavimo sąlygos. Ten jų įsigyti nemaži ir gražūs turtai tiek jų nevilioja, kiek vilioja jų tėvų žemė.

Į antrą po mūsų nuvažiuavimo į Ameriką dieną mums didelio malonumo sudarė ponai Trečiokai, mus nusiveždami į New-Yorko priemiestyje įvykusį lietuvių radijo mėgėjų pikniką — gegužinę. Nors mudu su žmona prašėme ponų Trečiokų, kad mudviejų neišduotų piknike — gegužinėje, jog esame iš Lietuvos, ir kad laisvai galėtumėm ten pabūvoti ir pasižiūrėti į Amerikos lietuvių tradicijas, bet vos tik įėjome į tą sodą, kur buvo piknikas, tuoj išgirdome per garsiakalbius šaukiant: „Gerbiamieji! Atvyko į mūsų pikniką žymus svečias iš Lietuvos, majoras Narušis. Svečių kviečia prie mikrofono tarti jiems žodį apie Lietuvą ir papasakoti kas dabar joje nauja“. Aš tuoj prisiminiau buvusio prieš man išvažiuojant į Ameriką Lietuvoje p. Valaičio žodžius, kad tamstai Amerikoje teks daug kur pakalbėti, nes ten be kalbų apseiti negalima.

Baigus man savo kalbą, išėjo prie mikrofono keletas vyrų ir tikrai gražiai sudainavo lietuviškų karinių dainų. Man

POLITIKOS APZVALGA

SLOVAKIJA PASISKELBĖ NEPRIKLAUSOMA VALSTYBE. VOKIEČIAI UŽĖMĖ ČEKIJĄ. Kelias savaites tęsėsi įtempta būseną tarp Prahos (Čekoslovakijos) centrinės vyriausybės ir Slovakijos autonominės vyriausybės. Praėjusią savaitę tie santykiai dar labiau pablogėjo. Čekoslovakijos respublikos prezidentas Dr. Hacha atleido iš pareigų separatistus Slovakijos ministrus. Kai kurie jų Bratislavoje (Slovakijos sostinė) jėga bandė užimti vyriausybės namus, o darbininkus įtraukti į generalinę streiką. Kovo 10 d. buv. švietimo ministrą Sivaką paskyrė Slovakijos ministru pirmininku, kurio kabinetas apsisprendė, kad Slovakija pasilieka federacijoje su Čekija. Kariuomenei buvo duotas įsakymas nuginkluoti sukilėlius ir atstatyti tvarką. Kai kurie separatistai buvo suimti. Po poros dienų ministru pirmininku buvo paskirtas Karolis Sidoras. Jis per Bratislavos radijo stotį paaiškino visus įvykius ir nurodė, kad čekų kariuomenės įsikišimas negresia Slovakijos autonomijai, bet, atvirkščiai, ją išgelbės.

Čekoslovakija pergyveno sunkias dienas. Vokiečių telegramų agentūra kovo 13 d. vakare pranešė, kad Bratislavoje vėl aštrėjanti būseną. Čekoslovakijos kariuomenė užėmusi Dunojaus krantą. Ant tautos muziejaus stogo ir prie universiteto rūmų esą pastatyti kulkosvaidžiai, o kareivinėse sutelkti tankai. Kovo 13 d. vakare Slovakijos ministras pirmininkas Sidoras per radiją perskaitė dekretą, kuriuo draudžiama nuginkluoti čekų policiją. Kai kur buvę susidūrimų su vietos vokiečiais.

Buvęs Slovakijos ministras pirmininkas Tiso, tuoj po savo pasimatymo su Hitleriu, pranešė į Bratislavą, kad Slovakijos seimas turįs susirinkti kovo 14 d. Jis pats į Bratislavą grįšias lėktuvu ir dalyvausiąs seimo posėdyje. Čekoslovakijos vengrų mažumos atstovas grafas Esterhazys staiga išvyko į Vengriją.

Užsienio telegramų agentūros ir spauda praneša, kad kovo 13 d. Vokietijoje buvo staiga pašaukti atsarginiai. Daug traukinių su kariuomene išvyko į Vieną. Prie Čekoslovakijos sienos esą sutraukta lenkų ir vengrų sustiprinimų. Lenkų užsienių reikalų ministras Beckas tarėsi su Vengrijos pasiuntiniu. Manoma, kad buvo svarstoma Čekoslovakijos būseną.

Amerikoje gyveną slovakai, pasak jų draugijos pirmininko, griežtai priešinsis Vokietijos kišimuisi į Slovakijos reika-

tų vyrų dainų repertuaras labai patiko ir aš jiems nuoširdžiai padėkojau. Apsipitę lietuviai klausinėjo apie Lietuvą ir nuoširdžiai vaišino. Nuotaika ir aplinkuma buvo tikrai lietuviška. Visi lietuviškai kalba ir lietuviškai dainuoja. Viena, kas būdinga, kad mūsų lietuvių šeimos į piknikus važiuoja veždamiesi savo užkandį, gėrimus (jų mėgstamą wisky), susideda su pažįstamais ir vieni kitus vaišina. Tik alų perka vietoje — piknike. Griežia daugiausia lietuviškus šokius. Kitą dieną aplankėme mūsų generalinį konsulą p. Budrį su poniu. Iš ten grįždami, susipažinome su konsulo padėjėju p. Simučiu, kuris, eidamas gatve su žmona, išgirdęs mus kalbantis lietuviškai, pats užkalbino, spėdamas, jog esame atvažiuavę iš Lietuvos. Aplankiau ir nuoširdžiai pasikalbėjau su „Vienybės“ vyr. redaktorium p. Vitaičiu, „Tėvynės“ redaktorium p. adv. Jurgelioniu, „Vilnies“ redaktorium p. Mizara, „Laisvės“ redaktorium p. Bimba ir „Amerikos“ redaktorium p. Laučka.

Ponai Trečiokai, nors mūsų ir ne giminės ir ne taip seni pažįstami, bet būdami nuoširdūs lietuviai, labai mumis rūpinosi. Mums atvažiavus, nusivežė mus už miesto pas p. Šedlavus į vasarnamį ir ten maloniai praleidome šventadienį. Ten supažindino su Dr. Viniku ir poniu, su ponais Priūsais ir kitais maloniais lietuviais. Grįždami aplankėme p. Budreckį, kuris Amerikoje gerai veda savo biznį, o žmona Lietuvoje šeiminkauja pirktame jo ūkyje. Po poros dienų tuoj mus susirado ponai Kručai ir pasikvietė pas save. Ponas Kručas yra buvęs Lietuvoje 1920—21 m., daug pasidarbavęs Šaulių Sąjungai ir, apamai, Lietuvai. Apie jo nuopelnus yra rašyta 1937 m. ir 1939 m. „Kary“. Pradėjome susipažinti su daugeliu lietuvių ir pradėjome pažinti jų tautinį, kultūrinį ir materialinį būvį. (Bus daugiau)

Mjr. Narušis

lus. Amerikoje gyveną slovakai esą įsitikinę, kad Slovakija ir toliau galinti pasilikti Čekoslovakijos valstybės rėmuose ir kad separatistinis judėjimas galįs išeiti Slovakijos nenaudai.

Kovo 14 d. sušauktas Slovakijos seimas slaptame posėdyje paskelbė Slovakiją nepriklausoma valstybe. Buvęs ministras pirmininkas Tiso, grįžęs iš Berlyno, vėl sudarė naują Slovakijos vyriausybę. Sidoras atsistatydino. Vos sudaryta Tiso vyriausybė nusiuntė Hitleriui telegramą, pranešdama apie Slovakijos nepriklausomybės paskelbimą ir prašydama Vokietijos globos.

Karpatų Ukrainos ministrų kabinetas su partijų vadais ir kariuomenės atstovais taip pat paskelbė Karpatų Ukrainos nepriklausomybę ir ukrainų vyriausybę pasiuntė Hitleriui telegramą, prašydama globos. Panaši telegrama buvo nusiųsta ir į Romą. Tuo būdu jungtinė Čekoslovakijos respublika liko panaikinta ir nustoja gyvavusi.

Tačiau įvykiai šiuo nesibaigia. Kovo 14 d. įvyko susirėmimų čekų-slovakų pasienyje su vengrais. Vengrų kariuomenė įžengė į Karpatų Ukrainą ir užėmė apie 30 kaimų ir miestelių. Vengrų vyriausybė pasiuntė Čekijai ultimatumą Karpatų Ukrainos reikalui. Reikalauja paleisti suimtus vengrus ir baigti jų persekiojimą; leisti laisvai organizuotis vengrų apsaugos organizacijoms; pašalinti čekų kariuomenę iš Karpatų Ukrainos ir atlyginti vengrams už padarytus nuostolius. Kautynėse tarp vengrų ir čekų bei ukrainų yra nukautų ir sužeistų. Be to, vokiečių kariuomenė peržengė Čekijos sieną ir užėmė visą Čekiją.

Vengrija ir Lenkija pageidauja, kad Karpatų Ukraina būtų prijungta prie Vengrijos ir tuo būtų sudaryta bendra Vengrijos ir Lenkijos siena.

POPIEŽIAUS PIJAUS XII VAINIKAVIMO, kuris buvo kovo 12 d., žiūrėjo daugiau kaip 500.000 žmonių. Pijus XII buvo pirmasis popiežius, kuris nuo 1846 metų buvo viešai vainikuotas. Pijui XII pasirodžius balkone, jį nepaprastai karštai sveikino minia.

MADRIDE LIKVIDAVO KOMUNISTUS. Madride komunistų sukilimas buvo galutinai užgniauztas. Respublikonų artilerijai ir tankams keturias valandas iš eilės puolus užimtas sukilėlių vietas, komunistų vadai atsiskakė kovoti. Daug jų perėjo į respublikonų pusę. Višoje respublikonų teritorijoje atleidžiami iš pareigų komunistai valdininkai.

Didžiosios Britanijos vyriausybė, pasitarusi su Prancūzijos vyriausybe, nutarė prisidėti prie Prancūzijos teritorijoje esančių ispanų pabėgėlių išlaikymo.

Generalinis Prancūzijos rezidentas Tunise (Afrikoje) spaudos atstovams pareiškęs, kad į Bizertą atplaukę ispanų vyriausybinių karo laivai pereis gen. Franko žinion. Įgulos nariai galės grįžti į Ispaniją arba pasilikti Tunise.

Gen. Franko buvo paskelbęs vyriausybinių valdomos Ispanijos pakraščiu blokadą ir imtis žygių neįleisti jokių prekybos laivų į vyriausybinių uostus. Tačiau anglai su šia blokada nenorį sutikti ir savo karo laivams įsakė prekybos laivus globoti ir, prireikus, prieš užpuolikus imtis griežtų priemonių.

BRITANIJA ENERGINGAI GINKLUOJASI. Britų karo ministras Haare Belisha atstovų rėmuose pasakė kalbą, kurioje, tarp kitko, pabrėžė, kad Didžiosios Britanijos užjūrio įgulos buvo papildytos čiabuviais kariais. Pačios Anglijos kariuomenės motorizavimas buvo tiek pastūmėtas pirmyn, kad dabar vienu metu galėtų būti perkelta pusė keturių tikrosios kariuomenės pėstininkų divizijų karių. Iš tų keturių divizijų kariuomenė dabar turi pakankamai lengvųjų ir sunkiųjų tankų, kurių skaičius dar bus padidintas. Taip pat turi pakankamai automatinių ginklų ir prieštankinių šautuvų. Teritorialinė kariuomenė bus parengta, išmokyta ir apginkluota taip, kad reikiant galėtų dalyvauti kontinento kare. Be Indijos ir Birmanijos, šiuo laiku Did. Britanija turi 531.353 karius, taigi per 12 mėnesių karių skaičius padidėjo 83.000. Šiais finansiniais metais bus priimta į kariuomenę 40.000 vyrų.

Karo atveju tikrosios kariuomenės rekrutavimo biurai nuo pirmosios mobilizacijos dienos būtų uždaryti ir 200 centrų, išskirstytų visame krašte, priiminės savanorius į žemyno kariuomenę, laivyną ir aviaciją. Šių centrų būstai jau yra numatyti. Taip pat pabrėžė, kad Britų kariuomenė negalėtų iš karto visa atvykti į karo lauką. Ją reikėtų laikas nuo laiko siuntinėti įvairaus didumo grupėmis.

Metropolijos šarvuotoji kariuomenė sudarysianti 19 divizijų. Anglijos karo aviacija jau esanti pasiekusi bet kurios kitos valstybės stiprumą ir dabartinė lėktuvų pramonė leidžianti tikėtis, kad Anglijos karo aviacija netrukus bus pati stipriausia pasaulyje.

MOKYKLA IR

KARIUOMENE

PASIUNTINYS

Pavasaris tvino kartu su plačiom upėm, veržėsi, vertė sniego kupstus ir gražiai spindėjo klanuose, lauko baliūkštėse ir vaiskiai mėlyname danguje. Laukai dar tik pradėjo kaišioti savo įmirkusią nugarą, bet iš kažkur, iš gelmių dvelkė gyvybė, artinosi, ir jutai, kaip ji veržiasi į tavo kraują, į visą tavo gyvenimą. Po kelių dienų suskambo laukai. Nuo šlapių, iš po sniego prasimušusių kauburių pasipylė į dangų tūkstančiai vieversių. Ėjo gyvenimas jaunas ir gražus.

Iš Lietuvos slinko paskutiniosios priešų bangos, tačiau mūsų apylinkėje jie dar stipriai laikėsi. Sumušti vakaruose, jie plaukė į rytus ir čia susijungė su stipriomis, jau kelios savaitės besilaikančiomis jėgomis. Gyvenimas dar pasunkėjo. Po karo suskurdę gyventojai baigė paskutiniuosius maisto likučius, kuriuos tai šen tai ten slėpinėjo. Visa viltis bepavasarijant buvo gyvuliai, bet ir tie svetimųjų spūstėje mažėjo ir nyko. Reikėjo gelbėti nors ir likučius. Vyrai, kurie dar buvo likę namuose, kurie ar per seni ar ligoti buvo, kad ligi tol neišėjo į partizanus, susitarę vieną naktį miškais išėjo į pietus, kur telkėsi lietuvių jėgos. Jie tikėjosi bent pagreitinsią lietuvių atėjimą, jei jau ne tuoj pat pasiseksią juos pakviesti vaduoti apylinkės iš negailėstingo plėšimo ir spaudimo.

Lietuviai, sužinoję apie priešų jėgas ir fronto padėtį, tuojau patraukė į Ežerėčių apylinkes. Tuo tarpu iš rytų slinko kitos partizanų jėgos. Jie tiksliai žinių neturėjo apie pietuose besitelkiančius būrius, bet nelabai tuom ir rūpinosi. Vistiek jie į rimtą kovą iš karto nesitikėjo stoti, o tik priešą varginti, neduoti jam ramybės. Tik kol pasiekė Ežerėčių miškus, jau turėjo tiek vyrų, kad galėjo ir didesniam žygiui ruoštis. Tik svarbu buvo susižinoti su pietiečiais, kad jie užeitų priešą iš vakarų, ir taip, paspaudus iš abiejų šonų, būtų galima jį arba visai sugniūžinti arba slėniu išstumti tolyn. Bet kaip dabar pasieksi savuosius, kad miško pakraščiai užimti priešų, o už tų pamiškių tęsiasi didelės lygumos.

Priešų įgulos artilerininkų dalis, išsirašiusių „Kari“ 1939 m.

SU JUMIS

LEONAS MATUZEVIČIUS

Su jumis mes į žygį išeisim,
Su jumis, mūs narsieji kariai.
Jūsų gretos, kaip skambantis plienas,
Ugnimi dega jūsų veidai.

Kai pašauks jus granatos į mūsų,
Skardūs šūviai palaukėm vaitos,
Nebijosite žūt anei vienas,
Nes jūs esat kariai Lietuvos.

Su jumis mes į žygį, į kovą, —
Jūsų norų, minčių vedini.
Jaunos širdys kovot pasiryžę,
Pasiryžom kovot mes visi.

Kai pašauks mus granatos į mūsų,
Žvaigždės mirkčios nuo trenksmo skliautuos.
Su jumis mes išeisim į kovą,
Nes visi mes kariai Lietuvos.

Tada partizanų vadui teko ieškoti tarpininkų. Jis išėjo į kaimą ir tikėjosi rasiąs kokį mažą berniuką, kuris, gal būt, galės pereiti laukų lygumas ir neįtaringas pranešti saviesiems apie puolimo planus. Kažkelintas sutiktas skurdus veidelis ir atkaklios akys atkreipė jo žvilgsnį, ir jis berniuką prašnekino. Berniukas buvo našlaitis, neturėjo motinos, o tėvas buvo su partizanais išėjęs. Jį paliko pas gimines. Berniukas su džiaugsmu pasisiūlė nueiti pas lietuvius, nes ten ir jo tėvelis turįs būti. Jis net pralinksmėjo. Jei jau lietuviai ir iš anos pusės ateina, tai tėvelis turįs būtinai būti, nes jis esąs jau labai tėvelio pasiilgęs ir tėvelis, aišku, jo pasiilgęs.

— Bet ar tu mokėsi išsiginti, kad ne pas lietuvius eini, jei tave priešas sulaikys? — pasiteiravo vadas.

— Aš sakysiu, kad į kluoną būvom išleidę avelės, ir jos išbėgo į laukus, o dabar šeimininkė siunčia mane jų ieškoti.

Vadui patiko berniuko sumanymas, ir jis ramus jį išleido.

Naktį, jau po dvyliktos, iš vakarų pasigirdo sutartas šaudymas. Buvo aišku, kad berniuko žygis pasisekė. Tada ir rytiečiai ėmė staigiai veržtis. Priešas taip netikėtai suspaustas netvarkigai ėmė mestis slėniu tolyn, ir jau tą patį rytą lietuviai išlaisvino Ežerėčių apylinkę, paėmė ginklą, kurių jiems taip trūko.

Rytiečių partizanų vadas susirado berniuką, kurs dabar buvo jau kartu su tėvu ir saugojo jo ginklą, išvedė į priekį, pagyrė jį, padėkojo ir palinkėjo, kai užaugs, būti tikrai dideliu Lietuvos kariu.

A. Lazdėnas

Vaikų rašytojo A. Giedriaus dviguba sukaktis

Žinomas vaikų rašytojas, Šakių apskrities pradinė mokyklų inspektorius Antanas Giedraitis - Giedrius šiuo metu mini dvigubas trisdešimties metų literatūrinio ir dvidešimties penkerių metų pedagoginio darbo sukaktuves.

A. Giedraitis gimė 1892 m. kovo mėn. Lukšių kaime, Jurbarko valsčiuje, ant Mituvos upės kranto. Pradinę mokyklą ėjo Jurbarko, vėliau mokėsi privačiai. Kurį laiką mokytojaus ir taupęs pinigus, norėdamas pamatyti ir platesnį pasaulį, 1909 m. išvažiavo į Maskvą, kur gavo tarnybą meteorologijos įstaigoje. Vėliau dar kitur dirbo, tik Tėvynės ilgesys vertė grįžti į Lietuvą. Bet Rusiją dar net porą kartų teko matyti: tarnaujant kariuomenėi ir D. Karo metu. Apsigyvenęs Maskvoje, dalyvavo tautiniame lietuvių judėjime. 1917 m. persikėlė į Voronežą ir įstojo į Lietuvių Mokytojų Institutą. Baigęs, prof. J. Jablonskio rekomenduotas, gavo lietuvių kalbos mokytojo vietą lietuvių mergaičių gimnazijoje. 1917—1918 m. dirbo Kultūros ir Švietimo Sekcijoje prie Lietuvių Komiteto nukentėjusiems nuo karo šelpiti. 1918 m. grįžo Lietuvon ir buvo paskirtas Švietimo Ministerijos įgaliotiniu Jurbarko rajonui, o paskui — Raseinių apskrīčiui. 1919 m. buvo Jurbarko „Saulės“ progimnazijos lietuvių kalbos mokytoju, o vėliau ir direktoriumi, vėliau Raseinių, o dabar Šakių apskrities pradinė mokyklų inspektoriumi.

Pirmuosius literatinius bandymus pradėjo 1905 m., rašydamas vaikams apsakymėlius į mėnesinio „Šaltinio“ priedą „Šaltinėli“. Bandė ir eilėraščių. Grįžęs Lietuvon su literatūriniu darbu dar labiau suaugo ir duoda visą eilę kūrinių vaikams, pasirašydamas A. Giedriaus slapyvardžiu.

Iki šiol davęs apie trisdešimt vertingų kūrinių, kurių daugumas susilaukė ir kelių leidimų. Dar paminėtina, kad jis vienas iš pirmųjų susirūpino suliteratūrinti mūsų pasakas ir čia mes jį vadiname lietuviškuoju Grimu. Be to, 1920 m. įsteigė ir redagavo pirmąjį vaikų žurnalą „Žiburėli“, vėliau perleido Lietuvos Raudonajam Kryžiui, o 1925 m. ėmė leisti ir redaguoti taip pat vaikams „Saulutę“.

Sukaktuvininkui linkime ilgo amžiaus ir sėkmingo darbo.
Jn. Vaidelys

NAUJOS SKAUTŲ-ČIŲ vietininkijos įsteigtos Skuode. Skaučių vietininkė paskirta O. Rozniekienė, skautų — paskn. A. Krausas.

DOVANAI MOKYS SKRAIDYTI PROVINCIJOS JAUNIMA. Iki šiol Lietuvos Aero Klubo skraidymo mokykla galėjo naudotis tik netoli Kauno ar jame gyvenančioji jaunuomenė. Šiais metais Aero Klubas skraidymo mokymą išplečia ir provincijoje. Vienoje iš šių vietų: Telšiuose, Šiauliuose, Panevėžyje, Alytūje ar Kėdainiuose bus sudaroma mokinių lakūnų grupė. Tokia grupė bus sudaryta tada, kai atsisiras bent 6 kandidatai skraidyti.

Į grupę galės stoti vietos jaunuomenė, nevyresnė kaip 19 metų, esanti paskutinėse dviejose gimnazijos klasėse. Skraidymo mokslas, kurį vykdys atskridęs į vietą Aero Klubo instruktorius su lėktuvu, bus teikiamas dovanai.

Dabar norinčiai tokią grupę sudaryti paminėtų vietų jaunuomenei reikia nedelsiant kreiptis į Aero Klubą. Reikia

tikėtis, kad moksleivija tokiomis geromis sąlygomis pasinaudos.

MODELIZMO INSTRUKTORIUS PO LIETUVĄ. Keliaująs LAK aviomodelizmo instruktorius stud. techn. Tamulevičius jau pradėjo lankyti ir instrukuoti provincijoje esančius modelistų būrelius. Jau lankėsi Pasvalyje. Visų gimnazijų aviomodelistų būreliai gali kreiptis į Aero Klubą ir pasikviesti pas save keliaujantį instruktorių, kuris duos nurodymų ir patarimų.

UTENA

Karinį rengimą mums dėsto ats. j. ltn. Gimžauskas. Gimnazijoje organizuojamas priešcheminės apsaugos būrelis. Blogam orui esant, susipažįstame su teorija, o pavasariui atėjus praktikuosime lauke.
M. N-as

ALYTUS

— Dėl tam tikrų priežasčių rudenį moksleivių manevrai negalėjo įvykti. Todėl artinantis pavasariui vyresnieji berniukai laukia atšylančio oro, kada galės žiemą karinio rengimo pamokose įgytas žinias panaudoti ir pagilinti lauko pratimuose.

— Konkursiniame karinio būrio šaudyme pirmąją vietą laimėjo būrininkas M. Gavelis (VII), iš 108 galimų išmušęs 102. Pirmojo skyriaus geriausias šaulys — V. Kazlauskas, išmušęs 98, o antrojo skyriaus — V. Teiferis ir J. Miglinas, išmušę po 99.

— Įsisteigus kariškam būriui, pakilo moksleivių susidomėjimas karinio rengimo pamokomis, nes kiekvienas stengiasi daugiau įsigyti žinių ir gudriau pasirodyti būrio susirinkimuose.
Vasė

KUPIŠKIS

Šaudom šrateliais

Kupiškio gimnazijos moksleiviai šįmet, kaip ir pernai, vėl pradėjo šaudyti šrateliais. Šaudė vyresniųjų klasių mokiniai: V, VI ir VII. Tenka pastebėti, kad šiais metais šaudoma daug geriau, negu pernai. Šeštokai šįmet geriau sušaudė, nekaip pernai, bet septintokų, gal būt, neaplenks. Nors septintokai tešaudė tik gulsčiom, bet sušaudė labai gerai: mažiausias taškų skaičius buvo tik 23, o didžiausias — 35. Karinio rengimo instruktorius j. ltn. Leonavičius žadėjo pasirūpinti, kad būtų galima šaudymo pratimus atlikti ir kovos šoviniiais.
A. Mažeika, V kl.

RASEINIAI

Raseinių kapinių viename mažame kampelyje yra keletas karių, žuvusių už Lietuvos Laisvę, kapų. Atėjus pavasariui moksleiviai juos turėtų gražiai išpuošti ir lankyti.

Vilnius

RYGOS LIETUVIŲ GIMNAZIJAI PENKIOLIKA METŲ

Nors Rygos lietuvių gimnazijos penkiolikos metų sukaktis buvo rudenį, spalio 5 d., bet iškilmingą sukaktį minėjo neseniai. Sukaktis minėta iškilmingai, dalyvaujant Latvijos švietimo viceministrui ir kitiems atstovams ir lietuvių visuomenės veikėjams, buvusiems gimnazijos auklėtiniais ir esantiems mokiniams.

Pradžioje veikė tik viena klasė. Tik po kelių metų susilaukta keturių pirmųjų klasių. Nuo pradžios gimnazijos direktoriumi iki 1934 metų buvo kun. A. Juodvalkis, vėliau — kun. Deksnys ir dabar — prel. D. Jasinskas.

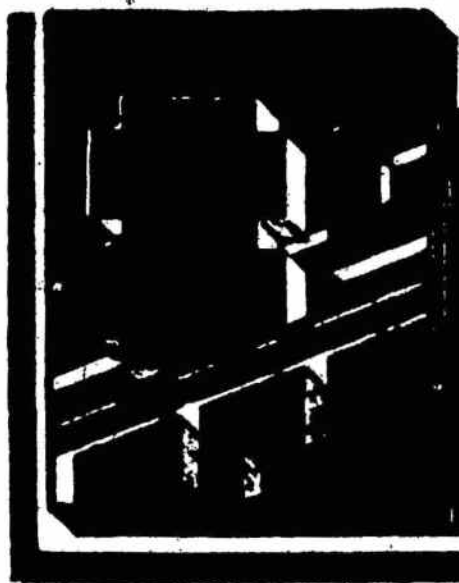
Gimnazija per penkiolika metų turėjo dvylika laidų ir išleido apie pusantro šimto jaunuolių. Baigusieji gimnaziją susiorganizavę į taip vadinamą Rygos Lietuvių Gimnazijos Alsolventų Draugiją.

Šiuo metu gimnazijoje yra apie 100 mokinių. Jau turi nuosavas patalpas. Gimnazijoje veikia ir atskiros sekcijos: literatūros, vaidybos ir kit. Gerai veikia skautai, kurie pernai stovyklavo mūsų tautinėje stovykloje. Gimnazija yra surengusi kelias ekskursijas į Lietuvą, Vilniaus kraštą, Klaipėdą. Turi savo chorą. Iškilmingai minėjo Maironį, Vaižgantą ir kitus mūsų tautos didvyrus. Anskritai. Rygos lietuvių gimnazija suvaidino ir vaidina žymų vaidmenį Latvijos lietuvių tautiniame ir kultūriniame gyvenime. Jei ne ši gimnazija, neturėtume ten savųjų mokytojų, mokyklų, ir pats tautinis susipratimas merdėtų.
Jn. Vlids

Keiksmas yra nekultūringumo ir dvasios žemumo pavyzdys

Visoje Lietuvoje visuomenė savo kariams ir šauliams aukoja ginklų

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

ATVYKO ITALŲ KARO ATSTOVAS. Kovo 12 d. tarnybos reikalais iš Berlyno į Kauną atvyko italų karo atstovas Lietuvai gen. Efisio Marras.

NAUJAS AMERIKOS JUNGTINIŲ VALSTYBIŲ KARO ATSTOVAS. Vietoje buvusio J. V. Amerikos karo atstovo mjr. Guentherio, paskirtas naujas — majoras George E. Huthsteineris.

Mjr. Huthsteineris gimė 1891 m. Šiaurės Amerikoje, Indianos štate. 1916 m. balandžio 4 d. jis įstojo į kariuomenę. Tarnavo J. V. Amerikos kariuomenės 2 artilerijos, 8, 9 ir 10 kavalerijos pulkuose, 1 kaval. diviz. štabe ir 8 aviacijos korp. štabe. Baigė J. V. Amerikos kavalerijos mokyklą, generalinio štabo akademiją ir Vokietijoje Hanoveros kavalerijos mokyklą. Dirbo kaip lektorius kavalerijos mok. ir generalinio štabo akademijoj. Dabar mjr. Huthsteineris nuolat reziduos Rygoje.

NAUJAS ESTIJOS KARO ATSTOVAS. Vietoje buvusio Estijos karo atstovo Lietuvai plk. ltn. Saarseno, paskirtas naujas — plk. ltn. Kurt Benno Aksel Mollin, kuris nuolat reziduos Rygoje.

Plk. ltn. Mollin gimė 1894. VIII. 4. Harjumaa aps., Kolga vl. 1914. VII. 12, jis išėjo Sergijaus artilerijos mokyklą Odesoje. 1923 m. baigė Estijos karo akademiją. Dalyvavo Didžiamame kare. Nuo 1926. XII. iki 1927 m. gruodžio mėn. buvo karo atstovu Latvijoje. 1928 m. jis buvo išėjęs savo noru iš kariuomenės ir mokėsi užsienyje, Bruselyje, baigė aukštųjų mokslus ir įgijo aviacijos inžinieriaus vardą. 1932 m. jis grįžo atgal į kariuomenę ir paskirtas į aviaciją, o nuo 1935 m. buvo aviacijos bazės techninio skyriaus viršininku.

LATVIŲ KARININKAI LANKĖSI LIETUVOJE. Kovo m. 8 d. latvių plk. Skroderens, plk. Krievs, plk. ltn. Vindzdis-Kalnins ir vice-direkt. Elksnis atvyko susipažinti su mūsų kariuomene. Tą pačią dieną padarė vizitus Kariuomenės štabo II skyriaus viršininkui, artilerijos inspektoriui, ginklavimo viršininkui ir susipažino su mūsų artilerijos dirbtuvėmis.

Kovo 9 d. svečiai apsilankė 3 artilerijos pulke ir vakare grįžo atgal. Svečius visą laiką lydėjo plk. ltn. Abaravičius.
J. G.

KARO AVIACIJOS MOKYKLOS dvidešimties metų minėjimas pradėtas ltn. Draugelio paskaita, kurioje buvo pateikta įdomių faktų iš karo aviacijos pradžios ir dalyvavimo kovose dėl Nepriklausomybės. Šaul. karo lakūnas vrš. Jasevičius skaitė du savo eileraščius: „Suglaudusiems sparnus“ ir „Lakūnams“. Minėjimas baigtas šaul. j. psk. Stalnio paskaitytu Nepriklausomybės kovų vaizdeliu: „Oro Eskadrilės Įsakymas Nr. 18“.
S-s

II. PD BŪSTINĖS 20 M. SUKAKTIES MINĖJIMAS. Kovo 11 d. II. PD būstinė kukliai paminėjo savo 20 metų sukaktį. Šią svarbią būstinei, kaip karinei įstaigai, sukaktį minėjo ne tik būstinės štabo pareigūnai, bet ir būstinei priklausą daliniai — div. ryšių kuopa su komendanto komanda ir div. likt. rik. puskarininkių kursų laida.

Div. būstinės štabe sukaktuvių minėjimo dieną darbas nebuvo nutrauktas. Tačiau jautėsi šventadieniška nuotaika. Iš pat ryto susitikę štabo pareigūnai sveikino viens kitą sukaktuvių proga, o štabo viršininkas pasveikino visus bendrai išleisdamas tokį įsakymą: „Kariai! Šiandien sukanka 20 metų nuo atskiros brigados štabo, dabartinio II-os pėstininkų divizijos štabo, įsikūrimo dienos.“

Tai įvyko 1919 m. kovo 11 d. Sunkūs tada buvo laikai. Trūko prityrusių karių. Todėl ir brigados štabas pradžioje buvo negausingas. Tačiau nebuvo laiko štabui atitinkamai susiorganizuoti. Priešas veržėsi iš visų pusių, ir štabui reikėjo paskubom vykti į frontą brigados dalių veiksmams vadovauti. Nors trūko žmonių ir reikiamų priemonių, kurias turime dabar, tačiau pasiryžimas ir ištvermė visus sunkumus nugalėjo.

Sveikindamas jus, kariai, divizijos štabo 20 metų sukakties proga, linkiu, kad ištikus pavojui ir Tėvynei pašaukus prie ginklo, mes būtume dar ryžtingesni ir tinkamai atliktume savo pareigas.“

Pasibaigus tarnybos laikui, 14 val. 15 min. 3-čio art. pulko ramovėje įvyko bendri pietūs, kuriuose dalyvavo: div. vadas d. gen. Adamkavičius, 3. art. p. vadas plk. Dočkus, div. št. v-kas gen. št. plk. Stankaitis ir visi div. štabo karininkai.

Pietų metu buvo prisiminta sunkūs praeities laikai ir artimai pasikalbėta apie ateities div. būstinės ir štabo uždavinius.

Div. likt. rik. psk. kursai II. PD būstinės 20 m. sukaktį paminėjo pasibaigus kursų pamokoms. Šiam tikslui visi kursų klausytojai susirinko 5. pėst. pulko puskarininkių ramovėje. Kursų viršininkas priminė klausytojams II. PD būstinės štabo sukaktuvių reikšmę ir svarbą. Kursų klausytojai, pagerbdami aukštąją karo vadovybę, sušuko valio.

Div. būstinės ryšių kuopa ir komendanto komanda sukaktuves paminėjo bendrai ryšių kuopos būstinėje. Šia proga ryšių kuopos vadas padarė išsamią II. PD būstinės štabo istorinę apžvalgą.

Po istorinės apžvalgos įvyko bendri kareivių ir viršininkų pietūs, į kuriuos atsilankė ir div. būstinės štabo viršininkas.

Vakare div. būstinės ryšių kuopos ir komendanto komandos kareiviams buvo parodyta „Lyros“ kino teatre įdomi kino filmas.
Jrgs D.

MARIJAMPOLĖS ĮGULOS LIKT. PUSKARININKIŲ RAMOVĖ. Kovo 11 d. ramovės nariai buvo susirinkę išklausyti žiemos laikotarpio paskaitų cikle numatytos paskaitos: „Likt. puskarininkių ramovių paskirtis ir kultūringas atliekamo laiko sunaudojimas“.

Pasinaudodamas šia proga, į susirinkimą atvyko įgulos viršininkas gen. št. plk. Gaušas. Gretindamas tikrovę su anksčiau tuo reikalu skaitytomis paskaitomis, padarė atitinkamas išvadas. Džiaugdamašis toje srityje padaryta bei daroma pažanga, ryškiai pabrėžė, kad likt. puskarininkui, be kitų gerų privalumų geram kariui, o ypačiai puskarininkui, kaip artimiausiam karininkų padėjėjui, dar reikia nuolat prisiminti ir ypatingai giliai įsisąmoninti dorą, sąžiningumą, darbštumą, blaivumą, valdinio turto gerbimą, taupumą, tarpusavį sugyvenimą, tinkamą savo pareig. įvertinimą ir gyvenimo tvarkymą pagal savo išgales.

Gen. št. kpt. Jodauga savo paskaitoje nurodė psk. ramovių vaidmenį ir jų reikšmę savęs auklėjimui, ilgiau apsisto damas apie kultūringą atliekamo laiko sunaudojimą ir kaip toje srityje reikia auklėti savo valdinius kareivius.
Psk. Striupaitis

20 METŲ P. L. P. KARO MOKYKLAI. Šių metų balandžio 1 d. P. L. P. Karo Mokyklai sukanka 20 metų nuo jos atidarymo ir pašventinimo. Be specialaus jubiliejinio leidinio, šiai sukakčiai paminėti išeis žymiai padidintas ir gausiai iliustruotas jubiliejinis „Kariūno“ numeris. Pati Karo Mokyklos sukaktuvių šventė atidedama rudenii, išleidžiant XX kadro ir XIV aspirantų laidas.
J. Zonys

ŠARVUOČIŲ RINKTINĖ. Kovo 11 d. ltn. Pečiūra kariais ir civ. tarn. laikė paskaitą „Kova su šnipinėjimu“. Vaizdžiai apibūdino ir davė pavyzdžių kiek žalos padaro karo metu šnipai. Taip pat įrodė, kaip karys netyčia į šią blygybę - šnipinėjimą įsivelia per kalbas, laiškus, įvairius pasikalbėjimus, per ryšių priemones ir t. t. Kvietė visus karius vesti griežtą kovą prieš šnipinėjimą ir šnipus.

Švietimo vadovo kpt. Ambraziūno pastangomis, atliekamu laiku kariai mokomi dainuoti ir giedoti. Ypač gražų vaizdą daro visuomenei, kai per karių pamaldas visi gana gražiai sugieda įvairių giesmių, o grįždami į kareivines su-tartinai karinę dainą traukia.
Gr. Bal. Brazdžionis

PANEVĖŽIO ĮGULOS LIKT. PUSKARININKIAI — PANEVĖŽIO UGNIAGESIAI 9:7. Kovo 9 d. ugniagesių sarginėje įvyko draugiškos šachmatų rungtynės tarp Panevėžio įgulos likt. puskarininkių ir ugniagesių šachmatininkų komandų, kurios pasibaigė puskarininkių laimėjimu 9:7.

Pažymėtina, kad tai buvo pirmosios šiais metais rungtynės įgulos puskarininkių komandos su stipria ugniagesių komanda ir todėl teko daug prakaituoti, kol užtikrino sau laimėjimą.

M. A-tis

8. PĖST. PULKO II b-no karininkai ir likt. psk. šiomis dienomis baigė visus ypatinguosius šaudymo pratimus iš šautuvų. Iš karininkų geriausiai šaudė ir daugiausia taškų išmušė: ltn. Čyžas, ltn. Butkevičius ir kpt. Nazaras. Iš puskarininkių: viršila Pupkus, psk. Adolfas Dovydaitis, j. psk. Pranas Dovydaitis.

San. psk. M. Grinius

IŠLEISTA NAUJA ARKLIŲ KAUSTYMO MOKYKLOS LAIDA. Kovo 7 d. 1-jame gusarų D. L. Etm. K. Jonušo Radvilos pulke išleista nauja arklių kaustymo mokyklos laida. Laidos kursą 1-ju baigė sunk. kulk. esk. eilinis Vladas Jasionis, II-ju 4-to artilerijos pulko eilinis Povilas Gričiūnas ir III-ju 1-mo esk. eilinis Vincas Jakūbauskas. Kursą baigę pirmaisiais du mokiniai apdovanoti laikrodžiais: pirmasis sidabro ir antrasis nikelio. Visi baigę arklių kaustymo mokyklą paskirstyti į eskadronus arklių kaustytojais, o svetimos dalies buvusieji grąžinti į dalis.

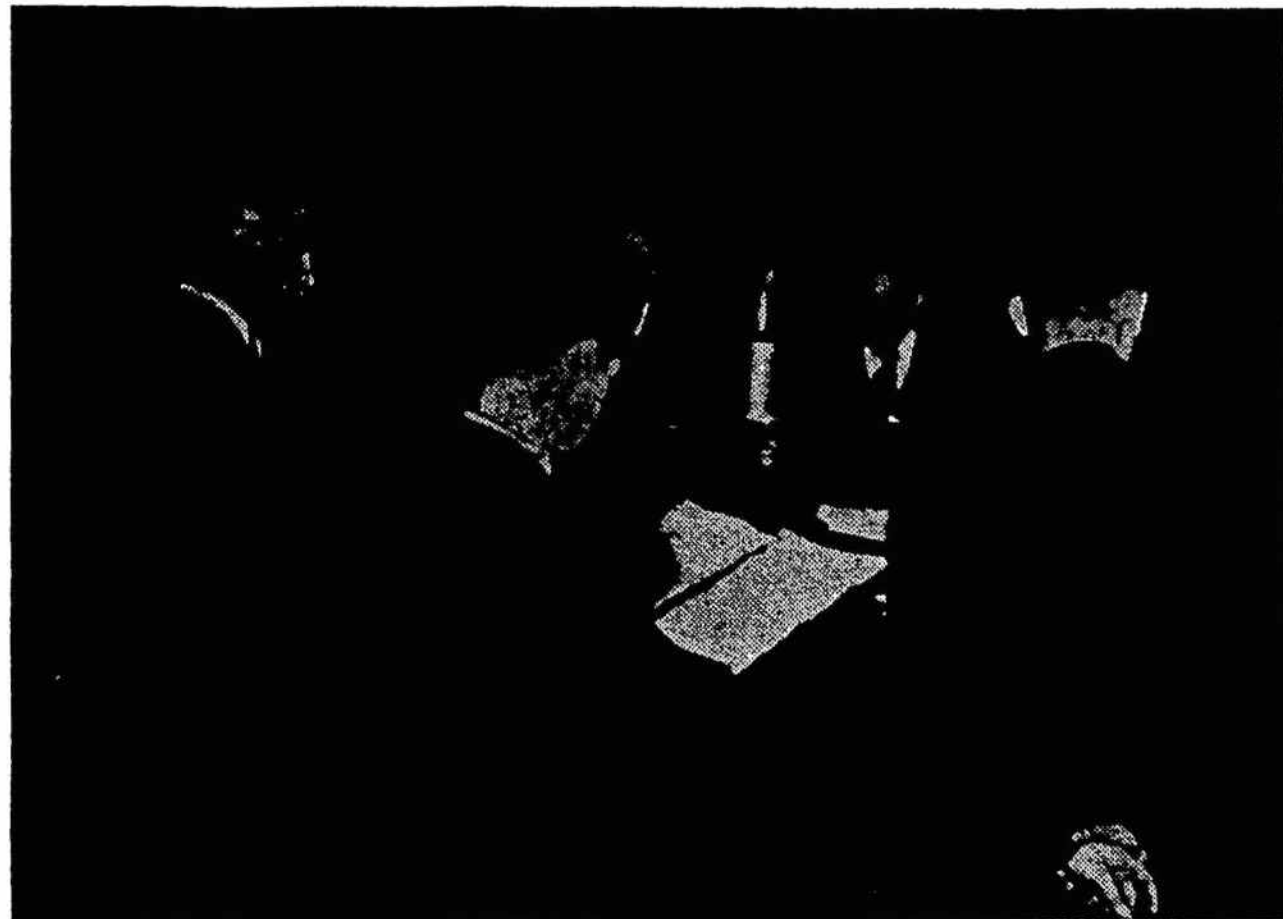
A. G-nius

SLIDININKŲ IŠVYKA. Ryšių batalione yra daug slidžių sporto mėgėjų. Ypačiai šį sportą mėgsta pareigūnai, dirbą raštinėse ir kitose nerikiuotose vietose. Mat, rikiuotės pareigūnams kiekvieną dieną tenka ilgesnį laiką pabūvoti gryname ore, todėl jiems ir slidinėti nėra tokio didelio noro. Šioji žiema kaip tik šiam sportui yra labai nepalanki, tai tenka išnaudoti kiekvieną galimumą.

Kovo 11 d. vakare, atvėsus orui, tikėtasi, kad naktį pašals, todėl pradėta rengtis išvykai. 12 d., vos švintant, kai kurių pirmas žingsnis buvo prie išorinio termometro. Radus kelis laipsnius žemiau nulio, būrelis slidininkų patraukė A. Panemunės link.

Šioje išvykoje buvo ir tokių, kurie slides po kojomis turėjo tik pirmą kartą. Nors padaryta per 30 km kelio, bet niekas nejautė jokio nuovargio. Tyras oras ir malonūs saulės spinduliai visus puikiai nuteikė. Pradedantiems kad ir teko padaryti kelis „skridimus“, tačiau jie šį sportą žada ir ateityje praktikuoti.

V-s

KARIUOMENĖS RADIOJO PUSVALANDIS. Kovo 12 d. pusvalandyje buvo suvaidinta Jono Dovydaičio premijuotos novelės „Draugystė“ montažas, kurį parengė ir režisavo Valstybės Dramos art. Čaikauskas.

Montaže atvaizduotas jaunų kareivių atvykimas į dalį, jų sutvarkymas ir išvykimas į frontą. Jauni kareiviai pirmą kartą dalyvauja kautynėse. Visai puikiai drauge kovoja su senais kareiviais. Žūsta vadas su žodžiais: „Nepasiduokite, vyrai!“ Priešas supa pakrikusį būrį, visi traukiasi, bet kulkosvaidininkas Mikas su paskutine šovinių dėže laiko priešą kiek galėdamas. Naujokas, dar iš kažkur ištraukęs šovinių dėžę, pristato kulkosvaidininkui. Iki paskutinės kulkos kovoja kulkosvaidininkas. Parbloškia priešą prie žemės ir tuo išgelbsti labai tragišką būrio būseną. Draugai, matydami pasiryžusio kulkosvaidininko paskutinę pergalės dainą ir būrys

netekęs savo vadų, staiga draugystės jausmo vedami vejasi panikos apimta priešą. Kario ir ginklo draugystė surišo visus šiuos karius, karštai kovojusius dėl savo Tėvynės.

Skaitymą atliko art. Kernagis, o vaidino Kar. Št. Spaudos ir švietimo Skyr. civ. tarnautojai: ats. j. ltn. Kazys Župka, Jonas Broga, Jonas Baranauskas, Jurgis Tysliava, Tadas Adomonis ir Antanas Vėlyvis. Pusvalandžiui vadovavo plk. ltn. Balčiūnas.

Ad. Br.

PUPŲ DĖDĖS SU DĖDIENE PASTOGĖ ŠIAULIUOSE. Kovo 11 d. atsilankė į Šiaulius „Pupų dėdė su dėdiene“ ir palinksmino šiaulių įgulos karius savo įvairiais kupletais ir dainomis, ir pagriežė įvairių polkučių ir kt.

Pastogė įvyko 8. p. pulko mokomosios kuopos salėje, kur buvo prisirinkusi pilnutėlė salė karininkų, likt. psk. su šeimomis ir kareivių.

Psk. J. Kasmauskas

3. DRAGŪNŲ G. V. PULKAS. Kovo 5 d. pulko salėje buvo muzikos - literatūros vakaras. Programą atliko patys pulko kariai.

Šis vakaras buvo kaip ir atsisveikinimo vakaras, nes jo rengėjas, švietimo vadovas kpt. Švilpa, perdavė pareigas naujam vadovui. Kpt. Švilpai esant švietimo vadovu, pulko karių kultūrinis gyvenimas buvo ypačiai pagyvintas tiek švietimo srityje, tiek kultūros, rengiant paskaitas, vaidinimus, muzikos, literatūros, jumoro vakarus ir t. t.

Pulko salėje buvo pastatytas garsinis kino aparatas. Nors filmos rodomos nereguliariai, bet geresnės. Kinai yra nebrangūs, todėl pulko kariai gausiai lanko. Dažnai pulko kariams filmos yra demonstruojamos nemokamai.

Psk. Mačionis

ATIDARYTA KAREIVIŲ RAMOVĖ. Kovo 4 d. 1. pėst. D. L. K. Gedimino pulko salėje pulko vadas, dalyvaujant karininkams, liktiniams puskarininkiams, šeimoms ir daugybei kareivių, atidarė kareivių ramovę. Ta proga pasakytoje kalboje priminė, kad mūsų seneliai po keliasdešimt metų, tėvai po kelis metus tarnavo svetimųjų kariuomenėse. Kitose valstybėse ir dabar karo tarnyba daugiausia netrumpesnė kaip du metai, o pas mus tarnaujama tik pusantrų metų. Išmokti per tą laiką reikia daug. Nė kiek ne mažiau kaip seniau ar svetur — gal dar daugiau. Įtemptai dirbant tenka ir pavargti, todėl poilsis būtinai reikalingas. Tad atidaromoji kareivių ramovė ir bus malonaus poilsio ir kultūringų pramogų vieta. Po pulko vado kalbos buvo kpt. Rugio vadovaujamas „Meno šiupinys“.

J. ltn. Baltokas ir j. ltn. Stankevičius pagriežė smuiku, civ. tarn. Čaikauskas — akordeonu, 5. kuopos eilinis Sandleras padainavo solo, ryšių kuopos gr. Baliuka, gr. Galiauskas, eil. Jurkinas ir j. k. Koncėvičius padainavo keturiose, gr. Baliuka paskaitė eilėraštį, j. k. Tamarevičius pavaizdavo per blaivybės savaitę negėrusį, bet girtą, pagriežė armoniką ir pašoko „kazoką“. O populiariusis „Pulko dėdė“ su savo švogeriu keliais atvejais visus linksmino kupletais, juokingomis istorijomis, originalia muzika, klouniškais numeriais ir šaudymu į kiaušinį.

Kareivių ramovę tvarkyti pavesta kpt. Rugiui. Ramovė jau dabar papuošta ginklų įteikimo aktais, dailiais plakatais. Pulko skaltykla perkelta ramovėn ir laikraščių skaičium kelis kartus padidinta.

Juškoniškis

XXII GELEŽINKELIU ŠAULIŲ RINKTINĖS VADAS PAS MEITENĖS AIZSARGUS. Kovo 11 d. buvo nuvykęs XXII geležinkelių šaulių rinktinės vadas plk. ltn. Balsys su žmona įteikti apdovanotajam 5. Meitenės st. latvių aizsargų geležinkelių kuonos vadui Alfredui Biseniekui D. L. K. Gedimino ordiną. Ordinas turėjo būti įteiktas apdovanotoio išleistuvių proga. Į išleistuves nuvyko ir Radviliškio st. šaulių dalinių vadovybė, nes jie nuolat glaudžiai bendrauja su Meitenės st. daliniu ir draugauja su jos simpatišku kuonos vadu.

Iškilmėse dalyvavo latvių aizsargų geležinkelininkų pulko vadas J. Ozolinis, per 100 aizsargų ir daug vietos visuomenės. Išleistuvių proga buvo pasakyta daug nuoširdžių kalbų. Plk. ltn. Balsys, įteikdamas D. L. K. Gedimino ordiną, apibūdino A. Bisenieko nuopelnus Lietuvai, pažymėdamas, kad santykiai tarp Lietuvos ir Latvijos, į kuriuos apdovanotasis deda tiek sielos, šiandien dar daugiau abiejų valstybių garbei ir naudai plečiami.

Taip pat 10. Radviliškio st. kuonos vardu kuonos vadas š. ats. ltn. Zubkus A. Biseniekui įteikė dovaną — gražiuose rėmuose atvaizda. Radviliškio st. moterų būrio vadė Š. Žosinienė p. Biseniekienei įteikė taip pat reikšmingą atminimą — suvenirą.

Apsilankymo proga aizsargų pulko ponių vardu geležinkelio rinktinės vado žmonai šaulei Olimpijai Balsienei buvo perduota vaisių vaza.

Išvykstančius iš Latvijos rinktinės vadą ir pareigūnus latviai aizsargai išlydėjo nuoširdžiai ir entuziastiškai.

ZARASUOSE dabar veikia du šaulių būriai. Kovo 8 d. įvyko 16 būrio susirinkimas. Susirinkime skaitė turiningą paskaitą „Saugumas ir mes“ Zarasų rajono saugumo viršininkas ats. j. ltn. J. Leonavičius. Po paskaitos šaulys P. Kunca kalbėjo apie neigiamus ir dažnai pasitaikančius reiškinius organizaciniame gyvenime, kuriuos reikia iš šaulių tarpo su šaknimis rauti. Po paskaitos pasitarta uniformos, nario mokesčio ir kitais šauliškais reikalais.

Kuopos vadas ats. kpt. M. Kazlauskas dar kitą paskaitą skaitė, kurioje iškėlė daug sveikų sumanymų. H. L.

SPORTAS

IŠ KAUNO L KL. KREPŠINIO PIRMENYBIŲ. Kovo 7 d. buvusiose vyrų L kl. krepšinio pirmenybių rungtynėse Tauras nugalėjo LGSF 33:23 (18:7).

Kovo 8 d. buvo dvejų L kl. krepšinio pirmenybių rungtynės vyrų grupėje. Karo Mokykla nugalėjo ŠŠ Kovą 28:17 (14:9) ir moterų grupėje LFLS įveikė Grandį 33:5 (13:2).

Kovo 9 d. vyrų grupėje krepšinio pirmenybių rungtynėse LGSF įveikė Grandį 22:15 (11:6).

Kovo 13 d. buvusiose moterų L kl. krepšinio pirmenybių rungtynėse LFLS nugalėjo LGSF 74:4 (36:0).

PERTRAUKTOS VYRŲ L KLASĖS KREPŠINIO PIRMENYBĖS. Krepšinio komiteto nutarimu vyrų L kl. krepšinio pirmenybės pertrauktos. Jos bus baigtos po Europos krepšinio pirmenybių. Krepšinio vadovybė buvo priversta pirmenybių rungtynes nutraukti dėl besitariančių Europos pirmenybių.

ŠVEDŲ KREPŠININKAI KAUNE. Kovo 20 ir 21 d. Kaune matysime švedų krepšininkus. Jie žais dvi rungtynes su meisteriu CJSO ir Kauno rinktinė.

CJSO KREPŠININKAI-KĖS LIEPOJOJE. Kovo 11 ir 12 d. Liepojoje viešėjo CJSO vyrų ir moterų krepšinio komandos ir sužaidė tris rungtynes, kurias laimėjo. CJSO vyrų krepšinio komanda nugalėjo Liepojos Latvų Jaunatnę 30:17 (17:5) ir Liepojos Olimpiją 28:21 (6:11). CJSO moterų krepšinio komanda įveikė Liepojos Latvų Jaunatnę 16:4 (12:1). Susidomėjimas CJSO gastrolėmis buvo didelis, nes žiūrovų buvo prisirinkusi pilna salė. CJSO vyrų ir moterų krepšinio komandos sužaidė labai gerai. Nors vyrų komanda viena diena žaidė dvi rungtynes, tačiau sukovojo pavyzdinčiai ir Liepojos žiūrovai šiomis gastrolių rungtynėmis buvo patenkinti.

PAVASARIO FUTBOLO TURNYRAS. Kovo 12 d. buvo pradėtas pavasario futbolo turnyras, kuriuo susidomėjimas buvo didelis, nes į aikštę prisirinko žiūrovų apie 1.000. Turnyras buvo pradėtas ŠŠ Kovo ir Makabi rungtynėmis. Po apyligės kovos rungtynės baigėsi lygiomis 1:1 (1:0). Iš baudinių rungtynes laimėjo Makabi ir pateko į pusfinalį. Įdomiausias turnyro rungtynės buvo tarp LGSF ir LFLS, nes abi komandos sukovojo gerai, bet LGSF kaip žymiai darnesnis vienetas laimėjo 1:0 (0:0), pateko į pusfinalį ir susitiks su Makabi.

Tauras — Hapoel rungtynės buvo labai nelygaus pajėgumo ir Tauras laimėjo 3:0 (2:0) ir pateko į pusfinalį.

ŠMSK — CJSO rungtynės buvo lygių jėgų kova ir pasibaigė lygiomis 0:0, todėl nugalėtojas buvo lemiamas baudiniais. CJSO iš trijų baudinių neįmušė nė vieno, o ŠMSK pirmą baudinį išnaudojo ir laimėjimas buvo įskaitytas ŠMSK naudai ir pateko į pusfinalį, kur susitiks su Tauru.

Turnyro pusfinaliai bus kovo 19 d.

ŠVYTURYS NUGALĖJO KSS 4—2 (2—1). Pirmose draugiškose futbolo rungtynėse, kovo 12 d., švyturys įveikė meisterį KSS-esą 4:2.

Klaipėdos krepšinio pirmenybės L klasėje jau eina prie galo. Meisteriui KSS kovo 11 d. pavyko gana sunkiai iškovoti antrąją vietą prieš Telšių gimnaziją. KSS nugalėjo Telšių gimnaziją 29:22. Pirmasis kėlinys Telšių gimnazijos naudai 15:13. Kovo 12 d. Telšių gimnazistai po gana sunkios kovos nugalėjo Klaipėdos šaulį 29:21. Pirmasis kėlinys baigėsi lygiomis 12:12.

J. A. Misiūnas

KAS NAUJA LIETUVOJE

LIETUVOS DELEGACIJA PIJAUS XII VAINIKAVIMO IŠKILMĖSE. Į Popiežiaus Pijaus XII vainikavimo iškilmes buvo nuvykęs užsienių reikalų ministras Urbšys. Dvasiškiją atstovavo Kauno dekanas kun. Kapočius. Iškilmėse dalyvavo ir Lietuvos atstovas prie Šv. Sosto Grauzinis. Prieš iškilmes, kovo 11 d., privatinėje audiencijoje Popiežius Pijus XII priėmė Lietuvos užsienių reikalų ministrą su ponia ir atstovą Grauzinį, padėkojo už pasveikinimus ir perdavė gerovės linkėjimus Lietuvos Respublikos Prezidentui, Lietuvos vyriausybei ir visai lietuvių tautai, suteikdamas palaiminimą.

KLAIPĖDOS SA NERIMSTA. Nemaža Klaipėdos krašto gyventojų — jaunų, suaugusių ir net senų — apsiliko rudas uniformas ir defiliuoja gatvėmis. Mokosi rikiuotės ir kitų pratimų. Kovo 10 d. klaipėdiškių „smogikai“ SA ties Pagėgių Panemunės pareinamuoju punktu sukėlė nesusipratimų. Mat, iki kovo 12 d. Pagėgių SA nariams buvo įsakyma išgyti uniformines kepurės. Kepurės gaunamos Tilžėje, bet grįžtant už jas reikia mokėti muitą. „Smogikai“ norėjo būriais be maito prasiveržti tiltu. Turėjo būti padidinta krašto policija ir minia išsklaidyta.

TEBĖRA UŽANTSPAUDUOTI LIETUVIŲ KNYGŲ SANDĖLIAI. Praėjusių metų vasario mėnesį Vilniaus lietuvių — M. Šlapelienės ir E. Rastenytės — knygynuose buvo ilgos kratos. Vilniaus miesto storastijos valdininkai ir neviešosios policijos atstovai ieškojo draudžiamų lietuviškų knygų, laikraščių ir kt. Dėl kai kurių rastųjų knygų buvo iškeltos bylos, tačiau santykiams tarp Lietuvos ir Lenkijos pasikeitęs, jos numarintos. Nežiūrint to, sandėliai tebėra užantspauduoti ir knygos juose genda.

POPIEŽIAUS PIJAUS XII VAINIKAVIMO PAMINĖJIMAS visose Lietuvos katalikų bažnyčiose praėjo labai iškilmingai. Kauno Arkikatedros Bazilikos pamaldose, kurias laikė Šv. Tėvo atstovas Dr. J. Burzio, dalyvavo Respublikos Prezidentas A. Smetona, min. pirm. Vl. Mironas, Seimo pirm. inž. K. Šakenis, vyriausybės nariai, kariuomenės vadovybė ir diplomatinis korpusas ir kt. Bažnyčioje buvo daug vėliavų.

RUOŠIAMA EILĖ NAUJŲ PLYTININKŲ. Pagyvėjus mūsų krašte plytinei statybai ir kaskart labiau stingant plytų, norima pagyvinti plytų gamybą. Tuo tikslu Žemės ūkio Rūmai organizuoja plytininkų kursus. Dabar suorganizuota nauja, didelė laida, kurioje daug kaimo plytinių savininkų, plytinių darbininkų ir kitų tos srities žmonių, kurie plačiau teoriškai ir praktiškai supažindami su savo srities darbu.

BUS NUPIRKTA SANITARINIS LĖKTUVAS. Lietuvos Aero Klubas, pritariamas ir remiamas atitinkamų įstaigų, Prancūzijoje užsakė turistinio tipo lėktuvą, pritaikytą ir sanitarijos reikalams. Šis lėktuvas gautas pirkti ypač palankiomis sąlygomis. Bus pargabentas oro keliu.

64.414 RADIO ABONENTŲ. Paskutiniaisiais Pašto Valdybos duomenimis šiuo metu visoje Lietuvoje yra 64.414 įsiregistravusių radijo abonentų. Radijo aparatų įsigijimas gyvėja: vien per šių metų vasario mėn. įregistruota 4.271 naujas radijo abonentas.

NORIMA LIETUVOJE GAMINTI RADIO APARATUS. Prekybos, Pramonės ir Amatų Rūmai rūpinasi, kad Lietuvoje būtų įsteigtas radijo fabrikas, nes į užsienį už imtuvus išvežama daug pinigų. Latviai tokį fabriką seniai turi ir savo gamybos aparatų išveža net užsienin.

MATAVO KURŠIŲ MARES. Šiomis dienomis specialistai pareigūnai Kuršių Marių žiotyse darė matavimus. Giliausia vieta yra prie pat molo galų ir siekia 12 metrų.

UŽSIENIUOSE NUMATOMA EILĖ MŪSŲ MENO PARODŲ. Iki šiol mūsų meno parodos toliau Baltijos kraštų nepasiekdavo. Dabar daroma pastangų mūsų meną plačiau parodyti. Pirmiausia parodą norima suruošti Paryžiuje ir Briuselyje. Tuo reikalu rūpinasi užsienio reikalų ministerijos, švietimo m-jos pareigūnai, dailininkai ir kt.

VENGRIJOS MUZIEJAUS DIREKTORIUS KAUNE. Šiomis dienomis Kaune lankosi Vengrijos vieno didelio muziejaus direktorius Dr. Zoltan von Barscay-Amant. Čia jis susipažįsta su mūsų muziejiniais turtais.

ŠACHMATAI

VOKIEČIAI BANDO REFORMUOTI ŠACHMATUS.

Kaip užsienio spauda praneša, vokiečių nacionalsocialistai išgalvoję naujus šachmatus, kuriuos kaip karinį žaidimą pritaikę prie dabartinių karo aplinkybių. Reformuotų šachmatų padidintas langelių skaičius, kurie visi bus vienodi. Įvesti taip vadinami vandens langeliai, per kuriuos tegali judėti tik jūrinės kovos vienetus vaizduojančios figūros. Kiti langeliai reiškia upes. Svarbiausia šachmatų figūra — karalius pakeistas ereliu. Kitos įvestosios naujos figūros vaizduojančios tankus, artileriją, lėktuvus ir kt. dabartinės kovos priemonės. Reformuoti šachmatai pavadinti „Tak Tik“ vardu.

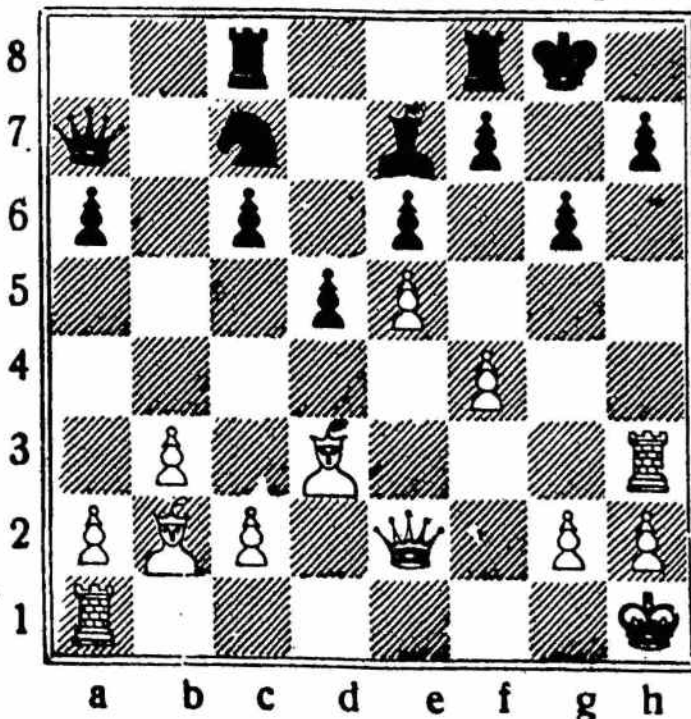
Naujuosius šachmatus nacionalsocialistai bandys prigydyti tautoje, teikdami šachmatams kaip kovos simbolizuotojams didelę auklėjamąją reikšmę. Senieji šachmatai šiam tikslui nevisai atitinka, nes jie vaizduoja tik senoviškus karius — su pėstininkais, raitininkais ir panašiais kovotojais.

IŠ KEMERŲ TURNYRO. Baigiant atidėtas partijas, Šabo nugalėjo Bogoliubovą, Mikėnas ir Petrovas-Solmainį, Flohras Šabo ir Koblenas Bööką. Po devinto rato padėtis buvo šitokia: Štalbergas turėjo 7 tšk., ir 1 nebaigtą partiją, Flohras ir Šabo po 7 tšk., Mikėnas 5½ taško ir 1 nebaigtą.

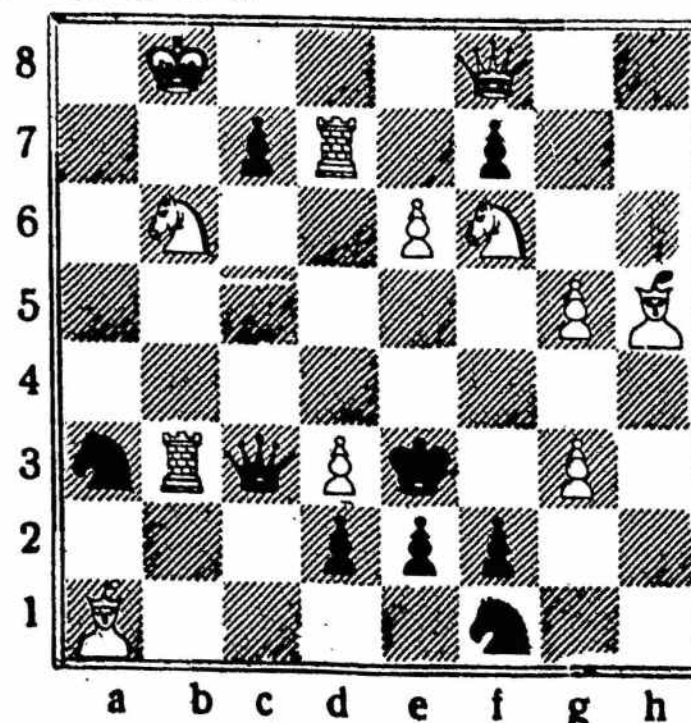
PARTIJA NR. 9. — Siciliška. (Iš Kemerų turnyro).

Balti: Mikėnas — Juodi: Dreiberngas.
1. e2—e4 c7—c5 2. Žg1—f3 e7—e6 3. d2—d4 c5—d4
4. Žf3—d4 Žg8—f6 5. Žb1—c3 Rf8—b4 6. Žd4—b5 d7—d5
7. e4—e5! Žf6—d7 8. Vd1—g4 Rb4—f8 9. Rc1—g5 Vd8—a5
10. Vg4—a4! Va5—b6 (Juodieji negalėjo keistis valdovėmis dėl Žd5—c7×) 11. 0—0—0 Rf8—c5 12. b2—b4 Rc5—e7 (Po 12. R—f8 praicitų 13. B:d5) 13. Rg5:e7 Ke8:e7 14. Bd1:d5! Vb6:f2 15. Žb5—c7 e6:d5 16. Žc3:d5+ Ke7—d8 17. Rf1—b5 Vf2—d4 18. e5—e6! (Graso e6—e7×) Vd4—a1+ 19. Kc1—d2 Va1—d4+ 20. Rb5—d3 Žb8—c6 21. Va4:c6! Vd4—f2+ (Po 21. b7:c6 sektų e6—e5×) 22. Kd2—d1 Bh8—e8 23. e6:d7 Rc8:d7 24. Vc6:b7 Rd7—g4+ 25. Kd1—c1 Be8—e1+ 26. Kc1—b2 Ba8—c8 27. Bh1:e1 Vf2:e1 28. Vb7:a7 Ve1—e5+ 29. c2—c3 Ve5—e1 30. Va7—c5 Ve1—d2+ 31. Bd3—c2 ir juodieji pasidavė.

IŠ VENGRIJOS PIRMENYBIŲ. Žemiau paduodame iš Vengrijos pirmenybių gražų vienos partijos finalą. Šioj partijoje pirmenybių nugalėtojas L. Šabo, lošdamas juodais, pralaimi vienam iš paskutinių vietų laimėtojų S. Boros'ui. Po 21 ėjimo partijoje susidarė tokia padėtis:

Baltieji šioj padėty sulošė agresyviai: 22. f4—f5!, po ko juodiesiems nieko geresnio neliko kaip e6:f5 23. Rd3:f5! Žc7—e6. (Mušti g6:f5 negalima buvo, nes būtų sekę 24. Vc2—h5 ir matas neišvengiamas). 24. Ve2—g4 Va7—d7 25. Ba1—f1 Kg8—g7 26. Rf5—d3 c6—c5 27. Bh3:h7!! Po šio žaibiško smūgio praktiškas Vengrijos meistris pasidavė. Kodėl? Pagalvokime. Pavyzdžiui: po 27. Kg7:h7 būtų sekę 28. Bf1:f7+! Bf8:f7 29. Vg4:g6+ Kh7—h8 30. Vg6:f7 ir dabar juodieji, gindamiesi nuo mato, turėtų prarasti valdovę, pav., po 30... Že6—f8 ar Že6—g5 sektų 31. e5—e6 ir t. t.

Matas dviem ėjimais. Sprendimą duosime kitame „Kario“ numeryje.

UŽDAVINYS NR. 1.
Šis uždavinys 1938 metų „Šachmaty v SSSR“ dviejų ėjimų uždavinių konkurse laimėjo I vietą.
Juodi: Ke3, Vc3, Ža3 ir Žf1, Pc7, d2, e2, f2, ir f7 (9).
Balti: Kb8, Vf8, Bb3 ir Bd7, Ra1 ir Rh5, Žb6, ir Žf6, Pd3, e6, g3, ir g5 (12).

UŽDAVINYS NR. 1.

Šis uždavinys 1938 metų „Šachmaty v SSSR“ dviejų ėjimų uždavinių konkurse laimėjo I vietą.

Juodi: Ke3, Vc3, Ža3 ir Žf1, Pc7, d2, e2, f2, ir f7 (9).

Balti: Kb8, Vf8, Bb3 ir Bd7, Ra1 ir Rh5, Žb6, ir Žf6, Pd3, e6, g3, ir g5 (12).

Matas dviem ėjimais.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

J. Bernotui. Straipsnelio mintis gera, bet taip perdėtai, išpūstai parašei, kad niekam išpūdzio nebedarys.

V. V-kui. Vietoj vaizdelio Tamsta tik mokai, tik aiškini. Tai, aišku, jau jokia beletristika.

Amb. Jon. Labai paviršutiniška. Nejunti meilės tiems, apie kuriuos rašai.

Bul dai. Tas pats. Be to, reikia daugiau atidumo formai. Daugiau skaitybos!

F. Katinui. Esi labai jaunas, bet, atrodo, sugebėsi rašyti. Šis dar bent kiek silpnokas, bet bandyk ir mums atsiusk.

Iks. Formą valdai, bet turinys išblaškytas. Sakiniai vietom nebaigti, ir nežinia, kas turėta galvoj: rimas ar mintis.

J. B. Neblogai rašai. Bandyk.

S. P. Šachmatų skyrelį veda tik vienas asmuo.

P. Kiškūnui. Nuotrauką ir aprašymą apie Povilą Urboną gavome. Įdėsime kiek vėliau, kai ateis eilė.

A. Musteikiui. Rašyti galima, bet šis eilėraštis netiks. Silpnas.

St. D. Siunčiant galvosūkius nereikia jokio susitarimo. Drauge reikia atsiųsti ir sprendimus. Taškais įvertina redakcija.

Pr. Balezėnčiui. Apsysaka netiks.

A. Pakalniui. Iš atsiųstų galvosūkių ne vienas netiks. Tokių turime daug. Be to, rebusų piešiniai turi būti dailiau nupiešti.

J. psk. A. Titliui. „Karys“ bus siuntinėjamas.

GALVOSUKIAI

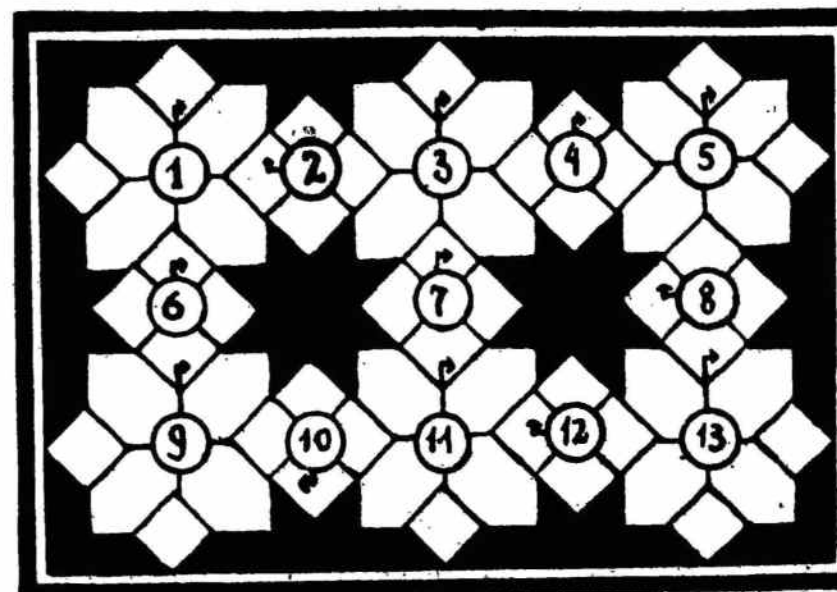
GALVOSŪKIO NR. 7 SPRENDIMAS

1. Getė. 2. Riaušės. 3. Alunta. 4. Naras. 5. Aras. 6. Tigras. 7. Alė. Iš pirmųjų raidžių išcina granata, o iš trečiųjų — Tauragė.

Išsprendė: 1) St. Degteriovaitė (K.), 2) M. Šakalys (K.; jam įskaitomi Nr. 5 ir 6 sprendimai), 3) P. Kmita (Rs.), 4) S. Daktaravičius (Rs.), 5) j. k. J. Sprainaitis (3. PP), 6) Vl. Čepas (Rs.), 7) j. psk. Šileikis (1. PP), 8) j. k. V. Narutis (Ryš. b.), 9) gr. K. Aukštuolis (K. lg.), 10) gr. M. Kamsiukas (1. PP), 11) P. Kuliukas (Kp.), 12) Z. Gobis (Pn.), 13) B-is (Al.), 14) Br. Budginas (Tr.), 15) j. s. psk. St. Ramanauskas (K. lg.), 16) j. k. A. Busilas (1. PP), 17) J. Kelmelis (K.), 18) psk. Pauliukas (1. AP), 19) Br. Palskys (Mr.), 20) V. Kemežys (Pk.), 21) gr. P. Juzuitis (Pr. aps. rinkt.), 22) J. Kireilis (Kp.), 23) psk. M. Antaniškis (4. PP), 24) J. Jurkulnevičius (4. PP), 25) gr. J. Adukevičius (4. PP), 26) St. Laukšas (Krš.), 27) Br. Šedys (Tr.), 28) psk. J. Zapkus (1. PP), 29) j. psk. Burbulevičius (2. PP), 30) eil. Cikockas (2. PP), 31) St. Skerys (Pn.), 32) eil. J. Storosta (1. KP), 33) gr. J. Liubauskas (Pr. aps. rinkt.), 34) gr. Vl. Kramanauskas (3. PP), 35) Br. Beinoris (Jrb.), 36) Alf. Nakas (Km.), 37) J. Zenkevičius (Al.), 38) K. Konteika (Š.), 39) V. Dalangauskas (Grnk).

GALVOSŪKIS Nr. 10. (Vert. 1 tšk.)

Ieškomus žodžius pradėti skaityti nuo strėlės ir skaityti laikrodžio kryptimi aplink skaičiaus lauką.

Žodžių tvarka: 1. Ginklas, 2. Šautuvo dalis, 3. Upeilis, liudytojas XIX amž. žymių mūsų įvykių, 4. Ispanų generolas, 5. Ginklas (daug.), 6. Šventovės dalis, 7. Kas plaukia Ginklų Fond.? (vien.), 8. Vienos Europos valstybės sostinė, 9. D. Lietuvos kunigaikštis, 10. Gėlė, 11. Istorinis žmogus, atradėjas, 12. Upė, 13. Sofoklio kūrinys. L. Gavėnas

kunigaikštis, 10. Gėlė, 11. Istorinis žmogus, atradėjas, 12. Upė, 13. Sofoklio kūrinys.

„Jau saulelė atkrodama budina svieta...“

ŠIAULIEČIŲ PRIEŽODŽIAI IR PATARLĖS

Susirūpino, kaip budėtojas, penktadienį „Kario“ nesulaukęs.

Nepraicinamas, kaip nauja rajono tvora.

Nutrūko, kaip šlapią pavasarį takais susisiekimai su miestu.

Atrado susitaikinimo būdą, kaip artilerininkas su pėstininku pulko krautuvis barely.

Nori išpuikėti — susidraugauk su artilerininkais.

KĖDAINIŠKIŲ TARPE

Žiūrėk nežiūrėjęs į parką, kaip neina pavasaris taip neina.

Turim aikštę, turėjom sportininkus, o kada turėsime laimėjimų?

Dvigubas pasnikas: ir gavėnia atėjo, ir Nevėžį anksti paleido, o aname kran-te visos linksmybės.

RŪPESTINGAS SPORTININKAS

Viename kariuomenės daliny sporto vadovas paskelbė, kad ateinančią vasarą teksią dalyvauti kariuomenės krepšinio pirmenybėse. Kai tik kiek apšils, aikštėje bus įtaisyti krepšinio stulpai. Bet tie, kurie nori žaisti krepšinį, turi jau dabar susirūpinti, nes daugiausia primetęs krepšių, gaūs atostogų.

Po keletos dienų eina sporto vadovas pro arklides ir girdi kažką užpakaliname gale kalenanti. Pacina — gi pašarininkas kad svaido į pačią pagubrę akmenukus.

— Ką čia baidai? — klausia sporto vadovas.

— Lavinuos krepšinį žaisti, — atsako šisai.

Ir tikrai, vadovas, pakėlęs galvą, išvydo krepšinio lanką pačioje pagubrėje.

— Tai kam taip aukštai įitaisi, negi nesi matęs krepšinio stulpo? — vėl klausia sporto vadovas.

— Mačiau, tamsta leitenante, bet kai taip aukštai mokėsiu įmesti, tai žemai nebebus bėdos

KUPIŠKĖNŲ KAMPELY

Šok nešokęs, žemaitėli, vis nebūsi toks linksmas kaip kupiškėnai.

Norisi dainuot, kaip kupiškėnų alaus užgėrus.

Šliaužia, kaip frantai mėsiedo subatvakarį į Panevėžį.

SEREDŽIAUS PASTOGĖJ

Atkuto, kaip serediškiai garlaiviams pradėjus plaukioti.

Toli Kaunas ir tas dar prieš vandenį. Patarkit ką daryti? Miesto mėgėjas.

PAS ALYTIŠKIUS

— Kokia kliūtis sunkiausiai paimama?

— Vartai į miestą!

*

— Kuri diena savaitėje nesėkmingiausia raitųjų užsiėmimams?

— Šeštadienis, nes tada arkliai per savaitę jau įvargsta, ir pirmadieniais, nes tada raitelis ne formoje.

*

O vis tik tiltą, kai kurių nuomone, kitoje vietoje reikėjo pastatyti. Tada šeštadieniais ir sekmadieniais mažiau skubėjimo būtų.

KLAIPĖDOJE

Susirūpino, kaip mūsų sportininkai ir forma ir sudėtimi. O publika didžiuojasi, kad mūsų futbolo k-dai buvus per ankšta įprastoje aikštėje, sunku prasi-veržti ir pavojingi susigrūdimai, kaip prieš LGSF, todėl ji išsidėstė kur kas didesniame plote: vartininkas — Plungėje, vienas gynikas — Kaune, kai kas Smeltėje, o puolimo trejetukas, kaip įprasta, pradeda iš centro. Belieka tik rezultatų laukti.

KAS SVARBIAUSIA

Skyrininkas prieina prie šautuvą valančio kareivio ir klausia:

— Pasakyk, ką reikia gerai atsiminti valant šautuvą.

— Numerį, tamsta skyrininke.

— Kodėl numerį? — klausia nustebeš skyrininkas.

— Kad per apsirikimą neišvalyčiau svetimo šautuvo, — paaiškina eilinis.

Jūrininkas atsargoje

TAIP PAT PATARIMAS

— Simai, kodėl taip susimastęs sėdi?

— Matai, Adomai, sprendžiu „Karyje“ naują galvosūkį.

— Et, brolau, neverta vargintis, palikim jį „Kariui“. Pamatysi kai po dviejų savaitių jis pats išspręs.

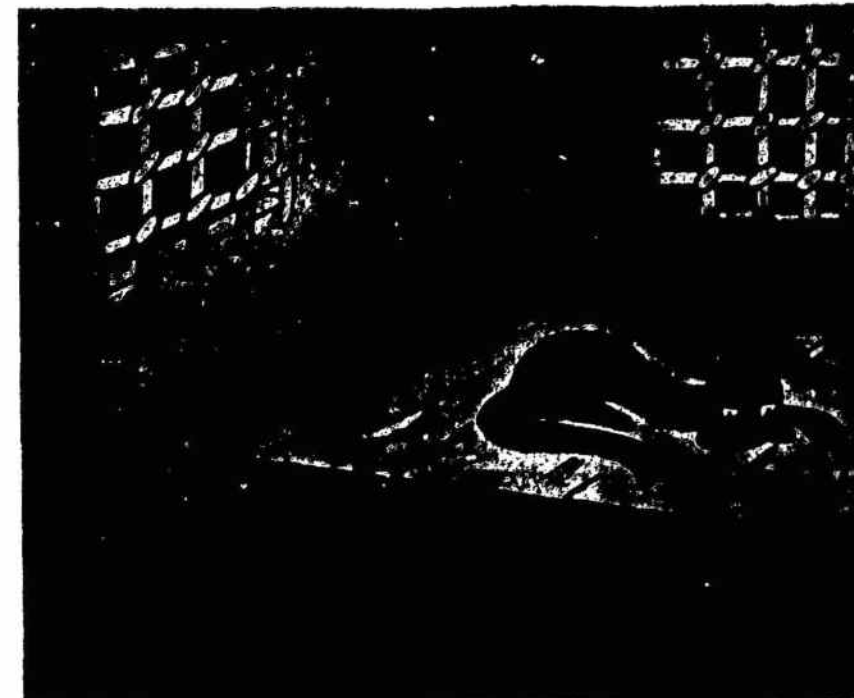
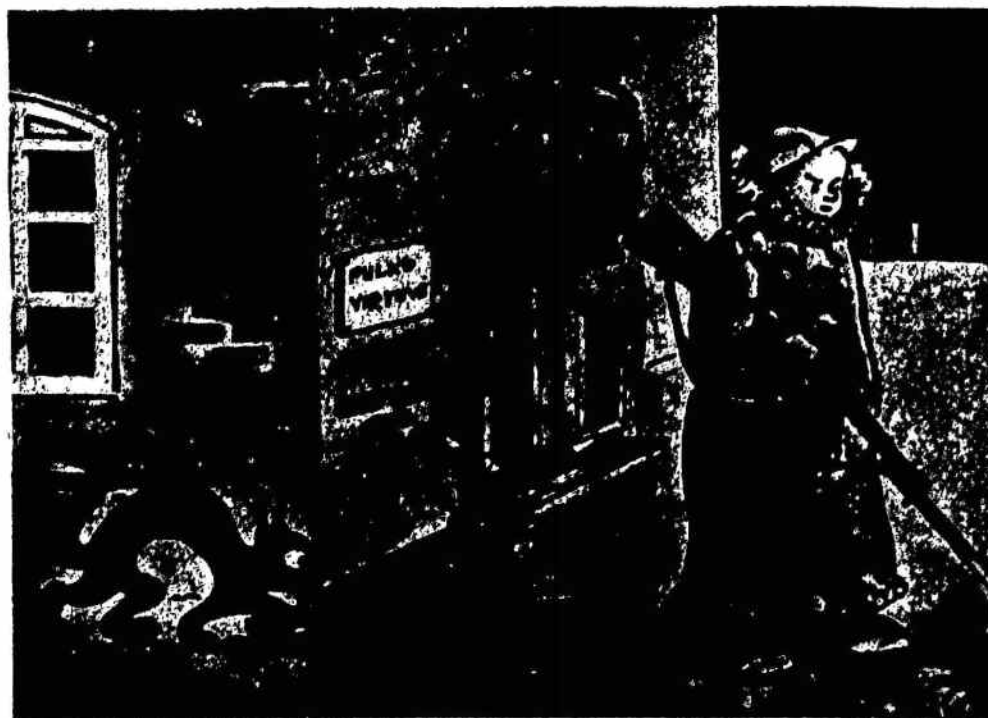
NETAIP SUPRATO

Jonas buvo įsimylėjęs turtingą mergaitę Valę. Motina labai norėjo, kad jis ją vestų. Kartą ji jam ir sako: „Veskis pagaliau, sūneli!“

— Ne mano valia, — atsakė Jonas.

— Ak, Viešpatie! Ir vėl tą ragana Stasę tu įsimylėjai! Kur tavo protas! — šūkavo motina.

NELAIMINGAS ATSITIKIMAS RAJONE

Puolimas miške

NAUJIEJI LEIDINIAI

Kun. A. Sabaliauskas S. S. Tūkstančio paslapčių šalyje. (Fakirų žemėje). Šv. Kazimiero draugijos leidinys Nr. 729. Kaunas, 1939 m. 261+3 nen. pusl.

Kiekvienas nori žmones savo pusėn patraukti, saviems įsitikinimams artimu padaryti. Juo labiau tuo pasižymi vidaus santvarka pavyzdinčiai susitvarkiusi katalikų bažnyčia. Čia dvejojimo nėra: kas ne su mumis, tas prieš mus. O kadangi šiuo metu krikščionių yra nedidžiausias žemės gyventojų procentas, tai savaime atsiranda nemaža pasiryžėlių vykti į kitatikių kraštus, ten skleisti krikščionybę, ir kiek pavyks, juos krikščionimis padaryti. Šiame darbe daugiausia rungtyniauja katalikai ir protestantai, steigdami nekrikščionių tarpe įvairias misijas. O toms misijoms išlaikyti lėšos renkamos visuose krikščioniškuose kraštuose.

Lietuva irgi yra į tą sąjungą įtraukta. Šiuo atveju, gal būt, daugiausia yra pasireiškę saleziečiai. Šv. Jono Bosko pramintais ir numatytais keliais eidami, saleziečiai vyksta į nekrikščionių kraštus, kad juose savąją misiją vykdytų.

Prieš keletą metų Torine (Italijoje), saleziečių centre, susidarė nemaža lietuvių kolonija: vieni jų, kaip broliukai, paprastus dienos darbus dirba, o kiti, dvasinėje seminarijoje besimokydami, misijų darbui rengiasi.

Šios knygtės autorius išėjo į kunigus. Iš pradžių buvo pasiūstas į Ispaniją, o 1933 m. gavo leidimą vykti į Pietų Indijos Madraso arkivyskupiją, kurią neseniai miręs popiežius Pijus XI misijų reikalams buvo paskyręs saleziečiams. Iš lietuvių ne jis pirmas į Indiją nuvyko, tačiau ir „Saleziečių Žiniose“, ir šia atskira knygute jisai daugiausia apie Indiją yra parašęs.

Indija, iš tikrųjų, paslapčių kraštas. Taigi malonu pasiskaityti, kaip apie tą kraštą rašo lietuvis. tame krašte kiek ilgiau pagyvenęs ir tuo pačiu turėjęs progos su juo pakankamai susipažinti. Savąjį misijų darbą vykdamas, jam tekdavę ne tik keliomis kalbomis dainas dainuoti, bet ir mūsų „Norriu miego“ pašokti.

Savuosis išpūdžius Indijoje autorius keliose paskaitose yra Kaune skaitęs. Žmonėms tosios paskaitos patiko. Dabar viską, aišku, papildęs atskira knyga išleido.

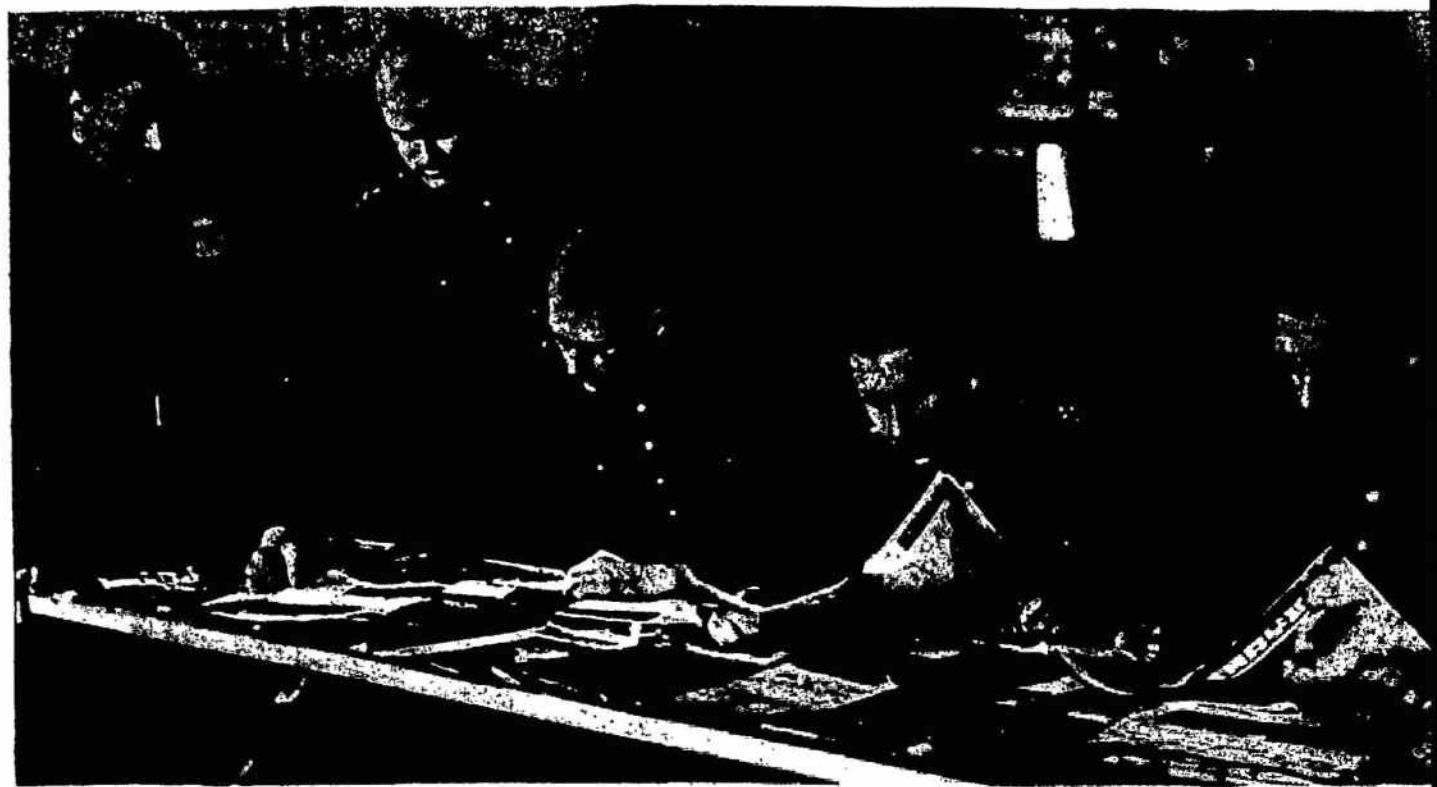
Netenka abejoti, kad ir ši knyga turės pasisekimą, nes daugumas mūsų nori pasiskaityti apie mums tolimus ir nežinomus kraštus, ypač egzotinius. Tiesa, knygos pradžia bent kiek nuobodoka, tačiau kai toliau rašoma apie pačią Indiją, ji maloniai skaitoma.

V. S-tis

Motorizuota grandis nuiminėja telefono liniją

II. PD št. nuotr.

Mūsų skaitykla

NAUJI MARIJONŲ LEIDINIAI

Norb. Skurkis MIC, NEAPDRAUSTOS SIELOS. Kiekvienam sekmadieniui trumpi, modernaus gyvenimo dvasinei kultūrai kelti pasiskaitymai. Naudinga knyga mokytojams, kunigams ir visiems kitiems šviesuoliams. 216 psl., kaina Lt. 2,50. Viršelį piešė dail. V. Z. Stančikaitė-Abraitienė.

VOKIEČIŲ „RYTŲ“ PĖSTININKŲ PULKAS. „Militär-Wochenblatt“ žurnale pasirodė straipsnis, kuriame keliamas sumanymas pakeisti vokiečių pėstininkų pulkų organizaciją, atsižvelgiant į jų stovėjimo rajoną. Šiuo laiku tiek Vokietijos vakaruose, tiek rytuose visi pėstininkų pulkai yra vienodos sudėties. Tuo tarpu tarp vakarų ir rytų pasienių yra didelis skirtumas. Vakaruose yra tankus kelių tinklas ir švelni žiema (kartais per metus būna vos 10 šaltų dienų). Tuo tarpu rytuose, pav., Karaliaučiuje, žiema užsitęsia 70—90 dienų. Tas verčia pakeisti rytų igulų pėstininkų pulkų sudėtį. Siūloma sudėtis: pulko vadovybė, vadovavimo būrys, sanitarijos būrys, veterinarijos būrys, žvalgomasis eskadronas (2 raitininkų būriai ir 1 dviratininkų būrys, kiekviename būryje po 1 s. k.), pulko prieššarvinės apsaugos kuopa (2 būriai arklių traukos, 2 būriai motorizuoti), pulko artilerijos kuopa (arklių traukos), pionierių kuopa (arklių traukos, padalyta būriais į batalionus), ryšių kuopa (arklių traukos), 3 pėstininkų batalionai su arklių traukos gurguole, tinkama lauko keliams. Kiekviename batalione turi būti žvalgų būrys (vasarą dviratininkų, žiemą — slidininkų). Pagaliau, mobilizacija, paskelbus, pulko sudėtin įeity lengvųjų haubicų grupė, priešscheminės apsaugos kuopa ir lengvoji gurguolės vora.

Straipsnyje nusiskundžiama rytų pakraščių netinkamumu motorizuotiems ginklams veikti. Jiems kliudo vasarą balos, o žiemą — sniegas.

BRITŲ KARIUOMENĖ TOBULINA SAVO GINKLAVIMĄ IR ŠARVAVIMĄ. Vasario mėn. pabaigoje Aldershof'e buvo pakviesta 200 aukštųjų ir žemųjų rūmų atstovų susipažinti su nauju Britų kariuomenės ginklavimu, šarvavimu bei mūdiravimu. Buvo parodyta ir tai, ko iki šiol neteko matyti, iš taip vadinamojo „slaptojo sąrašo“. Daugiausia buvo įdomus 9 cm priešlėktuvinis pabūklas, kuriuo galima apšaudyti iki 12 km. aukštumu.

Taip pat buvo parodytas būsimasis britų kareivis nauja kovos uniforma (žiūr. paveikslą šiame puslapyje), kuri nors neturi karinės išvaizdos, bet yra labai praktiška ir patogi.

Buvo pademonstruoti 22 kariniai vežimai, kurių tarpe

Nauja britų kariuomenės lauko uniforma

Suomių kariuomenės pratimai

buvo nuo paprasčiausio iki moderniškiausio tanko. Rūmų atstovai, matydami šį naują britų kariuomenės ginklavinimą, su džiaugsmu pabrėžė, kad prieš 6 mėnesius tekę matyti tik vienodo tipo ginklus. Dabar parodyti naujieji ginklai aiškiai įrodą, kad ginklavimo srityje britų kariuomenė yra galinčiausia pasaulyje.

TANKAI KAUTYNĖSE. „Mūsų Žinyne“ atpasakojami naujausi vokiečių stebėtojų patyrimai apie pėstininkų ir tankų kautynes (Ispanijos ir japonų-kinų karuose). Tankai yra bejėgiai prieš gerai parengtus ir ginkluotus tinkamais ginklais pėstininkus. Sovietuose gaminami lengvieji tankai turi silpną šarvą ir važiuodami smarkiai šokinėja, taigi kulkosvaidžiai šaudo arba į orą arba į žemę. Ir jų sunkieji tankai lengvai gerų pėstininkų išvedami iš rikiuotės. Daugiau vertinami pabūklais ginkluoti tankai. Toliuose Rytuose prieštankinis pabūklas, aptarnaujamas tinkamų pabūklininkų, išveda tanką iš rikiuotės 4—5 šūviais. Tačiau vokiečiai įspėja, kad nevertėtų per daug greit daryti išvadas. Didensio masto kare jos gali ir nepasitvirtinti, nes tankų bus vartojama žymiai daugiau, taigi ir kova su jais bus sunkesnė.

Vokiečių pionieriai stato tiltą

TEVYNES MEILE TE.

BUSINBURIS VADDOVAS

